

Prima pars de mystica

vt abundetis in spe et virtute spiritus sancti / que virtus est caritas. **E**cce tres filias. **S**ciunt liberari post impulsus fidelitatis et desperationis / q̄ serenus postmodum fidei radius / quā certus innititur spei / quā iocundior caritatis ardor / subsequunt / dñi depositis de sede potentibus prius animā vexantibus / fit domino liberante quod sequitur. **E**xaltauit hūiles / fit et gratiarū actio p̄ canticū. **M**agnificat anima mea dominum etc.

Finit Centilogium de impulsibus et subiungitur tractatus de theologia mystica q̄ satisfaciunt tertie parti promissionis facte in pbemio sex lectionum.

Incipiunt considerationes venerabilis ac egregij sacre theologie p̄fessoris magistri Johānis de Serfson Cancellarij ecclesie parisiens. de mystica theologia:

Prologus

Denitemini et credite euangelio **M**ar. p̄mo. **A**strinxit me p̄missio nouissima / illud aggredi q̄ vestram expectationem repetere nunc sentio. oñ / dere sc̄z **A**n cognitio dei melius p̄ penitentem affectum / q̄ p̄ intellectum inuestigantem habeat. **U**bi eniti debeo. si forte pijs aspirante conatibus deo / poterit studium meum caipa ad cōmunem intelligentiā deducere que super theologia mystica / hoc est occulta / diuinus tradidit **D**ioni. edoctus non dubium ab illo qui ait. **L**oquimur sapientiam apud p̄fectos / sapientiam in mysterio que abscondita est. **N**onari preterea meditor si ea que de contemplatione meditatione. raptu. extasi. et de excessu mentis. de diuisione spūs et anime. et similibus / doctoribus eleuati scriptis reliquerunt. poterint ita palam fieri et quodāmodo reuelari. vt alij ab expertis quales rari sunt possint intelligere aut saltez fixe credere sanctos illos viros habuisse scientiam longe altiore a natura cōmuni. quos ad supmentales rapuit excessus diuina contemplatio. **D**icaz vero quod frequens est apud vnūquemq̄ in aggressu alicuius vel insoliti vel ardui.

trahi quippe solet animus in varias ptes pro varietate rationū operis. **C**ōperi hoc ipse pluries / nomiatim in re p̄senti. **T**ra ctaturus itaqz materiam / qua nulla s̄limior est / nulla diuiniore / sed nec vlla queri difficiliore / sicut nulla potest salubriore inueniri / vtpote in qua nostre felicitatis cardo figitur. **C**ontremui ad aspectum maiestatis huius sapientie / verens ne perscrutator e⁹ volens fieri opprimerer a gloria. **D**ebinc expani ne superba presumpcio vexaret me **Q**uis enim magna moliens nō impugnat ab ea **E**xtremui deniqz ne de curiosa singularitate notarer quā duabus vltimis lectionibus sceleris condemnauit. **A**t uero poterant hec turbare retro q̄ flectere pedes mee inuestigationis ne progrederer / si d̄ solis viribus propijs confiderem / et non in eo qui dicit. **Q**uerite dominū semper **S**i preterea constrictus duplici officio publico non deterrerer / aspiciens damnationez ferni pigri abscondentis talentum domini sui / audiens quoqz angelum apud **T**heobiam q̄ opera dei reuelare et confiteri honorificum est. **D**eniqz si primuisset sapiens ea que commemoramus non dixisset de sapientia. **Q**uā in quibus sine fictione didici et sine inuidia cōmunicare et honestate illi⁹ non abscondo. **Q**uō autem de iactantia additum ē. vtinam qui gloriatur in domino gloriatur. **Q**uis assecrabitur homini uens sup̄ terram etia3 si supra astra celi posuerit nidum suum / etiam si in lecto cōtemplationis absconditum gustauerit. **Q**uid hec omnia? **Q**uis non expaceat horrore vebementi quando a celi palatio detract⁹ est lucifer. a medio lapidum ignitorum in sterquilinum damnationis? **Q**uādo in die illa duobus existentibus in lecto vn⁹ assumet et alius relinquetur. **Q**uando demum filij israhel p̄strati sunt in deserto qui pane celi vescabantur et inimicos suos eos qui mēditati sunt ei cibauit dñs ex adipe frumētī / et de petra melle saturauit eos. **U**e michi si gloriam meā quesiero. illa proorsus nihil ē. **N**lla nihilominus condemnabit me. **U**e si gloriatus fuero in damnatione mea ⁊ in nihilo / terreat applica tuba. **S**i inquit habuero p̄phetiam ⁊ nouerim misteria omnia et omnem sciētiam et si habuero oēm fidē. ita vt montes transferam / caritatem autē ⁊ non habuero / nihil sum. **Q**uis autem cer⁹

tus est sine miraculo caritatem se habere?
Quid scis pauper hominatio si lumen ali/
 quod intelligentie aut aliquis tepor tenu/
 is deuotionis videtur dari tibi seruo neq̄s
 et hoc ad vtilitatem alioꝝ vt illuminetur
 vel calefiant. tu vero instar cerei accensi re/
 digens in cineres. **Q**uerte hoc misericor/
 disime deus. etsi de te loquendum est si in/
 te exaltandum/exultemus cum tremore. et
 doceamus cum humilitate querendo vni/
 cam gloriā nominis tui p̄ seruos tuos do/
 minos et fratres meos/quibus ideo de se/
 cretis sapientie tue loqui velle mihi videoꝝ
 vt dimissis interim sterilioꝝ studijs di/
 uaricantibus animū ad multa/inflammet
 eos verbum spūs tui querere te in simplici/
 tate cordis. **I**ntelligere porro quale est il/
 lud. **V**acate et videte quoniam suavis est
 dominus. **S**timulentur postremo ipi nō
 ita soli tradere se intellectui ipm̄ erudiēdo
 q̄ affectus aridus/imo passionibus horre/
 scens et sordescens deseratur. **N**am apud
 quos alios aut quonā potius loco altero
 doctrina hec de theologia mistica tradi po/
 test? **Q**uod si hoc ipm̄ attingere quod op̄
 to denegatum fuerit ignoscat peccatis no/
 stris deus/et pium qd̄ habere mihi videoꝝ
 desiderium aut tollat si impium est etsi fal/
 lor/aut si recte cōsciū sum iustificet me in/
 iustificationibz suis ille qui desideriuꝝ pau/
 perum exaudit et p̄paratiōem cordis eoꝝ
 audit auris sua. **J**udicare pupillo et humi/
 li vt non apponat vltra magnificare se hō
 sup̄ terram. **D**is itaqz p̄locutis p̄cipue
 ad fodendum de p̄fundo humilitatis lo/
 cum quo sine collapsu tota dicēdoꝝ fabrica
 solidet. **E**t ab oratione more diuini dio/
 nisi sumendo exordium explicabo materi/
 am disunctim p̄ cōsiderationes seu anno/
 tationes in modū capituloꝝ q̄tinus audi/
 toꝝ recreetur interuallis/et nō cōtinua con/
 fusaqz locutione lassetur. **N**ihil quoqz no/
 ui allaturus sum qd̄ nequeat in alijs scō/
 rum libris inueniri/ab eis nimirum quid
 omisium est. sed eoꝝ sententias meo ordie
 ac verbis explicabo. **T**ractatus iste de
 mistica theologia. c. liiij. cōsiderationes con/
 tinet/et octo partes habet seu materias p̄n/
 cipales. **P**rima pars est de quibusdam
 p̄ambulis ad theologiam mysticam et a
 p̄ma cōsideratione vsqz ad nonam inclusi/
 ue. **S**ecūda est de natura aie rōnalis et
 sex potentijs eius a nona cōsideratione vsqz

ad decimam septimam. **T**ertia est de
 luminositate dictrarum potētiarum a deci/
 ma septima cōsideratione vsqz ad vicesimā
 p̄mam. **Q**uarta de cōtemplatione me/
 ditatione et cogitatione a vicesima p̄ma vsqz
 ad. xxvi. **Q**uinta de tribus oculis a
 nime et de tribus affectionibz correspondē/
 tibus in. xxvi. et. xxvij. **S**exta est de acq/
 sitione theologie mystice et d̄ decē eius dif/
 ferentijs ad theologiam speculatiuā a. xxvij.
 vsqz ad. xxxv. **S**eptima est de amore et
 eius triplici p̄prietate. et ibi de raptu et exta/
 si a. xxxv. vsqz ad. xl. **O**ctaua est de vi a/
 moris qui amantem vnit cum deo et stabi/
 litat requiescere facit a quadragesima vsqz
 ad finem.

Sequitur prima

consideratio de triplici theologia scz p̄pria
 symbolica et mistica.

Aliqua est theologia mistica vl/
 tra eā q̄ vel symbolica vel p̄pria
 nominatur. **I**ta enim separe tra/
 ctavit de ea sub p̄prio titulo bea/
 tus Dionysius a conscio diuinoꝝ secreto/
 rum paulo doctus. **C**um enī scripsisset d̄
 theologia symbolica que vtitur corporeis si/
 militudinibz translatis ad deū vt q̄ est leo
 luc agnus lapis et similia fm̄ quā dicit de/
 omnino. **C**ū p̄terea tradidisset theolo/
 giam p̄p̄iam p̄ quā ex effectibz reip̄s i crea/
 turis p̄sertim p̄fectioribz ad extra cōsurgit
 ad affirmādū aliqua de deo vt qd̄ est ens et
 vita a quo omnibz deriuatū est esse et viue/
 re. **T**andem addidit modū inueniendi de
 um p̄fectiorē ceteris quo p̄ abnegationem
 et p̄ excessus mentales tanqz in diuina cali/
 gine videatur deus. hoc est in occulto et in
 abscondito vbi posuit tenebras latibuluz
 suum qd̄ attendens vnus ex p̄phis sub af/
 fertione clamauit. **V**ere tu es deus abscon/
 ditus. p̄pterea hic liber intitulatur de theo/
 logia mistica. **D**istinctum autem interpretat
 absconditum. **P**rim⁹ liber deest apd̄ nos
 scōus aut de diuinis noibz appellatur.

Consideratio. II.

tractat abnegatiōem similitudinū et explicat
 theologia mistica innititur ad
 sui doctrinā/ ex p̄p̄t̄ijs habitis
 ad intra i cordibz animarum de/
 uotarum. **S**icut alia duplex
 theologia ex bis p̄cedit q̄ extrinsec⁹ oñdūf

Prima pars de mistica

Concoris est omnium doctoꝝ sententia qꝫ theologia mistica pcedit p abnegationes vt qꝫ deus non est leo bos lapis &c. Quis autem diceret qꝫ theologia mistica solā ab negationem consecratur nihil relinquēs de deo positine cognitum vel expꝫ? Et sane cum anima nō nihil operatur nō nihil patitur in tali statu cōstituta vt aliqd expꝫ tur necesse est. Illa autē expꝫtia que intrinsecus habetur neqꝫ ad cognitionem intuitiuam vel immediatam deduci illoꝝ qui talium in expꝫti sunt. quemadmodū nullꝫ posset docere pfecta intuitiua qꝫ cognitione qꝫ res est amor apud illū qui nunqꝫ amasset. que similiter res est gaudium aut tristitia/ aut alia ex passionibꝫ intrinsecis anime/ si nunqꝫ aliqua tali passione fuisset affectus. Hoc idem de cecis respectu colorꝫ/ & d' surdis respectu armoniarū dici solet. Das vero cognitiones expꝫmentales de deo/ interius vocant sancti varijs noibꝫ/ sicut p rei varietate multiplicare sunt sup numerum. Vocant autem cōtemplatiōem. exarsis. raptum. liquefactiōem. transformatiōem. vniōnem. exaltatiōem. iubilū. **Jubilū** esse supra spiritum. raptū scz in diuinam caliginem. gustare deum. amplecti spōsum. osculari eum. gignere de deo. et parere verbum. Introduci in diuina cellaria. inebriari torrente voluptatis. currere in odorez vnguētoꝝ suoꝝ. Audire voces eius. intrare in cubiculum. in pace in idipm dormire et reqꝫscere et cetera.

A **Consideratio. III**

Animerōnalis capacitatem et iudiciū ponit & idiote recte sentiētis cognitionem docto pferet philosopho.

Theologia mistica sicut innitit expꝫtiōis pfectiori certitudine cognitis. Ita pfectior atqꝫ certior debet iudicari. **Nullꝫ** ambigit aiā rōnalem pcellere/ tum in essentia. tum in virtute et opatione/ supra quas libet alias creaturas/ post angelos a quibꝫ miorata ē paulo minꝫ. Propterea si p ea qꝫ facta sunt/ cognoscit deus/ sempiterna qꝫ vritus eius & diuinitas/ ipse sane in illis effectibus vel ex illis amplius cognoscet qꝫ pfectiores eē. **Statꝫ** & certꝫ qꝫ certiores. **Expꝫmētū** qꝫppe qꝫle erit ab extrinseco certꝫ si illud qd i intrinseco fit nō certissimū ab aiā expꝫiente/ iudicetur. **Ex** quibꝫ elicio pul-

chrum corollariū. **Qd** si phia dicatur scia ois pcedens expꝫtiōis/ mistica theologia vere erit phia. **Eruditiqꝫ** in ea quolibz aliūde idiote sint/ phi recta rōne noiantur. **Inde** xpꝫs exultans spū Confiteor tibi i/ qui pater dñe celi & terre qꝫ abscondisti hec a sapientibꝫ & prudētibꝫ et reuelasti ea puulis. **Ira** pater qꝫ sic placitū est ante te/ non meritū. **Unꝫ** & sapia puulis locuta est/ et lex dei puulis dat intellectum.

Consideratio. IIII

Ostendit nō posse quenqꝫ ptingere ad interiora spūs nisi doctū et expꝫtia referū.

Theologiam mysticā quis nullus attingat pfecte ignoratis eꝫ pncipijs qꝫ p expꝫtiā interiorē accipiuntur. **Nō** est tñ ab eiꝫ

doctrina danda vel accipiēda desistendꝫ. **Similitudo** in ceteris scientijs philosophicis facit pnam ptem esse pspiciuam.

Ignorato quippe qꝫ ignis est calidus et aqua frigida. aut qꝫ eclipsis lunefit p interpositiōz terre diametraliter inter solē et lunam/ et itade similibꝫ. cōclusiones ex talibꝫ deducte/ nō sortirentur certitudinē. nisi qꝫ lis habet de pncipijs/ aut minorē. **Cognitio** aut pncipioꝝ in casu nostro si habetur habetur p solam fidem & credulitatē/ p quā narrantibꝫ et expꝫtis cōsentimꝫ. **Nihilominus** p scōa pte cōsiderationis addamꝫ qꝫ pauca sunt aut nulle sciētie naturales ad quas tractādas et addiscendas veniēt multi qui talium scientiarū pncipia acciperint ab expꝫtia xpꝫia. **Sed** multa ex alioꝝ appꝫobatis assertionibꝫ psupponūt. **Sic** Ptolomeus in astronomia. sic Hippocras et Galienus in medicina. **Sic** alij in istis et alijs scientijs studiosi fecisse quotiē die qꝫ facere cognoscuntur. **Doc** viderunt Pythagoras Plato Aresto. et Phus noster Paulus Quoz pꝫmus indicebat discipulis suis vt p quinquennium silerent/ dictis suis crederent. **Alius** dixit sumendꝫ esse ex credulitate compendium. **Tertꝫ** ait addiscentem oportere credere. **Quartus** similia pene verba posuit in dissimili materia. **Oportet** inqꝫ accedētē ad deū credere.

Consideratio quin

ta arguit presumptionem in eruditis & intimam experientiam pferet omnibꝫ alijs iocunditate. sapore. et pspicuitate

Quoniam in theologia speculativa...
Consideratio VI.
Consideratio VII.
Consideratio VIII.
Consideratio IX.
Consideratio X.

Quia nemo scit que sunt spūs nisi si spūs q̄ in ip̄o ē / p̄pterea discolori sunt ⁊ nequaquā mystice theologie idonei auditores qui nolūt credere vt tādē intelligāt. **V**eritas hec tum ex se ip̄a p̄bat. tū ex autoritate p̄phetica roborat. Nisi inq̄t credideritis nō intelligetis. tū deniq̄ ex p̄cedēti satis pater. **A**llos e diuerso possibile est multa cognoscere p̄ alioꝝ traditiōem q̄ fidē p̄stabant eis q̄ scī viri / experti taliū. asserūt / tam in finde q̄ in scriptura / quib̄ in nullo credere / arte / dire p̄cor q̄ in ciuile. q̄ discolorū. q̄ impium. **E**os itaq̄ fallere velle ceteros / nullo pacto suspicari patit̄ eoz̄ veracissima factissima q̄ p̄bitas. nulli lucro / nulliq̄ honori in his ans. nec odio vel alia passiōe viciosa laborans. **F**alli aut̄ eos posse in experientia talit̄ certa q̄liter p̄dicimus q̄s putaret. **A**dde q̄ nō vnus aut alter ista dicūt. sed mille imo innumere sunt assertiōes taliū concordissime dicentiū theologiam mysticam per experientia intima colligi. eam q̄ longe sublimiorē ⁊ vltra q̄ dici valeat iocūdiōrē / sapidiorēq̄ ⁊ p̄spiciorē existere supra ceteras cogitatiōes ab extrinseco veniētes / tanq̄ ille serpāt inter hebetes ⁊ inertes. ista libris alis circūvolās ⁊ exolans sup̄grediat̄ tur vniuersa. **Q**uod si nullus ē q̄ sibi discredi de suis experientis interiorib̄ asserēt ferret equo aio. q̄ in ciuile sit ⁊ irrobabile imo q̄ destructiū ois socialis conuictus inter hoies si tot ⁊ talib̄ summe p̄bitatis ⁊ excellentie viris fides negetur. ip̄i viderint qui non credunt.

Consideratio. VI.

ostendit affectiones internas nō posse plenarie verbis exprimere

Operaciones interioreu p̄sertim in affectu nō ita clare p̄ferūtur. nec ita p̄nt scriptis tradi sic sentiūtur. **E**t hec est rō q̄re ap̄ls dixit se audisse archana verba / que non licebat homini loqui quoniam illa minus potuit tradere (beato Dion. exempli gr̄a) q̄s acceperat. **R**ursus bt̄us Dion. plus ꝓcepit ex v̄bis ap̄lic. q̄s scriptis derelinq̄re fas habuit. **A**ui rei sensibile exēplū est / in speculis semet quodā ordine aspiciētib̄. **O**bscurior itaq̄ est imago in p̄mo speculo q̄ res ip̄a. imago deinde p̄me imaginis (obscurorior est in sc̄do speculo / et ita deinceps iter

tio quarto et ceteris quousq̄ mutua reflexio cesset euanescens.

Consideratio. VII.

ponit causam iudicioꝝ quō errat circa doctorū traditiones q̄ vident̄ cōtrarie / cū sint summe intelligibilib̄ concordēs.

Possibile est hoies minus expertū deuotoꝝ affectuū plus in corū disputatiōe eruditū inuēiri. **A**ppiamus ex similitudinib̄ argumētum. **M**edicina q̄dā multa ꝓtinet q̄ in sol̄ experientis fundata sumpta q̄ sunt. **A**ttam̄ nihil p̄hibet q̄sdā in expertos taliū / meliores esse rōcinatores expertos. q̄m in cecis a natiuitate p̄t inesse ꝓgnitio rōciatiua magna de multis q̄ p̄ visum solū p̄mitus habita sit a mlt̄ alijs. **I**raci de bt̄o Didimo ceco tradit̄ interpret̄ eius Hiero. q̄ in disciplinis illis q̄ visu capiūtur / vt sunt mathematice scientie / fuit eruditissim⁹ q̄s scias mltos videntū oculis suis cōstat penitus ignorare. **A**ur igitur in re n̄ra par enētus negabitur vt hō parū vel nihil deuotus. possit alioꝝ deuotoꝝ scripta studere / cōferre ad inuicē vnū ex altero concludere vel elicere / impugare vel fulcare. **H**oc itaq̄ mō de fidei articulis vtiq̄ nō expertis quotidianū exercitium theologice schole facit. **H**ec cōsideratio iuncta ceteris facit ꝓcordiā inter dēa sanctorū q̄ rixari vident̄ ad inuicē / q̄busdā dicētib̄ q̄ soli boni ⁊ deuoti cognitionem dei verā accipiūt. alijs ꝓdicētib̄ multos expertis paganis / multos q̄ ex theologis nequissimis scire plura de deo. nimirū cum ⁊ ip̄i demones credūt ⁊ ꝓtremiscūt. **P**rimū itaq̄ de scia experientatiua theologie mystice. **A**lij de rōciatiua theologie symbolice vlt̄ p̄prie vlt̄ etiā mystice loqui volunt

Consideratio. VIII.

ostendit fructū hui⁹ libri et quō in ea errat qui eam tradūt vel tradiderunt et quomodo sit vlt̄ a quibus examinanda.

Apedit scholasticos viros etiā deuotionis expertos in scriptis deuotis Theologie mystice diligenter exerceri dummodo credant eis. **H**oc ideo dicitur primum. quia quis nouit si tandem ip̄is ex familiari tali collocutiōe aggenerabit̄ vt solet q̄dā amor ardor exp̄iēdi ea q̄ sola interim fide tenent.

Secunda pars de mystica

et que docta ratiocinatione conferunt ad inuicem. Ignitum eloquium tuum uehementer autem per se. Et seruus tuus dilexit illud. Quis autem appropinquauerit igni et vestimenta eius non ardeant vel calefiant. Rursus alius fructus est per illis quos predicatio sumpta ab homini doctrina poterit accendere ad amorem dei iam preconceptum remanente etiam frigido pectore eius qui loquitur. ut ex voce patet que se non intelligit venit homo audiens ad conceptus si les quales essent si voces homini articulate ab homine formarerentur. Denique compositum est multos habere deuotiones sed non secundum scientiam quales perculdubio pro nulli sunt ad errores etiam supra in deuotos si non regulauerint affectus suos ad normam legis christi. Si terea percipiunt proprio prae seque prudentie in hederint / spreto aliorum consilio. hoc in regardis et ture lupinis manifestum fecit experientia. dum itaque sequebantur affectus suos sine regula et ordine postposita lege christi. presumptio nequissima precipitauit eos / ut dicerent hominem postquam ad pacem tranquillam spiritus uenisset absolutum esse legibus diuinorum preceptorum quam pacem in eis cauabat angelus sathane transfigurans se in angelum lucis. hoc modo similans pacem valde similem illi paci quam apostolus dicebat omnem exuperare sensum. Propterea necesse est per argutionem aut directionem talium esse viros studiosos in libris eorum quod deuotionem habuerint finem scientiam. Eos nihilominus comonitos velim ne citius debito dante presumant peronas deuotas simplices in suis affectibus admirandis. ubi nihil aduersum vel fidei vel bonis moribus palam inueniunt / sed aut uenerentur incognita / sub silentio suspensam tenentes sententiam. aut consilio perito examinandam remittant. peritiores autem sunt quos utraque instructio reddit ornatos una intellectu et affectus altera quales fuerunt Augustinus sanctus Thomas Bonauentura Guibelmus parisiensis et ceterorum ad modum pauci. cuius raritatis causam inferius afferre conabimur. Denique additum est in consideratione dum credant eis. Alioquin ipsi talia scrutantes deficerent scrutinio. et non nisi laqueos infidelitatis si bimet acquirerent. et densioribus tenebris circumuoluti cecarentur.

Secunda pars principalis est de natura anime rationalis et sex po-

tentis eius. A nona consideratione usque ad decimaseptimam Ordine uero nona consideratio / modum ostendit procedendi in hoc opere. exclusis minus seruientibus proposito / manens circa anime proprietates.

Expedi ad ipsius Theologie mystice cognitionem speculatiuam adquirendam / naturam anime rationalis et eius potentias et cognitiuas et affectiuas cognoscere. Consideratio hec de se perspicua est quam ignorata natura ignorantur eius passiones. Positis ergo eis que ostendunt aliquid esse theologia mysticam / tradendo sub quodam generalitate que admodum proficit et per quibus proficit suum studium eniti / volumus adducere in communem intelligentiam si de annuerit qualis sic hec theologia mystica / et in qua vi anime reponitur / qua ratione comparat / quo fructu / que uel sine conquiratur / quod fieri ignorata anime natura nullo pacto potest. Et quoniam doctrine modus optimus est per resolutionem abstractiones dum fuerit uel usque ad prima principia per se nota. uel usque ad simplices rerum quidditates. eas a confusione accidentium / et ab inuolutione circumstantiarum forinsecarum denudando. placet hoc loco ipsam simplicem anime substantiam secernere quod dammodo in varias denominationes iuxta multipliciter effectuum ab ipsa eadem produci bilium / ut dicatur talis. quia talium distinctiua est / et altera quia aliorum. In hoc itaque mihi uidentur formalisantes agere laudabiliter docte / et acute / que resolutiones huiusmodi queant fieri que admodum apud mathematicos abstractio a motu et materia fit etiam abstractio puncti a trina dimensioe. linee a duplici et superficie ab una. Attamen dum affirmant ultra que preter omnem operationem intellectus illa sunt in rebus taliter penitus / qualiter intellectus adstrahens ea imaginatur / que sunt uniuersaliter que distincte eternaliter et cetera similia. Ego procul dubio tota sententia dissentio ab eis / quod non intelligo qua ratione istud dictum presertim in diuina simplicitate pro uero posuit uel sano sustineri / neque propterea abstractionem est mendacium. quoniam et si nature rerum sic se habeant ut intellectus negocians circa eas possit uti talibus abstractionibus ad faciliorem intelligentiam nihilominus scire debent non taliter distinctiui re eadem qualiter potest eam intellectus id distincta

secernere. Alioquin res eadem a seip̄a reali distinctione differret. Ita enim pot̄ intelle- ctus concipere (exēpli gratia) q̄ volūtas pdu- ctiva volitionis differt realiter a volūtatē q̄ volitionem elicit/sicutq̄ in eadem essentia aie intellect⁹ ⁊ volūtas exītes ab eadē eēntia quolibet ex pte rei distinguūt̄. Sed hec materia minus utilis est q̄ vt nos sua im- pugnatione longiori f̄mone detineat. Ab artūstis p̄trea logicis ⁊ metaphisicis po- tius q̄ a theologis p̄supponēda ventilāda q̄ est p̄sertim dum de theologia mystica f̄- monem habeamus. **D**icamus ḡ de ani- ma rationali q̄ ip̄a p̄ diuersitate officiorū ⁊ agibilium distinctas vires habet. distin- ctas inq̄ non re sed noie. Ita enim virtuo- sa est ita secunda quodāmodo ip̄a eadē exi- stens. quemadmodū si cōtineret in se tales virtutes realiter vel aliter ex pte rei differē- tes. imo eo amplius quo virtus non tā vni- ta q̄ vnica fortior est seip̄a disp̄sa. sicut sa- pientia in deo p̄fectior est f̄m deductiōem/ vt Aug⁹ vult locis plurimis de trinitate/ q̄ est fortitudo. iusticia. ⁊ bonitas. et ita de ceteris p̄fectionibus. q̄ si ab eis qualibzdi- stinctione secernatur. Qui aliter capiūt̄ vi- derint q̄ recte. Ego sane nō capio. **A**tta- men sic vtamur in p̄posito quasi vires ani- me essent penitus in natura distincte/ diui- dentes p̄mo aīam rōnalem in intelligenti- am simplicem. sc̄do in rōem. tertio in sensu alitatem vel aīalitatem vel potentiam co- gnitiuam sensualem. et hoc quo ad vires cognitiuas. et q̄ ad affectiuas p̄portionabi- liter. **P**rimo in sinderisim seu mentis apī- cē. **S**ecūdo in volūtatē vel appetitū rō- nalem. **T**ertio in appetitū aīalem/ quarū virium inde mox docebimus p̄rias rōes.

Consideratio deci-

ma simplicitatem intellectus explanat pro- ut dicitur lux anime et angelo similis ⁊ dei capax/ et quomō varijs nominibus in scri- pturis significatur.

Intelligentia simplex. est vis ani- me cognitiua suscipiens imme- diate a deo naturalem quandā lucem in qua ⁊ p̄ quam p̄ncipia p̄ma cognoscūt̄ esse vera ⁊ certissima/ ter- minis app̄hensis. **P**ncipia h̄mōi no- minant aliq̄n dignitates/ aliq̄n cōmunes animi cōceptiones. aliq̄n regule p̄me incō- mutabiles et impossibiles aliter se habe-

re vt q̄ de quolibet affirmatio vel negatio q̄ totum est maius sua parte. q̄ intellectuū p̄fectius est non intellectu. q̄ sp̄iale cor ⁊ porali ceteris paribz. q̄ si homo intelligit/ homo viuit et similes. **Q**ualis vero sit illa lux naturalis. **D**ici pot̄ pbabiliter/ aut q̄ est aliq̄ dispositio cōnaturalis ⁊ cōcreata anime. quā aliqui vocare videntur habitū p̄ncipioz. vel pbabilis q̄ est ip̄amet a s̄- nima existens lux quedam intellectual' na- ture deriuata ab infinita luce p̄me intelli- gentie que deus est de quo **J**ohānes **E**rat lux vera q̄ illuminat omnem hoīem veniē- tem in hunc mūdum. **E**t p̄s. **S**ignatum est sup̄ nos lumen vultus tui dñe. **P**or- ro q̄ f̄m **D**ionis. vii. ca. de diuinis noibz. **I**n p̄gressu rerū a deo fit cōcatenatio que- dam vt infimū sup̄moz sit p̄mum inferio- rum **A**ngelus a quo minoratus est paulo minus homo/ qm̄ est intelligentia simpli- cior hoīe/ habet in sua natura illud q̄si infi- mum qd̄ homo habet in sua natura sup̄e- mum vt f̄m hanc intelligentiē vim coniun- gantur absq̄ medio alterius sp̄ci/ duo itel- lectus angelicus ⁊ humanus. **H**oc tamen non ita accipiendū putamus q̄si medium sit aliq̄d inter aīam rōnalem et deū. **C**ōtra dicit enī **A**ug⁹ qui nihil esse sup̄ius mente nostra dicit p̄ter deum. **A**t tamen q̄s nega- uerit angelū eo mō recte dici sup̄iores anīa nostra ⁊ deo p̄miorē q̄ p̄fectior est: nul- lus vtiq̄. **D**icam⁹ idcirco q̄ vterq̄ a deo e- que immediate tria suscipit que sunt natu- ra gr̄a ⁊ gloria. **S**ed in reliq̄s sicut est iter angelos hierarchicus ordo. sic angelorum ad hoīes/ f̄m tres actus hierarchicos quos frequēter nominat **D**ionisius qui sūt pur- gare illuminare et perficere et hoc respectu gratiarum et p̄fectionum secundarum. **D**eniq̄ vis hec intelligentie simplicis qm̄ q̄ nominatur mens/ quandoq̄ celum sup̄- mum/ quandoq̄ spiritus/ quandoq̄ lumē intelligentie/ quandoq̄ ymbra intellectus angelici/ qm̄q̄ lux diuina in qua veritas in- cōmutabiliter lucet ⁊ cernitur/ nonnūq̄s vero scintilla. vel a p̄er rationis.

Consideratio. XI.

rationis vim exprimit quō nūc intellectuī nunc sensualitati deseruit/ et du- plici nomine appellatur. **R**atio est vis aie cognoscitiua dedu- ctiva ⁊ conclusionū ex p̄missis elicitua

de mystica
 ratio modum ostendit p̄cedendi i
 re. exclusio minus seruatiōe p̄fusa
 mens circa anime p̄prietates.
 Ap̄dit ad ip̄ius Theologiemi
 sic cognitiōem speculatiuam
 adquirendam/ namram anime
 rōnalis et eius potētias ⁊ co-
 uas q̄ affectus cognoscere. **L**on-
 inio hec de se p̄p̄ia est qm̄ ignorat
 a ignorant eius p̄p̄iones. **P**o-
 go eis q̄ oīdunt aliq̄ esse theologia
 ⁊ tradēdo sub q̄dā generalitate que
 p̄t̄ p̄ q̄libz p̄t̄ suū studium
 volumus adducere in cōmūnem i-
 tam si de⁹ annuerit qualis sic hec
 ia mystica/ et in qua vi anime rep̄-
 a ratione comparat̄ quo fructu q̄
 inquirunt qd̄ fieri ignorata anīe
 ullo pacto potest. **E**t quoniam
 modus optimus est p̄soluatiōis
 oēs dū hūi vel vsq̄ ad p̄ma p̄oīs/
 nota. vtiq̄ ad simplices rerum
 res. eas a confusione accidentiū/
 oluatiōe circūstantiarum for̄ in se
 tudando. placet hoc loco ipsam
 in anime substantiam secernere q̄
 u varias denominationes iusta
 itatē effectū ab ip̄a eadem p̄oīs
 m̄ v̄dicatur talis. quia talis di-
 licta quia aliorum. **I**n hoc
 d̄ent formalitates agete lau-
 ete et acute q̄ resolutiōes bu-
 ant fieri que admodū ap̄ ma-
 bstratio a motu ⁊ a materia
 ractio p̄t̄ci a trina diuinitate
 et sup̄ficiet ab vna **A**t tamen
 v̄t̄ q̄ p̄ter omnem opa
 ectus illa sunt in rebus taliter
 liter intellectus adstrā bēs ea
 q̄ sunt vniuersaliter q̄ dista-
 et cetera similia. **E**go p̄ocul
 mentia dissentio ab eis q̄
 qua ratioe istud dicunt p̄-
 inā simplicitate p̄o vero p̄o-
 sustineri neque propterea ab-
 n̄ est mendacium. quoniam et
 rum sic se habeant vt intellectus
 circa eas possit v̄t talibus ab-
 us ad faciliorem intelligentiā
 us scire debent nō taliter d̄ctū
 q̄libet p̄t̄ eā intellectus adstrā bēs

Secunda pars de mistica

quoque insensatoꝝ exsensatis/et abstracti-
ua q̄dditati/nullo organo in opatiōe sua
egens. **D**ec descriptio p̄ ultimā p̄tula
notat differētiā a sensualitate q̄ v̄t̄ or-
gano. **P**er alias aut̄ ab intelligentia simpli-
ci fecernitur cuius opatio magis attendit
in receptione cognitionis simplicis a sup̄-
ori luce deo. q̄ attendat̄ in deductiōe cōclu-
sionū/q̄d est p̄p̄iū rōis. siue p̄ncipia supra
sint ab exp̄ientijs p̄ sensus siue illa sibi p̄-
rauerit ab alto simplex intelligentia. **E**x
hoc vero duplici vsu rōis nunc a superioribz
p̄ncipijs p̄ se notis in lumine intelligentie
simplicis. nūc ab inferioribz que p̄ exp̄ien-
tiam adquirūt̄. vt q̄ ignis est calid⁹ for-
tatur ratio duplex nomen. vt dicatur portio
rationis sup̄ior. portio inferior. vt p̄terea
dicatur habere duas facies vnam ad sup̄i-
ora. ad inferiora alteram. **I**mo r̄ ex hoc po-
nitur cōstitui velut in orizonte duoz mun-
doꝝ sp̄ialis scz et corp̄alis. **A**et̄ p̄t̄
tionem rōis sup̄iorem noie viri. et inferiorē
rem noie mulieris appellamus. **I**n enim
v̄uacitatis r̄ virtutis habet rō dū sup̄ioribz
intendit respectu illius quaz cōtrahit
ex inferioribz q̄tum vir a muliere differt i
virtute. **P**ostremo rōni q̄q̄ alia nomi-
na tribuimus vt q̄ est celū mediū in anima
q̄d est in ymbra intelligentie simplicis/sic
intelligentia simplex in ymbra angeliz an-
gelus in ymbra dei.

Consideratio. XII.

diuidit sensualem virtutem quō p̄cipit in-
terioribz q̄ sibi deputatis quomōransmit-
tit lucide declarat.

Vis p̄gnoscitua sensualis ē vis
aie vtens in sua opatione orga-
no corporeo tam exteriori q̄ in-
teriori/ad ea q̄ sensibilia sunt p̄
se vel p̄ accidens cognoscēda. **C**ōtinuo
apta est d̄ria huius virtutis ad duas virtu-
tes p̄cedētes. **Q**uius multiplex est officiu
multiplex quoq̄ appellatio. **N**ā cū accipit
immediate motiones obiectales rerū exte-
riorū/ r̄ sic dicitur sensus exterior in quinqz
distinctus/qui sunt visus auditus gustus
olfactus tactus. **A**ut recipit immediate sē-
sationes factas in his quinqz sensibz iudic-
ans inter eas. sic est sensus cōis. **A**ut p̄se-
quēter ex iudicijs vel sensationibz factis in
sensu cōi. cōponit r̄ diuidit. et sic dicit̄ ima-
go. vel fantasia. vel virtus formatiua. **E**t si

exsensatis elicit insensata hanc estimatiuā
noiamus/que de p̄ficuo vel nociuo d̄iudic-
at. **D**ue p̄terea sunt vires retētiue sp̄ez in
abūtia. **U**na p̄ sensu cōi q̄ imaginatio q̄n-
q̄ noiat. **A**ltera p̄ formatiua r̄ estimatiua/
cui mēorie nom̄ inditū ē. q̄rū oim virtutū
cū suis organis amplior manifestatio (q̄a
ad p̄ns negociū ista sufficiūt̄) ad naturales
et medicos referat̄. **P**orro vis bec p̄gni-
tiua sensualis nūcupat. aliq̄n aialitas/nō-
nūq̄ sensualitas/q̄nq̄ celū p̄mū v̄l infimū
q̄nq̄ imagiuatio. q̄nq̄ ymbra rōis. **I**n q̄
rursus ymbra varij gradus p̄ varietate su-
ozum officioꝝ designant̄. **E**st itaq̄ sensus
exterior nouissima lux potētiē p̄gnitiue que
deficit vel occidit in potētia solū vegetati-
ua vel nutritiua. dehinc sensus cōis (habēs
sub se hāc lucē q̄si in ymbra sua) reponitur
in ymbra fantasie. sic fantasia i ymbra esti-
matiue. r̄ hāc in ymbra rōis collocamus.

Considera. XIII.

agit de affectiuis potētijis in genere r̄ speci-
es earum subdiuidit.

Quilibet potētiē cognitīue corre-
spondet p̄portionalis virtus affe-
ctiua. **C**ū enim apprehendit ali-
quid a potētia q̄d est cōueniēs
sibi vel discōueniēs/et sub tali aliq̄ rōe sibi
subijcit̄/exp̄imur aiam applaudere quodā
mō ad hāc app̄hensionē si sit cōueniēs v̄l vt
p̄ueniēs/ r̄ horrere si sit vt discōueniēs. **D**icā
ampli⁹ nullū eē ens q̄d nō hēat appetitum
p̄portionaliter ad finem q̄ sibi iure diu-
ne legis debitus est. **S**ed nō dicit̄ hic appe-
titus p̄p̄ie affectiuis p̄t̄erq̄ in rebz cogni-
tione vigētibz. **S**unt igitur tres vires affe-
ctiue p̄portionales cognitīuis scz sinderis
volūtas et appetiuis sensiuus.

Considera. XIII.

sinderisim mētis diuidit/ eiusq̄ app̄hēsiōz
fm quā r̄dit declarat cū noibz app̄opatis

Asinderis est vis anime appeti-
tiua suscipiens immediate a dō
naturalem quandam inclinatio-
nem ad bonum per quam trahi-
tur insequi motionem boni ex app̄hensi-
one simplicis intelligentie presentati. **Q**uē
admodum nanq̄ se habet intelligentia res-
pectu veri p̄imi et certi. **I**ta sinderis res-
pectu boni finalis / sine mixtione ma-
licie simpliciter presentati. **Q**uoniam

simplex intelligentia sicut non pot dissenti-
 tire talibz veritatibz agnitione habita quid
 termini significet. Ita non pot sinderis
 nolle positue pncipia prima moralium duz
 sibi per intelligentiam onsa sunt. Utz vero
 possit ea non velle h est in suspensio se tene/
 re cois opinio affirmatiua tenet parte.
 Juxta h tripliciter vti possum noie sinderi-
 ris. Aut put est inclinatio talis de cuius
 quiditate pbabilitas est. utiqz talis qlē de
 qditate simplicis intelligentie posuimus.
 Aut sinderis dicit actu huius virtutis co/
 sequentem ex apprehensione huius intelli/
 gentie. Aut tertio dicit habitū ex actibz fre-
 quētatis ingenitū. Non secus de intelli-
 gena distinctio se offert p virtute vel pro-
 actu eius vel p habitu ex actibz derelicto
 Sinder. sim aut alijs noibus appellam/
 vel habitū practicū principioz / vel scintil-
 lam intelligentie rone cuiusda sue euolatio-
 nis r ardoris ad bonū / vel portione virgi-
 nale aie. vel stimulu naturale ad bonū / vel
 apicē mentis / vel instinctū indelebile / aut
 aliquo tali nomine vt q est celū supremuz
 in affectiuis potentijs. Et ita pportionabi-
 liter ad ea que de potentia cognitiua dicta
 meministis

Consideratio. xv.

variat nomez appetitus r fm hanc accepit
virtutem appetitus rationalis.

Appetitus ronalis est vis anie affe-
 ctiva apta moueri imediate ab ap-
 prehensione cognoscitiua rationis
 Dic appetitus si sit respectu possibilium r
 impossibilium nomiatur qiqz volūtas. Si
 consideret respectu actus a se eliciti dicitur
 libertas. Si sit respectu obiectoz non si-
 naliū r possibilium dicitur electio vel appe-
 titus electiu. Et respectu actuum impatoz
 dicit appetitus dñatiū vel executiu. Si
 sit volūtas exequēdi ea q iam electa sunt di-
 citur ppositū. Et inclinatio ad hec exequē-
 da dicitur conscia. Nisi dicamus q conscien-
 tia duo iporat simul iudiciū r affectionez
 comite. Si vero r siderem passionez mo-
 tiuas huius appetitus rationalis sic dicif
 generali nomine appetitus ronalis affe-
 ctiuus vel affectio rationalis. Si aut sit re-
 spectu boni vel mali vt sic apprehensi p ra-
 tionem ipse appetitus dicitur concupisci-
 bilis. Si vero illō bonū vel malū pntetur
 vt arduū / irascibil appellat. Quāuis scdm

phm r seqces he due vires r cupiscibilis
 et irascibil i sola sensualitate prieradicē.
 Sz augu. r theologoz aliter vsus habet.
Consideratō. xvi

ponit appetituz animale non solum ho-
mini sed r bestijs conuenire.

Appetitus animalis vel sensualis est
 vis aie affectiua apta moueri ime-
 diate solū ab apphensione sensitua
 Addita ē dictio hec exclusiua soluz ne nos
 vigeat prouersia vtrinqz pbabilis / videli-
 cet. An appetit ronalis possit imediate ex
 cognitione sensitua solū moueri / sicut pot
 ex deliberatione ronis. Dūc qz appetitū
 in irascibile r cupiscibile secernim p eas
 q mox dicte sunt obiectales rones. Pre-
 ter hūc appetitū / qdā posuisse vident sen-
 sum nature ad bonū vel malū / saluātes ex
 hoc multos effectus mirabiles in animati-
 bus respectu talis vel fuge vel psecutionis
 qlismodi non p reddi causa ex apphensio-
 ne cognitionis sensualis / vt q pntē hostez
 non viso horrescūt pili cū tremore quodaz
 qd econtra fit amico pntē. q formica pui-
 dens future byemi ingentē farris cōponit
 aceruuz. r ita de pluribz absqz numero.
 Quid ho mirādū si corpa aialū ducant se
 cretis instinctibz vel pulsibz ad suos fines
 qū in corporibz alijs min pfectis minusqz
 organisat / tot mirabiles ad suos fines ple-
 quēdos naturales tractus iuenimus / imo
 plurimi sunt rez variax adinuicē tales tra-
 ctus / quoz finē ignoramus / vt est tractus
 ferri ad magnetē. r maris ad lunā / r aliozū
 ad alia. Dūc aut sensum nature itaz in oī re
 posuim q alio vocabulo lex nature / vel in-
 dinatio naturalis / vel directio intelligentie
 non errantis / potest nomiari. Et nihil ab
 hac positione dissentimus.

Tertia pars princi

palis ē de lūinositate dictaz potētiar a. xv
ij. consideratione vsqz ad vicesimam pri-
mam / Ordine vero. xvij.

Considera. xvii.

Ex iste potentie tres cognitue / et
 tres affectiue / lumia qdā sūt / q p cō-
 sideratōz lucis corporee facili cog-
 scunt. Itaqz sol iste natural' sicut in effica-
 cia virtutis pstantior ē ceter' corpibz. ita sili-
 tudinē maiore bz cū spūalibz / r ad eorum
 n n

Considera. xiii.

ctiuis potētis in genere r speci-
 ubdiuidit.
 Libert potētie cognitue com-
 pondet pportionalis virtus affe-
 ctiva. Cū enim apprehendit ali-
 quid a potētia qd est cōuenis
 conuenies / et sub tali aliq rōe libi
 imur aiam applaudere quodā
 apphensione si sit cōuenies vt
 rere si sit rōe dīcōuenies. Dūc
 ens qd nō beāt appetitū.
 ter ad finem q sibi iure diuini-
 is est. Sed nō dicitur hūc appe-
 titus pterqz in rebz cognit-
 Sum igitur tres vires affe-
 ctuales cognitiuas scz sinderis
 ctiuus sensiuus.

Considera. xiiii.

is diuidit / cuius apphensio
 clarat cū noibz pportionalis
 deris est vis anime appeti-
 a suscipiens imediate a do-
 turalem quandam inclinā-
 m ad bonum per quam motū
 onem boni ex apphensio-
 intelligentie presentat. Dūc
 in qz se habet intelligentia rō-
 imi et certi. Ita sinderis rō-
 inalis / sine mitione mai-
 et presentat. Quomam

Secunda pars de mystica

cognitionē & grūtiōri manu ductōe deducit. Sic di. be. Dion. vlt. de cel. hierarch. **E**st aut sol illustratiō alioꝝ eoꝝ. isup q̄ aliterabilia sūt calefactiō / q̄ duoz p̄portōalia gerit in se natura q̄libet rōnal. qm̄ lucet p̄ cognitōz / & calefacit p̄ amorē. Dis p̄terea effect⁹ / p̄serti imanēs / p̄ducit a tali natura rōnali / dici mereflumē aliqd̄ / aut rōe claritatē in cognitīua. aut caliditatis i affectīua aut sil' vtriusq̄. Ad. n. forte p̄tingit repire cognitōz q̄ n̄ sit formalr aut vtuallr q̄dā affectio. Sic affectio n̄ videt posse secerni: qn̄ sit q̄dā expimētalīs cognitio. q̄ppe neutra potētia effectū suū cāt sine alrā / qm̄ ad cognitōis causatōz potētia affectīua / sicut ad affectōz generādā cognitīua concurrat. Effect⁹ aut sp̄ sue cāe q̄dā similitudo ē & imago. Sic p̄terea videm⁹ lucē n̄ eē sine calore salte vtuall. Caliditas q̄z lucē / p̄ductīua repit. **R**ursus quē admodū lux & calor mutuo se fornicat / qd̄ in p̄ductōe ignis facile est aduertere vbi calor flāma / & flāma calorem in generat. Ad alie existimādū ē virtutib⁹ istis cognitīuis & affectīuis / qn̄ ex mutuo cursu ordinato adinuicē / fit opatio / & tanto maior atq̄ p̄fectior / q̄to virt⁹ q̄libet euz q̄libet exiterit vnitiō. **D**eniq̄ lux solis se diffundit dispiter p̄ varietate medioꝝ / alr in dēitate / alr in raritate / alr in medio p̄ spicuo & diaphano & puio. alr in obscuro turbido & spisso atq̄ nubiloso. Quā siliter diffusionē variat p̄ inq̄tas atq̄ distantia. **M**ultiplex q̄z obstaculoꝝ dispositio n̄ vnā reddit lucis radiātis imaginē / s; p̄ diuersitate incidētiaz radiantiū variatā. **A**ttēdamus interim diuinā lucē q̄dā p̄portionabili similitudie solē se cōicare / nō tñ naturali necessitate / sed liberalissima & ḡuita charitate / bis q̄dē clar⁹ bis vero obscur⁹. **D**at ei se lucid⁹ intelligētie q̄ rōni / & vtriq̄ limpid⁹ us q̄ se sui. **E**xēplū sensibile ad h̄ mauducē dū ē / si diuersa vtra opposuerim⁹ radijs solarib⁹ / scdm̄ p̄pinquū & distās p̄ lineā rectāz inter solē & oculū n̄m. **C**ōstat inter duo q̄libet specula / eē spaciū vbi lumē solis aliter & aliter inspici posset. Ita vt poster⁹ lumē apparet quedā vmbra vel adumbratio / si ad p̄cedēs cōpatur. **H**oc in cādēdis dispariter lucentib⁹ nocturno spe p̄tra parietes inspiciamus / vbi lumē vni⁹ alteri maiori colatū / vmbra videt / si certis obicib⁹ sua lumina simul cōfūdi veterim⁹. **C**ōpationes similes de opatōne caloris fm̄ passa aliter &

aliter disposita aduertere facile est.

Considera. XVIII.

sex potētiaz oñdit capacitātē. s. mltis opinionib⁹ tā theologoꝝ q̄ medicoꝝ & philo sophozum sensis sup̄ hanc eloquitur.

Ex iste potētie nō solū lumina quē daz sunt / sed et qz luminosaz illustrationū capaces inueniūt / ipsas speculis rōnabiliter cōpam⁹. **P**rimū est oñdere q̄liter sex iste potētie capaces sint luminosaz illustrationū. **E**t h̄ q̄dem agemus mō narratiuo / p̄supponētes veritatē ab alijs. **F**uerūt nōnulli q̄ dicerēt deū q̄ est lux vera / illustrare aiaz n̄ az p̄ seipm̄ immediate / n̄ solū actiue & efficiēter. sed et formalit̄ aut q̄i formalit̄. **N**ā inidunt si cognitio creata bec p̄t. cur a cognitōe icreata istō auferret. **P**refrim cū nullā ip̄fectōz depēdētis subiectōis / vel materialis inbecōis p̄pter h̄ in deo ponere cōpellat. **D**ecpositio qz ad vitalē quandā imutatōz de genercāe formalis magis q̄ efficiētis / hāc imutādi maneriē refert. **D**icūt ex p̄sequenti deuz esse posse animerationali cognitōnē / imo & volitionē / & amorē / & iusticiā / nō tamen immense / sed p̄ capacitātē q̄daz actiua seu vitaliter eleuabili eiusdē animerationalis. **C**ontra hanc imaginationē est parisē. articulus / q̄z auicenna & Algafel de beatitudine intelligentiarum vñ fuerit huius imaginationis doctores fuisse. **N**ō des fuerūt alij ponētes lumina quedam creata alia a suba anime / veluti quosdaz habitus innatos sibi / esse inseparabiles ab eadē essentia aie / & q̄si ab eadem effluentia seu pullulantia atq̄ germinātes. **N**ec mirabit q̄spīā si h̄ aliqui dixerūt cum fuerit antiq̄ celebris opinio de potētis anime intellectiua et volitiua talis / q̄ ipse sint accidentia quedā in essentia anime radicata disticta q̄ ab ea. **N**ota est insuper communis opinio / que in angelis ponit species omniū cōcreatas ad saluandū quomodo cognitōnē suā nō accipiūt a reb⁹ nouam atq̄ mutabile. **C**irca hoc versatur controuersia inter platonicos & pipateticos. dicēte aristotele pipateticoz p̄ncipe / q̄ aia est tanq̄ tabula rasa in qua nihil depictū est &c. **P**latone econtra dicēte n̄m addiscere nō esse nisi quodādam reminisci. q̄uis ad huc dictum istud a diuersis varie exponatur. **V**na expositio tacta ē de spēb⁹ concreatīs q̄s platonici in

Comit. XIX.

aia nra sicut nos in angelis posuisse visi sunt
 Alijs ecotra cerratibz frustra hmoi spes po
 ni cu aia ipa sit imago oim rez q fm puer
 sione ad has vel illas res actuat in cogscen
 do/ascqz noua cognitionis alteri? formatio
 ne/que admodu speculu hns in se imagies
 rez si eet virt? cognoscitiua/ ipam cognitio
 ne hmoi reruz in se met a semet accipet/aut
 ppinqori similitudie/imagines tales si se cog/
 sceret/ in vnare pcurreret/ illa res p hanc
 sui cognitione/ eoz oim qz ipsa est imago
 cognitione obtineret qz mutatio de non
 cogscente in cognosces/ ecotra/ difficultet
 no qm oino iprobabiliter/ eet saluabilis.

Z Quic silt imaginationi/ tradicit parien.
 articulus. **D**icam? deinde illd in q oes
 fere pueniunt/ ee. s. cognitiones/ affectioes
 adqstas/ ta actuales qz hituales/ illustran
 tes pdictas sex potetias. qzuis aliter/ aliter
 Na cognitionu alie sut coplere alie incom
 plete qda in sola apphensione. quedā i asse
 su distitit. r assensuū nō pua est diuersitas.
 Quidā sūt euidētes ex cognitione sola ter/
 minoz. alij p experiētiā. alij p demōstratō
 nē. Quidā vero sūt ineuidētes r taliū. alij
 certi. alij incerti. Alij causant ex pbabilita
 te rōnum sumptaz p intrinsecas apparēti
 as. alij p extrinsecas vt e auctoritas dicentz.

Deniqz magna ē diuersitas inter irradi
 ationē sensuale r rōnalē. **S**z iter sensua/
 les irradiationes tā ab extrinseco qz ab in/
 trinseco distinctio mltiplex inuenit. Silt
 in affectiuis actibz vel binbz assignabilis
 eet varietas ad pdictos cognitiuos actus
 vel hitus qz naturā affectiui psequit.

Postremo fides nra q ad h ponit multos
 hitus r qnqz act? infusos gtuos i vtraz
 potetia cognitiua r affectiua / qruz pntiali
 collustratione r virtuali qdā irradiatione/
 spūaliter illūiat aia nra/ p istos ad h. per il
 los ad illd. **I**n nūero taliū sunt fides. spes
 charitas. tres theologicē virtutes/ dona se
 pre spūsci/ pphetie r reuelationes/ r siqz sūt
 dona talia/ q diuidit spūs vn? r mltiplex
 dās vnicuiqz put vult. **E**x his itaqz cō/
 memoratis de susceptione luminosa r illu
 strationū p has sex potetias pspiciū sit sic
 addebat q ipas speculrōabiliter cōpam?

Conside. XIX. **P**redi/
 ctarum
 potentiarū susceptionis purioris/ lumino
 sitatē cum aduersione/ ecēplo sex speculoz
 et angeloꝝ cognitionem elucidat

Iter sex potetias pnoiatas/ qsto a/
 liq fuerit purior r lūinosior/ tā ex se
 qz ex adiucta illūiatione tāto fit ad
 theologiā mysticā aprior. **H**ac aptitudi
 nē in pdictis potetijs ad theologiā mysticā
 intelligimus vel formaliter in se susceptiue
 sicut intelligētia capit eam/ vel misteriali/
 ter r quodāmodo dispositiue/ sicut sensus
 ad eandē pdisponit/ q p consideratione h mo/
 do exposita/ nos ipam ex pcedere per similitu
 dinē in speculis materialibz manifestam?
 Sint itaqz sex specula sibi inuicē catena/
 ta r respicientia se mutuo ordinata ad lūm
 r calorē solis suscipiendū/ fm ppinquius r
 remotius/ nūca superiori nūcab infe/
 riori. **C**onstat q speculum quodlibet qz
 to erit purius in se r lūinosius ab extrin/
 seco/ tāto erit aprius ad opationē suā r alio
 rum/ in tm qz ex mutua actione r reactione
 fiat splēdidius qz libet ex illis nisi aliō ob/
 stiterit/ imo ex cōbinatione varia poterit ef
 fectus aliqz vtpura imago vel color resul
 tare q absqz cōcursu tali neqz appareret.
Vigilanter dicim? nisi aliō obstiterit/ qm
 speculū qd esset soli ppinquius tāta radia/
 tione eiusdē solis pfundi posset a superiori/
 qz ipē oactes alioꝝ speculoꝝ ab ifimis n tā
 p tē illūinarēt. qz obūbrarēt. **I**dē dicim?
 intelligētia dū a superioribz suā lucē capit/ qz
 tūc subobscurior/ aliqz redderetur ex puer
 sione eius ad potetias collucētes inferius/
 qzuis in h diuersificentur specula materia/
 lia r spūalia quoniā spūalia duas faci
 es habent pferim ea que non vtunt orga
 nis corporalibus. **Q**uoz speculoꝝ spū
 tualium tanta potest esse virt?/ talis vigor
 r solidatio/ qz piter ereq sine detrimēto a
 superiori poterit r inferiori pre/ iluna sua susci
 pe r tenere suscepta. **H**oc manifestū ē i an/
 gelis r alijs confirmatis qui simul eque co
 gnoscunt temporalia r eterna/ quozum te/
 nuem similitudinem r imitationem gerūt
 aliqui ex viatoribus ex speciali gratia/ r ve
 hemēti habituatiōe/ vt inferius domino
 duce monstrabimus

Cōlide. xx. ostēdit cor
 rupcionē
 illaz sex potentiaz/ r cām qua potuerunt
 reformari

Specula materialia sicut multotiēs
 deformatur r inficiuntur r corrupū
 tur in suis actionibus debitis/ qn
 qz ab extrinseco/ quandoqz ab intrinseco/
 n n ?

Quarta pars de mistica

non minus incidit deformitas et infectio in speculis spiritualibus sex potentiarum quam tres sunt cognitive affective pari numero.

Experientia enim sine similitudine docet nos quod sepe turpia fantasmata / et errores / et fere de reputationes obiectales / Concupiscentie propterea et passiones sordide / tere et horridae / tanquam summi quidam caliginosi / vel infecti et venenosi / auras nostras obnubilant / sedant / atque commaculant. Praestim in primariarum novella talium apprehensione / velut in pueris. Denique generalis et ineluctabilis sordidatio talis provenit ab originali macula / quae animam nostram cum omnibus potentiis suis / ad hanc miserabilem traduxit aggravationem / ut et celestibus ad terrenam / et ab intelligibilitate ad brutalitatem demersa proferat. Non inquit propha cum in honore esset non intellexit / copatus est iumentis insipientibus / et filius factus est illi. Et insignis poeta Terrenique hebetat artus moribundaque membra. Nihilominus ab istis emergere et sursum eniti virtus labor est / ut cum apostolus nostra perversio fit in celis / contra exclamatioz satirici dicentis. O curve in terris aere et celestium manes. In his prope versat ipsa cuius naturam inquirimus theologia mistica / quae per penam / et credulitate euangelii adipisci et non aliter fas habemus / sicut restat ostendendum.

Quarta pars principalis agit de contemplatione meditatione et cogitatione / usque ad .xxvi. Considerationes. Ordine vero .xxi. Consideratio describit actus potentiarum sub generali divisione.

Unoticia clarioz theologie mystice possit haberi / prodest inquirere quod dicitur de contemplatione. Si quidem a proprietate loquendo sicut contemplatio est in vi intelligentie cognitiva. Ita in vi sensu affectiva reponitur mistica theologia / prout infra domino illuminante docere conabimur. Superest igitur recto ordine ut postquam describere studiuimus vires cognoscitivas in homine / et distinguimus in genere tres virtutes cognoscitivas. scilicet imaginationem / rationem / et intelligentiam. Et tres affectivas proportionales que sunt appetitus sensitivus / appetitus voluntivus seu voluntas / et appetitus quidam superior qui sensu non notari potest eo quod sequitur apprehensionem. Hinc ad sermones de actibus eorum quod ad rem quam tractat ad elucidandum attinet veniamus. Et quod notiores sunt actus intellective quam affective potentie / magis enim sub

doctrina tradendi sunt / non pigeat primitus illos describere nominatim. Sunt autem tres termini generales quibus maxime vestros fuisse video eos qui de contemplatione per modum artis locuti sunt / cogitatio / meditatio / contemplatio. Et hi termini quosquam aliquando permiscue sumuntur ab aliquibus sicut eandem rem per ipsos significare contingit. nihilominus distinctas habent significationis rationes / quod per facile et difficile / per utile vel inutile sentiuntur aliquid. Unde cogitatio sic esse descriptam reperio a venerabili Rich. in suo de contemplatione / quae hanc materiam elucidavit usque ad fundamentum / magister suum hugonem insecutus. Cogitatio est ipsorum aie obtutus / circa sensibilia / ad evagationem penitus. Meditatio est pavidus aie obtutus / in veritatis cognitione seu inquisitione vehementer occupatus. Contemplatio est perspicax et liber id est expeditus animi intuitus / in res spirituales perspicendas / usque quae diffusus / et in divina specula suspensus. Cogitatio igitur vagatur et serpit sine labore et fructu. Meditatio nititur et intendit cum labore et fructu. Contemplatio circumvolat et circumfert sine labore et circumfructu. In cogitatione est evagatio. In meditatione inquisitione. In contemplatione admiratio. Varij deinde contemplationem ramificantur in varias species et varie de quibus non est statim dicendum per singula. Sed maxime requirendum esse arbitror. Unde facilitas tam in cogitatione quam in contemplatione oriatur et in meditatione difficultas. Hoc enim me per expressum legisse non memini. Quis sit consideratione dignissimum.

Considera. xxii.

Cogitatio enim surgit cogitationis facilitas. Cogitatio facilis est quod formatur immediate vel ex sensationibus actualibus / vel ex fantasmatibus passim occurrentibus et ultra non nititur. Quoad modum namque sensus nostros cum omni facilitate circumducimus modo huc modo illuc / obiectis sufficienter presentatis. Et similiter nulla est difficultas in occursum fantasmatum quibus umcunquam nam evagatur perantur / nobis etiam inuitis. Cofestim apparet ratio cur cogitatio que secundum talia formatur et hec insequitur / nullam patitur difficultatem. Videmus hoc in pueris videmus hoc in hominibus ociosis / quod in talibus querunt oblectationes quod nullum afferunt in considerando

Considera. xxii.

laborem. Sed de his vere enūciavit s'mo ppheticus. Nouit dñs cogitationes hoim qm̄ vane sunt. vāne sunt itaq; qz sunt sine carentes somniocq; similes. Non enim ad aliquē finez vtilē ordināt / imo frequenter cū hō in talib; se oblectauerit tristis manet

Considera. XXIII.

meditationis difficultatē z laborē exponit / exemplum tam philosphicis q; poeticis de orpheo virgilio z hercule.

Meditatio difficultatē fornit ex eo q; ultra sensationes actuales / vel fantasmatas passim occurrētia / ipa nūtur ultra ptingere vel in aliq; fixa stare. Ex p̄ in se crebro q; libet studiosus difficultatem q; est insistendo ad aliquid attente p̄siderandū cogitationē / sine diuerticulis ad alia. Et h̄ dum fit / cogitatio tā trāsit in meditationē / nō vt cogitatio desinat esse s; vt desinat esse cogitatio. Quis itaq; nesciat forissimos eē motus actuales sensuū / nūc hos nūc illos / esse similiter p̄tinuū fluxum fantasmatū nullus igrat. p̄terea / sensuales motū vnire / aut finitātia fantasmatas cōhibere / vel sistere / vel sup̄gredi / z ad aliquam certā cogitationem suā sub determinatis limitib; claudere operosum est valde / nō habitutatis z insolens / neq; fieri potest absq; illo qui claudit cert; limitib; mare / z ponit terminū fluctibus eius. At vero difficultas hec auget z fit labor insuspiciabilis dū animus denudare nitit cogitationē ab inuolutione accidentiū / hoc est circūstantiis loci z tempis / z alioz que presentat sensus vt absolute z nude q; dditates rez appareant / q; si non conuoluntē tēpi z loco. Dat exemplū diuinus aug. de p̄sideratione veritatis z bonitatis / q; dum in sua puritate meditari satagim; / p̄festim occurrit hec vll illa bonitas. Et hec vel illa veritas ī p̄ticulari / z fit cogitatio nostra cū tpe z loco / vt dicit notāter p̄hs. i. methabice. Pertinere ad h̄ estimo poeticas illas fictionses z imaginationes / vnā de orpheo cytharizante z erudice quā ad inferos dilapsam euehere nitit ad superos. Et alteram apud virgiliū de enea transeūte ad campos eliseos. z ibi dem intelligente q; futura erant p̄st enātationem maris z obdormitionem cerberi. Non enim tales viri quos pro theologis habuit antiquitas ociose fabulantur. Orpheus est vir sapientie deditus q; per aurā

te vel eburnee cithare modulos. H̄ est p̄des bitam z armonicā morū compositionē / sistere facit flumina defluentū desiderioz cōponit quoq; z māsuecere facit ferinos z brutales affectus. Deniq; compellit silhas rigidās p̄auāz inclinationū tā innatarū q; adq; sitarum ad suū volūtaris arbitrium seq; hic orpheus euridicē habet sp̄sam / il laz de q; gloriabā sapiēs / quicisse sibi sp̄sam sapiētiam assumere / vel accōmodat; euridicē accipiām; vīm intellectualem dat; taz homini ad p̄siderationē sup̄noz. Hec vis dū p̄zata florētia placibiliū obiecto rū vagatur. mōrdes a serpente voluptatis latentis sub herba formositate / sicut dicit Arist. q; voluptas furata est intellectu sp̄sse sapientie / h̄ vulnus inflicū trahit euridicē ad inferos q; hec sola iam infima cogitatio in his solis p̄uersatur / nō potēs dicere cui; aplō. Nfā p̄uersatio in celis ē. Vulnerata igitur deductaq; euridice. i. vi intellectuāli ad inferos / p̄ mediū sp̄ntis / sicut ad lram tentatio sp̄ntis p̄mos illos p̄ntes / sapiētissimos demerit in bratz ois illi; miserie qualem apud inferos sub metaphoza congruis exemplis poete figurarūt. Orpheus vir sapientis deplorat amissam coniugem / quam ad supernas auras cōnatur rursus educere. quo canente z lugente / silent furie infernales passionū carnaliū. cerberi lastatus non auditur / q; res cui; tempis lapsu non p̄cipiuntur. Animus p̄terea qui p̄essus ante erat / lapide molari terrene curiositatis / sicut szipbus / vel qui agitabā rota volūbili mundane occupatōnis sicut yxon. vel qui la cerābat a vulturibus mordacis voluptatis sicut ticius. vel qui esuriēbat inter aquas z pomia sicut auarus tā talus / nunc intrepide in requiem sui p̄uertitur cū illo qui dicebat. Cōuertere anima mea in seq; tūā. q; dñs benefecit tibi. Inter hec lāmēta z efficacā carminā iūbetur euridice orpheo reddi / ea tamē legē rur sus conuertat intuitum. Sed hec noctis p̄ope terminos orpheos euridicem suam vidit. perdidit. occidit. Vos hec fabula respicit / quicunq; in superum diem / mentem ducere queritis. naz qui tartareum in specus victus. lumina flexerit / quicquid p̄cipuum trahit / perdit dum vidit inferos. Hec Boetius. Ad hanc sententiā facile traduci possunt fictionses alie de enea virgiliano / z hercule. z perseo descendenti; ad

Quarta pars de mystica

inferos et iter emergentibus. Sed hec interim
sufficiant pro spoliatione egyptiorum / et
christianorum duratione.

Considera. XXIII.

Quo crescit et catur contemplatio ostendit per
plures similitudines exemplares. et ubi p
prioreponitur.

Contemplatio facilitat huiusmodi exhibitio
bus per meditationem ad quas. Tunc
propter abstractionem et separationem intel
ligentia a sensibilibus. Tum sepius propter di
uinam gratiam collustrationem in diuina spectacu
la subleuantem. Meditatio nimis si debite
fiat transit in contemplationem sicut cogitatio
in meditationem. Facta. n. sedula inquisitio de
veritatis / denudatis insuper vehementer stu
dium reus additibus ab accidentalibus circum
stantiis / generalibus ex frequentatione. de
purat lumen intelligentie. fitque lucidius quanto
est tenebrositati sensualis cogitationis imp
micti. **C** Pro cuius mauductione palpabili
simaginemur conformiter ad diuinum Aug.
in suo de tri. q. sit aliq. supra morem excellens
valde. Ad cuius cacumem neque ventus neque nu
bes attingat / sicut de olimpo narrat Arest
Subtus vero quanto sit descensus. per diuina ad
infima / tanta est illicita tenebrositas in quiete / p
comixtionem / et quada in corporationem radioz
solariu / cum ceteris impressionibus / ut sunt veteri
pluuię. niues. gradines. fulgura et silia. **C**
Ostat hęc exemplo q. homo limpidius liberius et
expeditius circumfert oculos suos ad sereniz
lumen solis et celi / dum sublimius euectus est et
in quada regione pura et tranquilla collocatus.
C Cuius oppositum euenit dum in inferiora dis
labitur. Ad hęc exemplum respicit illud ps. Quis
ascendit in montem domini / aut quis stabit in loco
secundum eius. Ductio quę illa discipulorum in more
excelsum valde / dum figuratus est iesus an
te illos / apta est satis figura / sicut et ascensus
moysi in montem synai / dum e medio vocatus
est. **C** Non uertamus nunc ex hac re sensibili
considerationem nostram ad tres vires anime
prescriptas que sunt intelligentia / ratio / sen
sualitas seu imaginatio. Et compem sensualitatem
in sumo montis. rationem me
dio. supremo intelligentiam. inueniemus
q. si anima stare possit in arce intelligentie
sine delapsu in inferiora / ipsa poterit libero
intuitu circumspectare semet diffundere / nunc
ante nunc retro / nunc dextro / sum nunc fini
stro / sum. Et hic est oculus contemplationis

qui in Adam ante lapsum vituacissimus.
purissimus et expeditissimus fuerat. Nunc ve
nobis. Totus fere extinctus est / sicut oculi
lumen rationis obtenebratus et oculus sensua
litas fere corruptus. **C** Attendamus rur
sus in hac similitudine / quemadmodum bo
mofans in supcilicio montis / talis videt
libere cum voluit / non solum ea que iuxta se
sunt / sed etiam ea que subitus se agunt. Et
multo liberius multoque clarius / quam habitas
tes inferius / imo purum ab impuro clarus
a tenebroso fecerit / quod apud inferiores
vel nunquam / raro fit. Ad aliam autem que in ar
tem intelligentie puchi meruerit et illic fixa
steterit / spectabit veluti de sursum / ea omnia que
in ratione et sensualitate aguntur. Judicabit
insuper in luce sua / et per lucem suam / de omnibus
quonia regulis abstractis et eternis innitit
semper quas habet regulari cetera omnia. **C** Exem
pla ad hoc sumi possent in omni arte habere
regulas suas / semper que iudicant periti in ar
te hac vel illa / de singularibus spectantibus ad
ad artem suam / quod utique nequeit impiti. Ille
preterea que principiorum noticiam claram et perfectam
haberet / videret in eis et per ea conclusionem
ab eis deducibiles / clarius quam ipse conclusio
nes in se videatur ab eis que non per principia
conclusiones caritatem acceperunt. **C** Ex his
patefactum habemus quo pacto contemplationis
oculus facilis est et expeditus dum habet / quatenus
adquisitio sit difficilissima. **C** Pars insuper
in qua vi anime reponit. quia in vi superiori co
gnitiua anime que intelligentia nominat
Iste enim oculus non solum intelligibilia et
abstracta sed etiam ea que in ratione et sensu
fiunt / aspicit. quibus alio modo quam ratio et ali
ter quam sensus vel imaginatio. **C** Existi
mo sic intelligere eos qui dicunt duas esse
species contemplationis et imaginationis. du
as in ratione et duas in luce intelligentie. Hoc
quippe dicitur non quin omnis contem
platio fiat in luce et per lucem intelligentie
sed quia pro obiectorum varietate / huius
modi species contemplationis variari no
scuntur hec ponuntur.

Considera. XXV.

Ponit quid sit proprie contemplari et quo
modo circa eam erratur.

Habituatio qualem contemplatio
requirit compleri nequit per imagi
nationem neque per solam rationem
virtus est superior et itaque sicut ratio virtus

est superior & abstractio: q̄ sensualitas vel imaginatio / quonia potest abstrahere q̄ dicitates rerum a cofusione accidentium / et formare conceptus specificos & generales absolutos / quod non potest imaginatio. Sic vis illa que ponitur superior ad rationem & nominatur intelligentia adhuc abstractio: est q̄ ratio / que in actibus rationis abstractis a fantasmatibus transit ad cognitionem eternorum & incorporeorum / que nullam habent fantasmatum illusionem. & hoc dum irradiationem suscipit ab inferiori quodum superiori & diuina luce suffundit non oportet. Et hoc perspicuum est quod contemplatio inepte queritur per solam imaginacionem. & imperfecte per solam rationem / quousque virtus adiuuat / si limitibus suis contenta est. Quos si quis voluerit supgredi / reddat homo vel fantasticus vel insanus in imaginacione. vel erronee iudicas in ratione. sicut apud nonnullos visum est quidum insequi credunt eleuatissimos viros & abstractissimos in suis modis cognoscendi. negligunt autem tenere modum eorumdem in abstracte viuendo. & vtilia student & peruertendo se ad se & supra se. nihil aliud referunt nisi fantasias & errores / quosumlibet ipsi eleuato & doctorum verba tenere videantur. Fit enim apud talem quemlibet illud virgilianus de insana vate. dat (inquit) sine mente sonum. Et hoc est quod reddit multos ex eis qui dicunt formalisantes in fabulam & risum immo in insaniam / quod per solam imaginacionem & rationem querunt illud quod per intelligentie depurationem erat inueniendum. Quod autem intelligentie depuratio & qualiter fiat / posterius quod dominus processerit aperietur.

Quinta pars prima

cipalis agit de tribus oculis anime & tribus affectionibus correspondentibus in .xxvi. & .xxvij. consideratione. Ordine vero .xxvi. consideratione ponens tres cognoscendi modos secundum tria genera hominum ad hos dispositos. Res cognoscendi modi sunt quorum unus animalis dicitur vtens maxime oculo carnis. Alius rationalis vtens plus oculo rationis. Tertius spiritualis vtens oculo contemplationis. sic distinxerunt diuini homines tres oculos & tres viuendi modos. De his augustinus in libro de vera religione. Serui ad fratres de morte dei.

carthusien. Et hugo in suo desactis & sup ecclesiaste. Videm? itaque quosdam ex hominibus viuere non eleuatius quam bruta. Solis enim sensibus vtuntur aut eos solos insequuntur. Alij magis insequuntur rationem intelligentes abstractas regulas artium & scientiarum. Tertij vltra hec omnia eleuant se supra rationem in quadam regione eternitatis & perspicabilitatis & sup omnem fluctuationem & confusionem infinita desiderio & cogitationum. in aera quadam libertatis serenam assurgunt & euolant & ita non minus videtur differre eorum vita a ceteris hominibus quam distat homines a pecoribus. Sed quis est hic deus optime & laudabimus eum? Ille solus est quem tu eduxeris de tenebris & umbra mortis & vincula carnis passionum diruperis noxiarum.

Considera. xxvii

Ponit illa que videtur specie esse metales affectiones sed non sunt & id in eas ponit differentias. R. bus prociatis cognoscendi modis que sunt cogitatio / meditatio / contemplatio. tres affectionis manentes correspondet que sunt cupido vel libido seu concupiscentia / secundo deuotio vel caritas seu concupiscentia aut oratio / tertio dilectio non que cunctis sed extranea & anagogica. i. sursum ducens / rapiens in diuina. Si de re ostiterit peto vt non magnope calumnia fiat de nominibus. non enim accepi ab alijs tale circa affectus distinctionem nominum que admodum de cognitionibus reperio. Sed tamen interim dicamus quod sicut cogitatio est improuidus animi obtutus ad euagationem pronus. Ita consequenter ad tale cogitationem si sit de obiecto delectabili sequitur affectio improuida & vaga sine vtilitate & fructu. & hoc mihi satis congrue videtur appellari libido seu cupido vel concupiscentia. Porro ad meditationem que est prouida anime obtutus in veritatis inquisitione & celestium rerum inuentione vehementer occupatus / consequitur quedam affectio alia a priori ad res taliter que fitas & inuentas si non sit indispositio anime. Et hec affectio est prouida & non vaga cuius difficultate & fructu. Et hec interim vocetur deuotio vel compunctio aut oratio. id est affectus pius & humilis vehementer & fortiter redens & nitens in amore prime veritatis & bonitatis. Denique contemplatio que est libera & expedita consideratio eorum que meditatio cum ingenti diffi-

Hexa pars de mystica

cultate pquirit/habet suam affectiones in anima disposita/suamque dilectione simili/ter liberā puram expeditas et abstractā. Et hac ratione vocari potest extatica dilectio/vel iubilitio/que ultra deuotionē addit facultatem et iocunditatem inestimabilem et inexpressibilem/et recuperantem omnē sensum. Et hec est sapientia dei in misterio abscondita. **Hec est mystica theologia** quam querimus quā ad anagogicas et supermentales excessus deducit/quā aliquādo nomine charitatis/aliquādo charitatiui amoris lego nomine appellatam. Propterea non fallitur quod dicit contemplationē sine dilectione nomen contemplationis nō mereri. Sed nos vnū ab altero secerim⁹ vt preciosior habeat inquisitione veritatis/et cognoscimus quā approprietate loquēdo sicut contemplatio est in vi cognitiua intelligētie/sic in vi affectiua correspondente reponitur mystica theologia.

Hexa pars principi

palis agit de adquisitione mystice theologie et de eius decē differentijs ad theologiā speculative a. xxviii. vsq ad. xxv. considerationes. Ordine vero considerationes. xxviii. Dicit modum pueniendi ad mysticā theologiā eamque pluribus diffinit diffinitionibus.

Cognitio dei per theologiā mysticā melius adquiretur per penitentē affectū quā per inuestigantē intellectum. Ipsa quoque ceteris paribus eligibilior est et perfectior quā theologia symbolica vel propria/de qua est contemplatio. Sicut dilectio perfectior est cognitione. et voluntas intellectu. et charitas fide. Hec secūda pars per nūc supponitur quāuis non sum nescius de probabilitate positionis opposite apud multos et magistros. Sed per prima parte cui correspondet deductio ad questū nullus ambigit quā de puratio seu purgatio potentie affectiue fiat per feruorē penitētie in compunctione cordis et orōe querūgere facit a gemitu cordis. Et quāuis dicat propheta. In meditatione mea exardescet ignis. scilicet delectationis. meditatio hec non per veritatis inquisitione attenditur sicut descripsimus sed magis per compunctione sequēte sumpta est. Huius autē compunctionis difficultas magna est valde apud non exercitatos. et eos qui corruptos ad huc hnt sensus ab adolefētia. **Quē ad modū enī ligna virida aqueo plena hūore**

vi recipiunt calorē ignis. vt in similitudinem eius accendant sed pcedunt exuffationes multiplices pūia est etiā depulsio hūiditatis talis/ac euaporatio/sic existimare conuenit de eo quod calorē spūsancti in se recipere debet/et fm eū trāsitur⁹ est in amorē purū et piū/si nouidū deficcatus sit a sordidis affectionibus/et hinc in initiatiue per penitētiā. **Unde greg. in omelia de ceco per pnie lamēta/mētis fantasmata depellunt.** **Ad cuius ampliorē elucidationē attendendū est quod theologiā mysticā sic possum⁹ describere** Theologia mystica ē extensio animi in deum per amoris desiderū. **Aliter sic.** Theologia mystica ē morio anagogica hinc est sursum ductiua in deū/per amorē feruidū et purum. **Aliter sic theologia mystica ē experiential cognitio hīta de deo per amoris vnitiui completū.** **Aliter sic theologia mystica ē sapientia sapida nonicia habita de deo. dñi ei superemus aper affectiue potētie rōnalis/per amorem coniungit et vnif.** **Uel sic per Diony. vii. de diu. nominibus.** Theologia mystica ē irrationalis/et amens et stulta sapientia/excelsus laudātes. **Has autem descriptiones apertius intelligemus si multiplicem theologie speculative differentiam et mystice deinceps voluerimus intueri.**

Conside. XXIX.

ponit differentiam inter theologiā mysticā et speculative. Et in quibus conueniunt mistis declarat exemplis

Theologia mystica et theologia speculative si fm rationes proprias considerant differentiam ex multis non sine conuenientia multiplici sortiuntur. **Prima et principalis differentia sumit ex subiecto vel potentia/quoniam licet vtraque sit in anima rationali. Nihilomin⁹ distinguendo potētiās anime fm rōnes suas vt supra dictū est. Speculatiua theologia ē in potentia intellectiua/cuius obiectū est verum. Mysticā vero reponimus in potentia affectiua cui per obiecto bonum assignamus.** **Et hac aliam differentiam inuenimus fm rationes obiectales/quoniam obiectum speculative theologie est verum et mystice bonum.** **Conueniunt tamen in hoc mystica theologia et speculative quā alio nomine contemplationem dicimus/quoniam vtraque ē in superiori portione anime et nō in solo sensu vel imaginatione nec**

in ratione sola. **Dec** autem portio anime vt
supradictum est varijs nominibus appella-
tur. **Et** habet duas virtutes vel duos oculos
seu duo officia/quia et ipsa est intelligē-
tia vera et affectiua seu amatiua boni. **Dis-**
tinctus autem in superioribus quod sicut voluntas ratio
niet appetit sensualem imaginatōi preferit
Sic suo modo est de affectiua correspondē-
te intelligentie pure/pterea dum ista vis
superior erit in affectum suum ipsa dicitur
quodammodo leuare se supra se et quodammodo
supferri. **Inde** fit vt actus talis nominetur
supernaturalis excessus/vel supra spūm. et fm
eū qd dicitur quicquid supra seipm/quicquid extra seip-
sum. **Qu** rei aliqd exemplū accipe possu-
mus ex consideratione eorum quod sepe in ipsa sensua-
li virtute fiūt. **In** quod videmus tā in nobis quā
in brutis quod quicquid ipsa sensualitas in suis ac-
tibus cognitiuis permanet sine affectu illo-
rum quod vel audit vel intuet. **Sepe** tū per auditum
vel aspectum quorundam obiectorum ipsa tanto
cōplet affectum vt tā quasi saliat extra se et tota
gestiat/velut si equus ponitur capō lib apto
Hoc modo sensualitas aliquā quasi se non capiēs
et desiderēs/tota nitit in rem desideratā et se
effundere/et trāsferre/se venire/imo illa pe-
nitus quasi introitus penetrare. **Quid** de ta-
liū oculis nōne scintillat/nunquid nō emicat
Nōne quasi dat ipsi tremulo se fulgore dis-
fundit. **Trāsferamus** hoc exemplū ad vi-
intelligētie superiorē/considerādo quālitatē eius
dū sine affectu in sola cognitione iacet. **Et**
dū trāsit in affectū talitū quā cōtemplat.
Adducam per manu ductione huius/ea quod
bus mystice theologiantes vtunt exemplā.
Primū quod de deo aqua in vase quod dū apponit
ignis calefcit pmo se continens in vase. **Sed**
dū feruescit et bullit/videt quodammodo se
ipsam non cape sed excedere/atque supferri
virtute caloris. **Sic** mens nondum amore
calefcēs/intra seipm continet se. **Sed** spi-
ritu feruoris amore concepto. **super**gredi-
tur quodammodo semetipam quasi extra se salti-
tans atque volitans. **Aliud** quoque exemplū
inducamus de radijs solaribus cadentibus
sup speculum concuum qui exymitio eorum
concursum comburunt stuppam effici-
untque flammam superuolantem. **Sic** intel-
ligentia nostra illustrata contemplatione
serena celestium/quandoque quidem rema-
net intra seipsam non incalcens neque ar-
dens. quandoque vero tātus amoris ardor

concursum radiorum celestium exoritur/ vt
in affectū se erigat/nec se capiat/nec conti-
neat/sed iubilat et exultat/ex quibus tertia
concluditur differentia.

Considera. xxx.

Scholā ostēdit ad discendū speculatiuā et
mysticā cū alijs differentijs theologie quodque
se habeat inter doctos et fideles ideoras
Super sunt alie inter has theologi-
as speculatiuam et mysticam diffe-
rentie sumptē ex acquisitionis ex-
rum varietate. **Una** quidem est quia spe-
culatiua theologia ratiocinationibus vti-
tur conformiter ad phisicas disciplinas.
Ideo scholasticam eam vel litteratoriam
quidam appellant. **quis** non sufficiat iste
scholasticę exercitationes/nisi quis studio
vehementi nitatur habere conceptus pro-
prios et intimos/ eorum que tradita sunt a
summīs doctoribus. **Aliquando** tales theo-
logiant solis auribus corporis sicut pue-
ri vel pice neque vere intelligentes de quibus
loquuntur neque de quibus affirmant. **Ni-**
hilominus tamen sepe eis nomen cōcedi-
mus theologorum. **Mystica** vero theologia
sicut non versatur in tali cognitione littera-
toria/sic non habet necessariam talē scho-
lam/que schola intellectus dici potest. sed
adquiritur per scholam affectus et per exer-
citiū vehemens moralium virtutum di-
sponentium animam ad purgationem/et
in theologicis illuminantibus eam in bea-
tificis virtutibus eam perficientibus/pro-
portionabiliter ad tres acūs hierarchicos
qui sunt purgare illuminare et pficere.

Et hec quidem schola potest dici schola re-
ligionis vel amoris. sicut intellectus dicitur
dus est schola scientie vel cognitionis.
Sed quoniam plerumque euenit etiam in
brutis vt ibi sit maior affectio vbi parum
est cognitionis/sequitur quod ad comparan-
dam huius theologie mysticę doctrinam/
non est magna scientia opus presertim ad
quisita. **Nam** cognitio ex fide quod deus est to-
tus desiderabilis/totus amabilis/affecti-
ua portio si purgata/si illuminata/si dispo-
sita/si exercitata sit cur non in illum totali-
ter desiderabilem et totū amabilem/sine pluri-
mo librorum studio/tota feret totaque rapiet/
Et quo illa concludimus differentia quā
theologia mystica licet sit supma atque per-

Hexta pars de mistica

fectissima noticia / ipsa tamen potest haberi a quolibet fideli etiam si sit muliercula vel idiota. De theologia vero speculatiua aliter esse nullus ambigit. ad cuius adeptioez sicut ad methaphisicā / grāmaticā / logica. et philosophica disciplina cū forti exercitio est clara ingenra req̄runt. Ita tñ / vt grā desuper cuz his infundat / sicut aplis / et sicut fit mūdi cordibz / quibz p̄mittit visio dei / et humilibz amicis dei / quibus de^o incerta et oculta sapiētie sue et oia que audiuit a patre suo nota facit. Sic in. Anthonio magno sic in alijs multis sine lris. literatoria vt ita d. cam theologia donata est. **Ex p̄missis** pcludimus cū beato Bernardo ad fratres Carthusien. de mōte dei Quod theologia speculatiua nūq̄ in aliquo p̄fecta ē sine mistica. Sed bñ ecōtra. Et ex hoc sumi pōt sexta differētia qm̄ nūq̄ aliquis intelliget verba apli et p̄phaz quātūcūq̄ illa reosnet exterius / si non imbiberit affectū scribētū neq̄ enim aliter cōceptus eozū verborū in animo generabit. **Lecus** quippe crebro de coloribz sermonē audiens de illis vtiq̄ disputare poterit disertez acute / quanq̄ n̄ illos in illo cordis arcāno p̄rios eozū q̄ disputat / p̄ceptus inscripserit.

Considera. xxxi

Eos quibz p̄alandā est mistica theologia instruit duozū filiozū exemplo.

Sicut multis qui clerici vel literati aut sapientes vel phi aut theologi noiantur / oculat^o est fmo de mistica theologia. Sic plurimis illiteratis et simplicibz / fidelibz tñ / tradi p̄r. Hinc traditur d̄ra septima sumpta ex modo publicationis. **Br̄is** enī dionysius pleriq̄ obtestat discipulū suū thimoteū vt nullus iperitoz hec audiat. **Impitos** vocās eos / q̄ vel nō sūt fideles. nā hec theologia p̄rie ē fideliiū. vel q̄ tumentes iam phia / maleq̄ viuētes / p̄culcant pedibz suis sordidis. quicq̄d non sapiūt. q̄cquid etiā non intelligūt cāmino dente lacerāt. De quibz ait euāgelica parabola. **Nolite sanctū dare canibz / neq̄ margaritas p̄iciatis ante porcos.** **Sz** ecōtra simplices. qui quidē fidem habent possunt ex ea p̄surgere ad vnitūū amorē cū deo. **Quō** sic. nempe p̄ fortem p̄tritiōz mortificatiua / sensualitatis / trahente eos deo / vinculis p̄ceptorū suoz / et mansione apud eos faciēte. **Attestāte** esaia q̄ sup bu

milem et quietū et tremēte sermones suos req̄escit dñs. Itaq̄ nihil p̄hibet fieri verbi apud tales de theologia mistica / que amor est / et amore p̄quiritur / cum e diuerso sapiētes in oculis suis / sine casto amore / la guentes circa pugnas verboz / ab hac carceri conueniat. **Lamalis** enim bō non sapit ea q̄ dei sunt. **Conatus** sū inq̄ dā vulgari tractatulo p̄palam ista facere quodā ex p̄lo. **Sint** duo filij p̄ris vni^o optimi. **Sit** vnus eoz curiosus et astutus in inq̄sitione p̄ditionū paternaz. nūc ex opibz / nūc ex v̄bis / q̄tenus in earundē elocutione vel doctrina apud alios delectet. **Odiat** aut patre / vel nullā iussis suis obediētiā accōmodet. **Ponam** aliu simplicis ingenij / q̄ de p̄re suo nihil aliū querat. nihil interroget / nisi quo pacto illi placere / et in omibz obedire valeat. **Querimus** nūc / quis e duobz ab optimo patre magis amabitur / non est dubiū quin scōs. **Dic** p̄terea plus iocūdat / bis in paterna bonitate / que sibi plus sapit **Ipe** deniq̄ pater tandē seipm / et secreta sua puto tradet / faciēns eū velut amātissimū in domo manere scōs. **Aliū** vero vel exheredabit / vel incarcerabit / vel etiā occidet.

Conside. xxxii.

Dūdit q̄stum mistica theologia distat a literatoria / p̄pter finis diuersitatē et a speculatiua vitijs p̄rimere.

Theologia speculatiua v̄ literatoria p̄ hoc vel maxime a mistica secernitur / q̄ prima fuisse pōt vitijs. secunda neq̄q̄ nisi p̄ accidens valde / sicut si p̄tingeret abuti spe vel fide. **Hāc** differētiā octauam que est ex possidentis qualitate breui verbo complexus est apostolus dicens. **Scientia** inflat. **Charitas** autem edificat. **Rursus** ipse ad thimoteū loquēs de homine non adquiēcente ei que scōm pietatem est doctrine dicit q̄ sit superbus / nihil sciens / sed languens circa questioes / et pugnas verboz / inuiles / ex quibus oriuntur inuidie / contentiones / blasphemie / suspensiones. male conflictationes hominū mente corruptozum / quia veritate priuati sunt. **Deniq̄** iacobus v̄ranq̄ describens / non est inquit ista sapientia desursum descendens / sed terrena animalis diabolica. **Sequitur.** **Que** autem desursum est sapientia primum quidem pudica est. dein / de pacifica. modesta. suavisibilis. bonis.

consentientes. plena misericordia / et fructibus bonis / iudicans sine simulatione / et emulatione. **¶** Deca aut dicta sunt non ut scientia aut sapientia aliqua sit de se mala cum sit perfectio intellectus. Sed quod abusus eius ratio deterior / et senior est in peruersis / quanto peccat contra virtutes pro vitijs decerta. **¶** Ecce enim finis multiplex falsa seductione querit a multis / qui quoniam auersi sunt a deo sine vero / ut in varia dispergnit opo / ter. huic finis est diuitie et opes / illi sordide voluptates / huic pompatici honores / apud alium potentatus fragilis et anxius. **¶** Cum igitur secundum exigentiam finis veri vel estimati / cetera omnia moderentur / consequens est ut subuerso et peruerso fine / peruertantur omnia ad finem ordinanda. **¶** Inter que nimirum est scientia que dum ad diuitias adquirendas reducit / appellatur terrena. dum voluptates indigna sorte conquirunt / ammalis nominat. **¶** Dum vero emulationibus sectis heresibus contentioni et similibus nequitis spiritualibus ancillat / quo pacto melius quam diabolica censebitur. **¶** Scientia igitur in pueris rot fortis nomina quot sunt vitia. ea ad serapientia / ut que est superba arrogans inflata et filia. **¶** De talibus dicit scriptura. **Sapientes sunt ut faciant mala.** **¶** Inde enim fit illud de grecis eulogium / quod leges habebat bonas et pessima ingenia. **¶** Per contrarium vero sapientia que defursum est qualem loquitur / sicut obsequitur charitati ceterisque virtutibus / ita earum denominationes contrahit ut que est patiens. benigna. non emulans. non ambitiosa. **¶** Et hoc modo de ceteris. **¶** Sic ergo de theologia speculatiua dicimus quoniam non quelibet peruersa est aut peruersos inhabitat. nec in ea vitium esse ponimus. **¶** Sed in abutentibus ea / qualiter nullus in theologia mystica abusus esse potest nisi forsitan modo preteracto per superbiam obiectiue.

Considere. xxxiii.

ponit differentiam inter probos fideles / exemplo ostendens quomodo iudicant de theologia mystica.

¶ Hominibus non peruersis nec auersis a deo sine suo / potest altera inter theologum speculatiuum et mysticum differentia inueniri / quod videtur ab altero seceruic quod liter arripit solum speculatiuum sine instrumentis puenientibus et hinc ad quod sitis / dis-

serta practico expro et in vtrisque abundante. **¶** Hanc dram non sumptam ex opus facilitate vel difficultate / familiari possumus ostendere exemplo. **¶** Si quis pius in arte musice non aut exercuerit se in vocali cantu neque in cordis aut organo / imo voces beata rauca / et strumenta musicalia discordia / fatagit tam in iste vel cantare / vel instrumenta pulsare / nulli dubium quod oberrabit / et neque dulce neque suauem simphoniam valebit afferre. **¶** Dec si multitudo respicit eum quod de diuinis scit / arrisiosa differere / quod de moribus sibi et virtutibus regulas habet / et speculatiuum plerumque sermones / sed non dum vult ad ea quod cogit / conformit operari / cogit languens illa apli voce plangere. vel le adiacet mihi / proficere aut non inuenio. **¶** Latret quippe virtutum hinc tanquam instrumentis / hinc carne rebellis et dissona spiritu / que dum tanquam nihil suauem / nihil diuinum / trahit. sordidum. ac strepidulum resonat. **¶** Sed spiritus dum velut quidam musicus fatagit obsequio deo / in hymnis et canticis piis desiderio / sentit tunc modo fragores et tumultus obtusi desideriorum carnalium atque terrenorum. **¶** Ista rem mille similitudines pares ostenderet in ceteris artibus scribendi. pingendi. medicandi. militandi. nauticandi et silii. **¶** Porro ita pueri magis sine arte paulatim extendendo deambulatoz / discunt recte ambulare / quam iacendo etiam si mille regule eis gradiendi vel modi dicerentur. sic fabricandis do fabri sumus. quod sibi inquirimus quod est virtus non ut tunc modo sciamus / sed ut bene operando boni efficiamur ait Aristoteli.

Considere. xxxiiii.

ostendit phos caliginem et theologorum claritatem sub exemplo maris galilee et nauis veterum piscium et vocatio filiorum zebedei.

¶ Et theologiam mysticam sumus in turbido sensualium desiderio: ad littus solidum eternitatis adducimur. **¶** In hac consideratione differentia etiam inter duas theologias speculatiua et mysticam edoceat. **¶** Speculatiua quippe si sola est / nunquam querat. in querat potius. alioquin non dixisset ille qui voluit investigare de omnibus diligenter / quod non saturat oculos visu / nec auris auditu / dans per se intelligere querit non esse in sola inuestigatione veritatis / sed famelicum quoddam ieiunium desiderium. **¶** Fallos si non ita appuit in maris phis qui post omnes inquisitiones suas redio affecti / quod non refecti dixerunt hunc non se scire. quod nihil

mistica

in quietu / et tremente sermone sua
cit dicit. Itaque nihil prohibet fieri ne
quodales de theologia mystica / qua
est / et amore conquiratur / cum e diuina
es in oculis suis / sine casto amore
es circa pugnas verborum / ab bacare
ueniat. Amalio enim bono non lupi
ei sunt. **¶** Conatus si in quodam vulgo
ratulo ppalam ista facere quod dicitur
sunt duo filii prius vni optimi. **¶** Sc
o / carnosus / altus in in ditione
ni paternam. nunc et opibus nunc et
mus in eorum de ditione vel de
pud alios delectat. **¶** Dicit autem pa
nulla iussis suis obedientia accon
nam / alii simplicis ingenii / quod de
nihil aliud querat. nihil interoge
nato illi placere / et in omnibus
t / Querimus nunc quis et vobis
pare magis amabitur / non est
in scds. **¶** Dic preterea plus iocunde
ma bonitate / que sibi plus sapie
pparet tandem scipm / secreta su
et faciens cum vult a matris in
nere seculi. **¶** Alii vero vel excedu
arcer abis / vel etiam occidet.

fide. xxxii.

um mystica theologia distat a
per finis diuersitate et a speculati
uere.

ogna speculatiua vel ita nota
et vel maxime a mystica secun
prima fuisse per vitijs. secun
p accidens valde sicut si prin
e vel fide. **¶** Hic differentia
est ex possidentis qualitate
impletus est apostolus di
na inflat. **¶** Caritas autem e
is ipse ad ibimoteu loquitur
in ad quiescente ei que scin
doctrina dicit quod sit superbus
d languens circa questioes
boruz inutiles / ex quibus ar
e / contentiones / blasphemie
male conficiationes bonum
prozum / quia veritate prius
s iacobus vnanis describit
ut ista sapientia defursum
d mrena animalis diabolica
Que autem defursum est sap
m quidem pudica est. non
modesta / suafibilis / bene

Octava pars de mistica

scirent. Videte quod est inanis refectio / ubi
pro tota parte pro tota studia / nihil nisi vanitas in
anis in visceribus animarum reperta est. Preterea
cognitionis ista videtur natura / quod plus sa
ragit rem cognita ad se trahere ac sibi assi
milare / quam ad ipsam eat. Quod innuere videtur
philosophus dicens esse in intellectu bonum in re
bus. Quid igitur mirum si cognitio sola / non est
rit mare desideriorum sensualium si etiam portum
vel litus eternitatis extra se positum non at
tingat. Quod admodum nauta in regimine na
vis quotidie garrula loquacitate docte differens
nihil vero eorum agens quod loquitur / nunquam a me
diciis portu fluctibus nauem in litore stabiliet /
demerget potius eam / vel piculis omnibus expo
sita fluctuatemque / iugiter inueniet. Simi
liter spiritualis natura / nunquam ex sola cognitione
maris intelligibilis / nunquam ex aspectu solo /
stabilitate deficiat portus poterit adipisci.

Multa sunt in hac sententia concordantia di
uine scripture testimonia. Sed libet unum
signanter inferere de vocatione filiorum zabe
dei quod dominus iesus a mari galilee ad litus ena
tare docuit. Ubi theologia mistica per sensum
anagogicos cognoscitur. Videndum est quod
per anagogiam. id est sursum ductionem significet
mare galilee quod litus eius / quod nauis / quod
vocationis domini / et ita de alijs. Itaque sic ma
re moraliter prius seculum. sic anagogice cor
ruptam nostre sensualitatis fluctuationem signifi
cat / dicente sapiente. Cor impij quasi mare
feruens. Quod ideo mare galilee dicitur quod mu
tationem vel migrationem significat galilee.
Quid autem mutabilius. quid in quietius. quod
perclinium ad emigrationem quam sensualitas in
uenitur. Nunc arrogancia uermet / nunc spe at
tollitur / nunc desperatio edejicitur / nunc effe
uescit et extra seipsum rapit per iracundiam
nunc per inuidiam in seipsa frangitur atque
fatigatur. Corax est per ingluuiem / per lu
xuriam / sordida voluptate despumat / eaz
reddit infatigabilem inextinguibilemque cupidi
tas. Illic denique pisces et reptilia vario
rum desideriorum / quorum non est numerus.
Porro qui descendunt in hoc mare sen
sualitatis / nauibus rationationum naturalium
ipsi vident opera dei / et mirabilia eius in profundo.
Sed quod profundo / profundo inquit scriptura cor
hominis et inscrutabile et quis cognoscet il
lud. Ceterum mirabilia valde operatur
deus in hoc profundo que studiosi piscato
res / philosophi mundiales / per rhetica suarum
ad inuentionum atque doctrinarum scrutari co

nati sunt sed defecerunt scrutantes scrutatio
nem in carne nostra attingere valuerunt. nobis
autem reuelauit deus / quod peccate primo homine
rupta est concordia / scilicet sedes legis indi
te interfectionem gubernatricem / et obsequentem
sensualitatem. Unde quasi iuxta potentiam fictio
nem apto eloi antro quod est colus fingitur de
ventorum morum flauerunt veteri. scilicet passionum / que
velut ex aduersis partibus / agmine facto / tur
bauerunt tempestate magnam mare nostrum
Nunc quod nesciat. quod non quotidiano naufragio
piculatus agnoscat. mestum illud ecclesie can
ticum. Confusa sunt hic omnia spes. metus
merorum / gaudium. Ratione quatuor iste passionibus
venti sunt totidem cardinales / gaudium quasi ab
orientem. merorum ab occidentem. spes a meridie.
metus a septentrione / rabido impetu flates
Quod exagitatum mare nostrum nunc ad celum
per spem et gaudium ascendit / nunc descendit vel
quod ad abyssos per metum et merorum / hinc metu
unt. cupiunt gaudere dolentque / ait egregius
poeta. Sentimus heu nimium / rationem sic
describere valerem / quod admodum his pas
sionibus quod quauerunt sine ordine sine lege
perstantibus / abripitur a stabili eternitatis
portu / nauta noster id est spiritus rationalis /
faciens operationem in aquis multis co
gitationum et affectionum / neque venit ad
litus tranquille contemplationis nisi pre
tereunte iesu secus mare galilee / et nisi ex
plo filiorum zabe dei vocationem eius sequatur
relictis tamen prius rerbis mundane cari
ositate / et nauis rationationis naturalis /
immo et patre zabe deo id est tempore mu
tabili et fluido in quo gignimur. zabe deus
enim fluidus iste vel fluens interpretatur.
Euehatur autem oportet spiritus noster su
per omnem temporis mutationem si ad lit
tus eternitatis / et portum virtuose solideque
contemplationis applicare voluerit / ubi
immutus permaneat / ubi figat anchora spei
dependentem a nauis fidei ubi petre stabili
que deus est / per amorem totus adherat /
non casurus / quicquid exagitet aut circuz
uolet sensualium desideriorum et fantasma
tum confusissima inconstantissimaque ml
titudo. De hac quoque nauis hanc similitu
dinem et portum non hic nouam. confingi
mus. dudum enim diuinus Dionysius in
in tertio de diuinis nominibus. illam nobis aperuit.
Ecce summatim perstricimus quod per anago
giam verba predicta euangeliste nostri designant

mistica

Dare est sensualitas... passiones. pisces vel reptilia sensualia desideria z fantasmata. Spūs piscator, nauis ratiocinatio. rheria studia mūdāna, zebedus tps fluxus, mercenarij mundani phi. vocatio Jesu diuina attractio. Pesca ri vero hoies est supnaturaes vel diuinas inuestigare inuenireqz veritates.

Septimā pars prin

cipalis ages de amore z ei' triplici pprieta te / z deraptu sil' z extasi z a. xxxv. Consideratō ne vsqz ad. xl. Ordine vero. xxxv. consideratio ponit aiam rōnalē sine instinctu dei z amore nō posse ad finē debitū peruenire

Rationalis spūs tāqz spūalis nauata p theologia misticā doct' / nō nisi vocāte dño / z secretis afflatis / vel lū mēns ipellēte / a mari sensualitatis ad litt' eternitatis h' est a carnalibz ad spūalia puenit. Et nō nisi p ei' amorē / in deifico portu stabilit' atqz solidatus q̄desicit. Hoc ex pcedēti similitudine satis pspiciū ē qz his que diximus in pcedēti consideratōe. Nā euz ibi oñsum sit / qz n' acqrim' portū stabilē in dō p solā cognitōz / sup' vt h' fiat aliūde / vicz p amorosā affectōz / p hāc q̄ppe cū deifico portu nro vnimur / z ei adherem' / dicēte p̄pha. **S**ibi at adherere deo bonū ē. Et rursus scriptū ē. Qui adheret deo vn' spūs est. Illud qz clarius elucescit ex pprietatibz / a / moris qz tres ad p̄ns attingere satis erit. Amor. n. rapit. vnit. satisficit. Prio q̄dez amor rapit ad am. tū z inde extasim facit. Scōdo amor iūgit cū amato z q̄si vnū efficit. Tertio amor sibi sufficit nec aliō p̄ter amare querit. De his itaqz proprietatibus dei incepta aliqua sunt prosequenda.

Confide. xxxvi.

explicat vi amoris put ē in raptu z extasi p pprietas differentias exemplificando d pau lo et exemplo naturali.

Ador rapit ad amatum z extasim facit. At vocat raptus in pposito eleuatio potētie alicui' supra inferiores potētiās / z exactione ei' in sua opatione / cessantibz vel debilitatis actibz inferioroz potētiāz. Vel raptus ē fortis actua tio z vehemēs in superiori potētia / vñ cessāt opatiōes inferioris potētie / vl' ita debilitā tur z ligant' vt superiorē in sua opatione neqz ipediāt. Porro extasim dicim' spēs

quandā rapt' q̄ fit a ppriati' in superiori pot tione aierōnalis / q̄ spūs / vel mēs / vel itelli gentia noiatur dū mēs ita i suo actu suspē sa est / qz potētie inferiores cessant ab actibz suis sic qz nec rō / nec imaginatio nec sensus exteriorē / imo quqz nec potētie naturales nutritiue / z augmētatiue z motiue / possint exire in sua pprietas operationes. Distin guendo igit' z quodā mō strahēdo raptū p̄tra ex rasim. Raptus est minoris efficacie in suspē dēdo / vel ipediēdo actū inferiorē. Inueni tur tū etiā in oī potētia superiorē respectu i ferioz. Extas' vero in sola mente fit / sed et actus inferioroz potētiāz / nō solū debilitat s' tollit funditus / q̄s diu durauerit. **P**au lus itaqz / exēpli cā / i suo raptu duo exprimit q̄ p̄currūt in extas' descriptione. Exprimit ei potētia q̄ raptū ē. s. tertiu celū ipius anie mō supra exposito. qd celū i potētia cogni tiua / ē mēs / vel intelligētia / z in affectiua ē apex mētis. vel ei' scintilla. Exprimit secun do cessatio oim virū inferioroz ab actibz suis / alioqn quō paulus nescisset an i corpo re vel extra corpus fuisset. Est igit' extas' raptus mētis cū cessatiōe oim opationū in inferioribz potētijs. Et hec p̄ter rursus subdi uidi fm duplicē viz mētis. vñā cognitiuāz z affectiua aliā. P̄ria extasis ē raptus i spū scōda raptus extra spū. **N**isi forte aliter velim' distiguere hos rapt' penes obiecta vt raptus in spū dicat' respectu intelligibili um sub dō / z raptus supra spū respectu diuinor. z forte vtrancqz acceptionē in scri pturis legimus permissim. Inuenim' etiā de regina saba qz non habebat vltra spiri tum quoniā admiratio vehemens suspē derat actus omnū potētiāz in ea respectu eoz que de sapientia salomonis fuerat cō templata. Et h' potest dici stupor vel spas mus. **H**is itaqz plocutis de nomine raptus z extasis superest indagare quō hec fi ant originaliter per amorem. Cum igitur amor sit radicaliarū qualiumcūqz affectō num / si ostenderimus qz affectio potius qz cognitio raptū agat / patebit sufficēter qd intendimus. Est in primis similitudo amoris quo ad pōdus / quemadmodū vn' ex sapientibus dixit. Amor meus pondus meum. illo feror quocūqz feror. **P**ortet igit' qz amor sit trahēs z rapiēs. Ferit' itaqz gūia ad locū stabilitatis / z q̄er' sue tractu q̄ dā pot' q̄s ex cognitōe h' cētri. siue pōder' rēdēt' ad cētr' mōi h' palā i quibz cōg'scentibz

Octaua pars de mistica

q̄ cessante oī sua cognitione/nihilominus deorsū n̄ ipedita ferūt. Et 3 amo: / p̄seram q̄lem loq̄mur/forte magis h̄3 de similitudine cū natura leuitatis/cui⁹ est sup̄ferri. m̄ ipa ē leuitas p̄odus q̄dā dicit p̄ iuxta intentionē p̄noiat sapiētis. Rursū exprimur i ferro q̄d dū affectū ē p magnetē rapit ad ip̄ sū p̄r sine cognitione. S̄z virt⁹ nutritiua nutritiū ḡue surrū trahit n̄ op̄ate ad h̄ cognitiua virtute. De hinc transeam⁹ ad raptum virtutum cognitiuarum.

Consi. XXXVII. scribit raptū imaginationis/in passionis exemplificando.

Raptus imaginationis sup vires sē/ sitiuas inferiores/fit p amoris affectionē. Manifestū ē q̄ amoris vel desiderij affectio. p̄t tāta fictione/virtutem imaginatiuā trahere vel rapere/q̄ potētie inferiores sensuū exterior/obiecta p̄ria eis opposita nō antēdūt. h̄ sup̄sit p̄s ab experientia. Et h̄ ē rapt⁹ q̄dē p̄mus i p̄rio celo aie/quē raptū q̄d aliō p̄ncipaliter efficit/ōs feruidū int⁹ desiderij rei p imaginationes p̄ntate/neq̄ ei sola cognitio imaginatiua/p̄fūdā fictionē facere sufficeret. Videm⁹ hūc raptū in philocaptis alijsq̄ plurimis q̄s melācolicos z fatāsticos appellam⁹ z q̄ busdā repete timētibz z irat⁹/ aut vehemēter zelantibz. Sic at̄ imaginatio vel alie vires superiores/sup sensus exteriores effertur z rapiūt. Sic ecōtra p̄stat aīam q̄nq̄ sic d̄tineri circa sensationē exterioris obiecti/p tactū/gustū/aspectū/q̄ opationes potētiaz supiorz cessant aut ipediūt. Hoc at̄ p̄rie nō d̄r rapt⁹ s̄z tractus aut demersio/dū p potētia inferiorē superior deorsū trahit/z ab actu suo cōpellit cessare/q̄d fit i nobis ex corruptela pcti nimis deu faciler z frequenter.

Consi. XXXVIII.

raptus vim put ē in rōne sicut in studioliis apparet ostendit declarandum.

Rapt⁹ rōnis in actu suo sup potētias inferiores fit p voluntatē amore fecerūt h̄ p̄piciū studiosi p̄scrutatores regularz generalij in varijs artibz q̄ abstrahētes a motu/z materia/ vel spūalia meditātes/qrūt deducere z rōcinari ex notis incognita/q̄s aliq̄n volūtari⁹ hmōi appetit⁹/cessare fec̄ ab opationibz nō tm̄mō

sensuū exteriorz vt nescirēt q̄d ab extra fieret/sz ē virtuti fantastice ac imaginatiue: sua actio denegabat. Ita vt corporeū fantasma nullm irrueret/aut irrupere volēs/supiorz rōnis volūtatisq̄ virtute p̄meret. p̄tuit h̄ in q̄busdā de q̄bus apud valerium maximum nota est h̄istoria.

Consi. XXXIX. est

de raptu mentali siue scintilla eiusdem z solummodo est magis perfectorum.

Rapt⁹ mētis supra potētias se iseri⁹ rōnes fit affectōis p scintillā/ mētē cōgnatā vel apporpatā/q̄ amor extratit⁹ excessus mētis noiāt. Hāuducimur ex p̄oribz raptibz/q̄ sic crebriores z faciliores sunt/sic intelligibiliores inueniūt/q̄litemens in suis actibz taliter effert p̄t z figi/vt nulla inferiorz potētiaz eā interrumpat/imo p vim suā affectiuā/ ita seipam actuat bit q̄ vis sua itellectiua/vt sic neq̄ se/neq̄ alia redogitabit/q̄ rōnabiliter p̄cesso/p̄mp tissima sūt p̄scq̄nter ad intelligēdū oīa que doctores eleuantissimi/noiatiz Diony. tradiderunt de mistica theologia. Et in sup q̄ dicit fieri in sapiētibz z deuot⁹/vt sūt extratit⁹ mētis excessus. anagogica ductio. rapt⁹ in tertij celū. diuisio aie z sp̄is. Introductio in diuinā caliginē exemplo moysi. Vel in scāsanctoz cū nube oīa regente/instar Aaron. Quid etiā amor vehemens. i. mentez vehēs q̄d moꝝ aie viuente spiritu. q̄d nor illuminatiua tenebris q̄d moꝝ rachel in p̄tu beniamin: quid anagogica p̄uersio iordanis retroꝝsum/intelligentie se presentabunt z similia.

Octaua pars prin-

cipalis agit de vi amoris q̄ amantē vnit cū deo ac stabilem facit ac req̄escere vsq̄ ad finē primi tractatus. Ordine vero est p̄sideratio. xl. que remouet varios vnionis modos z peruenit ad illū quē etiā ostendit/q̄ animam dicitur deo vnire.

Hoc vnit amātē cū amato ac p̄nt de hūc stabilire ac sistere facit cū illo. hec dicta ē scōa amoris p̄prietatē p̄rio cui⁹ intellectu loq̄ndū est aliqd de modis vnionū varijs z diuers⁹. S̄z cū hec vnio de q̄ loq̄mur n̄ corpal⁹ est/sz spūalis/de corpalibz vnionibz nihil h̄ dicendū est. Vniones aut spūales inuenim⁹/vt p̄ ihesione. p̄ informationē. p̄ actuationē. p̄ assistē-

Confidatō XLII

nam pncipaliteris. p illapsu/p sustentatio
ne ypostatica/vbi plures nature in vna p
sona pueniunt. S3 oim supma vnio e in di
uina eentia seu natura/in q tres psona sum
ma vnitate subsistit. S3 has vniones tan
q buic pposito min' conuenientes relinqm'
Dec vero vnio amas cu amato/ab aristo.
in ethicis. tagit vbi ait amicus e alter ego/
cur' vnionis ro expmi videt cu ab eodē dō
Amicoz est idē velle z idē nolle. spūs g nō
cū deo adheret p intīmū amorē/vnūs spūs
ē cū eo p volūtātē pformitatē. sol' n. amor
pfectus z pfecte dō adherēs/veraciter orat
fiat volūtas tua sicut in celo z in terra / z q
sic orat/orat vtiqz in spū z veritate/ sicut o/
randū eē veritas docuit in euāgelio. Nā et
ipe p rem orauit dicēs/verūm nō sicut ego
volo s3 sicut tu. Itaqz q sic vnif deo z adhe
ret p amorosam volūtātē pformitatē/vnū
qz stabilif in eo. Ad quod traduci pōt illud
psalmiste/absorpti sunt iūcti petre iudices
eorum. i. in deo totaliter stabiliti.

Consideratio. XLI

agit de erroribz circa trāsformatiōē aie in
deū/z qd sit/z quō etiā cōplet/exēplis ostē
dit z rationibus.

Amorosa vnio mētiscū deo q fit p
theologiā misticā/cōgrue trāsfor
matio noiatur/sicut brūs Diony.
z sancti p res locuti sūt/sed in explicationis
mō varietas inuenit. Fuerūt. n. q dice
rēt spm rōnale dū pfecto amore fertur i de
um/deficere penit' a se/ac reuerti in ydea
ppriā/quā habuit inmutabiliter ac eternalif
in deo iuxta illud Joh. qd factum est/in ip
so vita erat. Dicit ergo q talis anima per
dit se/z esse suum/z accipit verum esse diui
num/sic q iam non est creatura/nec p crea
turam videt/aut amat deum/sed est ipe de
us qui videtur z amatur. Hanc insaniam
voluerūt aliqui trahere ex verbis Bernar
di. in epistola ad fratres de monte dei. hāc
etiā nifus fuit ponere almaricus heretic'
ab ecclēsia condemnatus/quem propterea
august. inter hereses nominauit z numera
uit. Hanc etiā nifus est renouare auctor
illius tractatus/cuius titulus ē de ornatu
spūaliū nuptiaz cuius initiū ē. Ecce spon
sus venit exire obuiā eī. Cōtra hūc erro
rem scripsi dudū quandā eplam/l3 in alijs
scriptis ei' hūc errorem correxisse videat. po
nēdo q aia talis sp remanet in eē suo pprio

qd h3 in suo genere s3 dō rōmodo silitudis
narie trāsformari sicut amatoz. dicim' cor
vnū z aiam vnā qd vtiqz pcedim'. Fue
rūt aliq ponētes q amor creature ad deum
nihil ē aliud q de' z ita q spūs rōnalis/for
maliter amat deū p spūm scm. Dec opinio
ipōnit mō rō sniaz/quā iō doctores nōte
nēt qz nō posuit formā aliquā dilectiōis a/
ctual' vel hitualis qsi mediā ad diligendū
deū eē necessariā. Nā si h addidisset. z resol
uisset qd dicit bec ppositio p. dū ait q deus
diligere p spūm scm. qz sc3 dicit eam exēpla
rē/tūc positio sua cōpletior z irrepēhibili
or fuisset. Fuerūt aliq q p silitudines repras
in corp'alibz voluerūt hāc vnionē seu spūa
lē trāsformatiōē/reddere clariorē. Dixerūt
eīqz aia sic vnif deo z in ipm trāsformatur.
quēadmodū si gutta aq mittat in doliū for
tis vini. Illa nāq gutta tūc pdit eē ppriū/
pvertiturqz totaliter in alienū/velut eē si ci
bus p nutritionē pvertat in cibātū/iuxta il
lud qd aug. loqz tur in psona dñi. Cibo suz
grādū crede z māducasti. nō tu me mutab
in te/sicut cibū carnis tue/sed tu mutaberis
in me. Demini me legisse q ad p'dicatiōz
p'fate silitudis/deuota qdam mulier/sic ex
estuanit/sic exarsit intriseat/q pcepto spū
sele nō capies/ipa velut mustū nouū/absqz
spiraculo/ruptis venaz z nervoz vincul
vitā cū sanguie tradiderit. Traducit ali
q vbi deuoti bern. in de pcepto z dispēsa
tione ad hūc sensū dū ait q verius ē aia vbi
amat/qz vbi aiat/qi vicz amādo/se z corp'
deserat/ac in deū suū tota p'raseat. Uer
hec silitudo deficit/hētqz plurimū de dissim
ilitudie/alioqz redirem' ad errorem pri'
cōmōratū. nō ei pdit aia i vac vnione suū
eē ppriū/sicut gutta aq definit p corruptiōz
qz alterius generatio subseqtur. Rursus
ppter eandē rōem/silitudo trāsflubationis/
q fit in bñdicto sac'fō/nō satis ē idonea ad
explicādū trāsformatiōē amātis in deum
amatū. Adducit aut aliq silitudinē ferri
cādētis. seu carbōis igniti. vbi carbo z fer
rū remanēt sub eē pprio. induit tñ qsdā pp
etates ignis seu calor' incorporati/z qz ppas
perdunt. vt frigiditatem. rigorem. z nigre
dinem sic q ferrum illud candens/videtur
esse totaliter ignis. Sic preterea aer illumi
natus/incorporat in selumen solis/ita vt
ex aere et lumine vnum fieri videatur. sic
ferrum affectum per magnetem/induit
magnetis proprietatez/vt videlicet ipsum

Octava pars de mistica

ferrū aliud ad se valeat trahere. sic vapor q̄ est subtiliter aq̄ leuitatē accipit ⁊ quondam ex calore aeris ⁊ ditionē. **D**āt aliq̄ similitudinē generaliter p̄ p̄fate vnionis manu ductioē de vnione materie ad formā seu p̄fectibilem ad suū p̄fectū. **C**onstat nimirum q̄ materia aū susceptionē forme ip̄fecta est ⁊ sine decore / sine v̄tute sine actioē de se ei forma / mor venit ad p̄fectionē iuxta forme sibi vnite p̄prietatē. **S**ic aia pus q̄ vnatur deo / p̄vificū amorē / manet in q̄dam morte sp̄iali / sine decore / sine v̄tute ad actus v̄ficos meriti vite eterne. **S**i autē deo p̄iungat tanq̄ fontali toni v̄tute p̄ncipio / dat sibi vita q̄dam diuina. nō q̄dem p̄ formales inbessionē dei ad aiam. **H**eni repugnat diuine p̄fectioni s̄ p̄ illapsū q̄ndam intimiorē ⁊ sp̄iale / seclusa ip̄fectionē q̄libet ⁊ hoc mediā te amore / tanq̄ q̄lrativa ⁊ armonica dispositione / q̄dammodo p̄portionabiliter / sicut dispositio materie p̄requitur / nectū sufficit ad hūane forme susceptionē. **P**remissis igit̄ his similitudinibz / dicam p̄sequenter ad eas / q̄ amor sicut calor naturā h̄ ⁊ gregādi seu v̄nēdi omogenea / sicut etiā sepat ⁊ diuidit etherogenea. **C**onstat autē q̄ sp̄ialia cū sp̄ialibz omogenitatē q̄ndā. i. similitudinē seruāt adinuicē / ⁊ a corp̄alibz seu terrestribz sint dissimilia. **D**e igit̄ q̄d in boie reperit̄ sp̄iale vel diuinū / segregat̄ quodāmodo p̄ amorē v̄nificū / ab omi eo q̄d terrestre est atq̄ corporeū / sic fit ibi diuisio sp̄is ⁊ anime. i. sp̄ialitatis ⁊ aialitatis ⁊ sensualitatis / ⁊ sepat̄ur p̄ciosum a vili / ⁊ q̄ deus sp̄is est ⁊ similitudo est cā vnionis / p̄spiciū est cur sp̄is rōnalis sic depurat̄ ⁊ defecatus / v̄nificū sp̄i diuino / q̄ vicz silis efficitur cū deo. **A**ddamus tñ alterā huius vnionis cām etiā q̄ ad ea q̄ corpus ip̄m respiciūt. **S**p̄is itaq̄ sic assimilatus deo / sic q̄lificat̄ ⁊ affectus p̄ amorē / q̄lificat̄ ⁊ afficit p̄sequenter corpus p̄p̄riū tanq̄ suū formabile seu materiale / p̄ redūdantā sp̄is ad corp̄. **Q**uo fit vt corpus p̄p̄riū sic h̄tūatū ⁊ affectū / induat ⁊ gerat̄ q̄sdā p̄prietates ip̄ius sp̄is / p̄p̄ris v̄l derelictis vel multū ab actione suspensis. **I**nde est dictū aristo. in virtuoso inq̄t oīa consonant rōni. **S**ic ergo sp̄is noster tractus a deo trahit p̄sequēter ea que corp̄is sunt / ac p̄inde resultat vnio mirabilis spiritus ad deū / ⁊ corp̄oris ad spiritum.

Considera. XLII.

quietem aie in deo fm triplicē ip̄ius tensio nem ostendit / put sancte trinitati similitudine quodāmodo in eadē stabilatur.

P**R** p̄dictā amorosam vnionē / in q̄ mistica theologia p̄sistere videtur. **A**ia q̄ratur. satiat ⁊ stabilif. quod facile est in p̄mis ex priori deducere? **N**ā cū res q̄libet sit inq̄te / dū p̄fectionē suā adepta est / illiq̄ conūcta. ⁊ sp̄is noster vnitur ⁊ cōiungitur summo p̄fectibili / p̄ amorem p̄fectū / vt exinde q̄retur satietur ⁊ stabilatur necesse est. **S**ic materia in forma bita. sic lapis in centro positus. sic res q̄libet in adepto sine suo q̄ratur. **A**ia q̄pperōnalis dum conūgitur ⁊ vnificū deo copulatur suo summo bono. **E**st enī deus summū bonū eius / est centz eius / finis / tota q̄ ip̄ius p̄fectio / q̄d ergo aliud ip̄a requireret? aut ad q̄d aliud v̄terius inbiaret? **P**orro in ipsa aia p̄sido tres tendentias p̄ncipales / p̄portionabiliter ad triplicē vim ei⁹ siue potentia. quaz vna est p̄cupiscibilis. alia rōnalis. tertia irascibilis noiat̄ur. **P**cupiscibilis tendit in bonū. rōnalis in v̄z. irascibilis in arduū. **S**ic aia p̄ has vires tendentiam habet in b̄ndictam ⁊ sanctā trinitatem. **N**imirum q̄ ad eā ⁊ eius similitudinē facta ē eiusq̄ imago constituta. **A**tribuimus itaq̄ sp̄i sancto bonitatē ⁊ ad hanc tendit vis p̄cupiscibilis. atribuimus filio veritatem ⁊ ad hanc tendit vis rōnalis / atribuimus p̄ri potentia maiestatem. ⁊ gliam. ⁊ ad h̄ tendit vis irascibilis. **P**oportet igit̄ vt his viribus satiat̄ p̄ d̄ictōz cuiuslibet cū suo summo appetibili / aia rōnalis totali satiet̄. q̄retur ⁊ stabilatur / nā si delectatio i bono cōueniente ⁊ voluptatis suauitate q̄ritur / q̄d de aie voluptate / brā maxime / sentien dū ē. **A**udiamus q̄d p̄pheta dicit ad dñm. **C**orrente voluptatis tue porabis eos. **D**is autē delectatio in infimis / plus aloes q̄ mellis habet / inq̄t satiricus / lingit enī mel in sentibus ⁊ v̄tulis / p̄pter q̄d recte dicit **Boetius** habet h̄ voluptas ois q̄ stimulus agit fructes. **S**i p̄terea querit̄ veritatis cognitio / conuertat̄ aspectus ad verbū diuinū / velut ad artē p̄imā / cuius exemplar v̄z est esse v̄z. **S**i deniq̄ potentia si glia. si opulentia. si dignitas q̄ratur. hec oīa est deus aie eū diligētī / q̄ est merces sua magna nimis in q̄ ⁊ oīa se posse gliatur aplius. **D**ia inq̄t possum in eo q̄ me p̄fortat. **D**e ergo finis est aie / ⁊ eius vltima p̄fectio / ip̄se est velut

R

Considera. XLIII

D

D

centrum. et locus naturalis omnium desideriorum suorum. Dum ergo in se deficit anima in salutare dei velut ad nihilum redacta nulli ias alteri nec sibi innotuit sed soli deo / ut sue dulcedini / ut sue veritati / ut sue glorificationi. dicens p pmo Renuit consolari anima mea memor fui dei / et delectatus sum Dicens p scdo nihil arbitratus sum me scire / nisi ihm xpm factus stultus ppter ipm / dicens p tertio / utinam q glorietur in domino glorietur. Ac p inde non hns q vltari tendat / aut qd vltra requirat / quietas ania in deo atqz stabilitur possidens in eo omnia ceteraqz contemnens atqz pependens

Possent ad hec explicanda verba magis ac magis sine termino multiplicari / sed a / pud exptos hec pauca videtur sufficere. Nam in expertis sine rudibus vel qui laboriose possunt hano ad minuculo exercitari vt a nimium ad amandum exercitarent / nulla vnqz verba ad hoc plene capiendum satis erunt.

Considerat. XLIII

Agit de amorosa oratione et eius proprietate et eam etiam diffinit fm traditiones magnorum viroz studiosissime.

Proprietates et conditiones amoris ac theologie mystice q supra dicte sunt / etiam orationi pfecte conuenienter ascribi pnt. Qui ro est qz in anima contemplatiua amor / et mystica theologia. et oratio pfecta / aut idem sunt aut se inuicem p supponunt. Nam vt patet ex supra dictis. mystica theologia est cognitio experimentalis habita de deo p conuictionem affectus spualis / cu eodem du se impletur illud apli. Qui adheret deo vnus sps est / que nimirum adhesio fit p extaticum amore. Teste bro Dioni. Rursus hec eadem mystica theologia dicitur sapia. put inter doas reponitur a sapore. s. qsi sapida scia. Vocat pterea a diuino dionisio irrationalis et amens sapia / eo qz supat roem ac mentem / transiliens in affectum. no qualicumqz sed purum ipiqz mentali intelligentie corroboratam / q affectum videtur deus a mundis corde. Videt in qua. qd sentit et gustatur iuxta pmissionem xpi. bñ mundo corde qm ipi deum videbunt / et fm illud Greg. in omel. Amor ipenoticia est. Huc vero recogitemus de q in cepit consideratio quid eni est aliud oro pfecta qz hmoi expiuntalis et affectualis cognitiois noticia? Oro quidem describit qz est eleuatio mens i deus

prium et humilem affectum. ecce qz oratio transcendit mentem et spum. p qsto mens et sps dicit vim cognitiuam intellectuam transit eni supra p desiderium p piū et humilem affectum. sed qlem affectum. affectus vtiqz mentalem aut intellectualem supmū / et no solū sensualem aut rōnalem / alioqn nō eēt oratio pfecta / qlem loquimur et quales describit aplus cū dicit Orabo spū orabo et mente / spūm ibi p vocis inspiratione. mentem vero p superiori anime portione accipit oratio eni solū in voce / aut imaginatione versata / caret suo pfectiois cōplēto / trāseat necesse est ad mentem et cor / quemadmodū dicebat dauid ad dñm. Inuenit fuus tuus cor suū / vt oret te Sicut pterea mos ecciasticus habet hortari pplm ante orōes vel gratiarū actionem et dicere. Sursus corda. Recte quidē hoc facit / ne pphica illa maledictione notaret / que dicit. pplus hic labijs me honorat. cor autē eoz longe ē a me. Hanc brūs Anthonius heremicola hanc ceteri eleuati presenserunt dicētes. Orationē nō in strepitu vocū / nō in cōpositione pboz / sed in affectioe pioz puroz qz de siderioz ita vt crebro nesciat orās nec itel / ligat se aliqd postulare Sic docet Anthonius Quare hoc qz supra se p intellectum nequa qz mens sic affecta reflectit nequa qz cōponit / aut diuidit sed puro simplici qz actu desiderij vel amoris in eo qd est omne bonū fertur / pausat / soporatur. qsi dicens cū ppheta In pace in idipm dormiam et reqescam. Et pmissis elucescit clarius qz mystica theologia et oro pfecta in hoc conueniunt qz vtraqz ponitur in vi affectiua supiore / et qz vtraqz est respectu pmi et summi boni Et est ipius amor quidam purus / aut ipm cōcomitans vel gignēs vel supponēs cui amoris proprietates quas supra posuim⁹ vtiqz conueniunt.

Considera. XLIII.

Orationis pfectioem et vbi eius effectus et pfectum orantis quā p quibus offert ponit et ipius pcellum q ad pcellentiam

Perfectio seu felicitas aie rōnalis p vita p̄senti magis in orōe pfecta seu theologia mystica qz i cōtemplatione intellectuā r̄ponitur Cōtemplatio nanqz si nude cōsideretur sine dilectione vel affectu subsequente / iam arida est / inquieta est / curiosa in gta

De mystica theologia

inflata est. Denegat sic longe ab illa pace quae erupit omnem sensum. Quae propter conclusionem de re facta est quae schola orandi laudabilior est ceteris paribus quam schola litterarum edocendi. quemadmodum schola religionis pro affectu excellit scholam eruditionis pro intellectu.

Proinde laus orationis extatice seu profecte colligitur ex ordine suo quadruplici videlicet ex ordine ad deum ad proprium subiectum ad primum et ad inimicum. **P**rimo quidem ad deum quoniam sibi soli dat gloriam adorationem gratiarum actionem et honorem et sibi amicum conciliat. **A**c inde pro legem amicitiae quae est id est velle et nolle ipsa quod perit accipit et quod querit inuenit. sibi quae pulsanti aperit. non sic intellectus lectio aut quaevis alia operatio. **S**ecundo oratio subiectum proprium quod inhabitat. purgat proficit. illuminat. quietans ipsum satians atque stabilens. **T**ertio oratio iuuat primum non unum aut duos sed totum corpus ecclesiae mysticum viuifico quodam influxu nutrit et caetera pacissimo quodam matris benivolentiae similitudine omnia ecclesiae membra sua quae opera complectitur. offerens ea deo et pro his supplicans et impetrans tanquam questuaria gratissima pro indigentibus inopum spiritualium subleuandis et pro elemosynis gratiarum querendis atque impetrandis in magno ac miserabili hospitali huius mundi imo et carceris et penalis purgatorii. **Q**uicquid operi nulla exterior admonitio nulla praesens compabilis exercitatio potest in efficaciam coequari. **N**imium quae frustra haec omnia fiunt et vane si non aduenierit oratio iuncta charitati. **P**ostremo nichil ita sicut oratio vires inimici senescens protegit. nihil ita tendiculos laqueorum suorum euacuat et ostendit. **A**lioquin non dixisset propheta. oculi mei semper ad dominum quoniam ipse euellat de laqueo pedes meos. **E**t iterum. prouidebat deus in conspectu meo spiritum quoniam a dextris est mihi ne commouear. **E**t iterum Josaphat ad deum. **L**um igitur ramus inquit quod agere debeamus hoc solum habemus residuum ut oculos nostros ad te dirigamus. **Q**uocirca bene iubebat dominus. operis semper orare et non deficere. **S**emper autem orat semper oculos ad deum habet. quae spiritus pio humilique affectu desiderat. **D**enique de oratione quam cum vera sapientia et mystica theologia coniungere dicimus de eius quoque virtute et conditionibus ac proprietatibus copiosius hoc loco sermo potest incidere. sed de his remitto ad ea quae sancti et doctores saluberrime tradiderunt et precipue **P**ugus de sancto victore in tra-

ctatu suo quem de oratione compendiosissime et subtilissime composuit cuius est hoc initium. **Q**uo studio quoque re affectu orandus sit deus. **L**egatur **B**uilelmus parisiensis in libello qui rethorica diuina intulatur **L**egantur et ceteri qui orationis proprietates utilitates et quibus excluditur quibusque impeditur doctissime tradiderunt. **S**uperest ut de practica theologia mystice in sequentibus prosequamur.

Finit prima pars de mystica theologia speculatiua.

Incipit prologus

eiusdem in premissa de theologia mystica practica descripta ab eodem sub. xij. considerationibus siue industriis.

Tactantes in lectionibus nostris iam a multo tempore interrupto tempore. de theologia mystica secuti sumus ordinem in alijs scientijs obferuatum ubi prius tradit de speculatiua quam practica nihilominus haec scia supra ceteras multas habet proprium ut speculatio in ea nec profecte traditur nec plene intelligi possit nisi practice processerit usus. **Q**uamobrem deinceps praesentis operis erit tradere sub aliquibus considerationibus modos et vias quibus ad theologiam mysticam habeat accessus. **P**erquirere enim quod sit theologia mystica et in qua vi aie reponitur et de dea eius ad speculatiua theologia et filia quae plerumque sunt non satis esse debet homini christiano praesertim ecclesiastico. operatio quoque requirit quod ut fiat praedest non medio critere aperire ea quae ad opus aggrediendum finiendumque necessaria sunt vel accommodata ut obferuentur. quae etiam perturbare solebat operantem ut videtur quae elucidatio nos expediret ab his solibus quae in hoc negocio tractanda praedest suscepimus. **E**t dicimus in primis quod magisterius theologiae mystice et orationis extatice seu profecte **J**esus christus sibi soli suaeque voluntati retinuit nec ad illud humana sufficit industria quaeuis ipsa non deat penitus derelinquere. **E**t nisi si oportet datum optimum et omne donum profectum defersum est descendens a praesentibus luminibus. praesentibus habet considerationis huius principium quod donum profectio rationis praesentibus a diuina voluntate tenente luce in manibus sicut **J**ob notat **E**t exponit **G**regorius quod dum vult illuminat et claudit dum vult **T**eterius quod humana non sufficit industria postea elucidabitur quod tamen non sit praesentibus abijcienda docet apostolus **V**ocans nos dei coadi-

De mystica theologia

neq; seruilis neq; mercenario/et plusq; filia
li rapitur in deū/velut obliti sue seruitutis
sue mercedis/sue paternalis auctoritatis. so
ciant ei velut amicus ad amicum/imo suau
ori familiaritate coniunguntur/ ei sicut spon
sus ad sponsam/dicit ex snia qui hmoi est di
lectus meus mihi. et ad me conuersioes ei.
Et illud. qd enim mihi est in celo supple p
mercede/ et a te qd volui sup terram. supple
p supplicij vitiatione/defecit caro meatz cor
meū/deus cordis mei/et ps mea deus in e/
ternū. **C** Numeramus pmos inter incipi
entes/ alios inter pficientes. pfecti sunt re
liqui/ ita tñ vt ad porem similitudines cre
bro sese reuocent/ se arguāt/ se habere iudi
cem seuerissimū/ se magrū vel dñm/ vel pa
trem cōseruatozem/ vltoremq; negligentia
rum cū tota mētis pstratiōe recogitēt. Ali
oquin vereant illud. nisi in timore dei instā
ter te tenueris cito subuertetur dom⁹ tua
Nihilominus etiā aut post offensas adul
terationesq; regredi ad spōsum. scientes di
ctū ab eo p **D**icere. **T**u vero fornicata es cū
amatorib; tuis multis. reuertere tñ ad me/
et ego suscipiā te. **P**roinde liberū sicut
cuiq; iudiciū/ ego interim opinoz/ cōsultio
rem obseruatiōem apud plurimos istā esse
quī deū sicut prēm nrm q in celis est ppōit
sibi vel ad timorem reuerentialē incutiē/
dū/ vel ad amorem filialem infundendū/ et
vlt ad oīa sue laborio se pegrinatiōi neces
saria reuerenti/ fiducia postulādū. **Q**uip
pe noīa hec dñs iudex mgr. iustus. reddēs
vltiōem velociter et silia/ vehementi⁹ pau
rem/ et minus amorem incutiūt. **C** Rurs⁹
hec noīa/ sponsa amica/ spōsa manens in
delicijs et in cubilib; aromatū/ dilect⁹/ pul
cer et rubicūdus/ manēs inter vbera/ cuius
leua sub capite et dextera amplexat/ mollio
rem apud quosdā q̄s satis esset affectionez/
minusq; sinceram pcurant. **N**omen h. pa
ter noster/ miris modis inter vtracq; fec tē
pare/ vt et timor sit cū dilectione/ et dilectio
cum timore.

Considerat. II. do
cet vigilādū ad cognoscendā ppriam com
plexiōem/ et q naturalis inclinatio ad mul
ta hoīem disponit vel impedit/ qd et exem
plifica iseret bonā naturā a peccatib; vlt ali
unde vel in iuuetute adq̄sitam dic mirabi
liter esse operosam.

Industria secunda

Propriam cōplexiōez agnoscere
p̄biciū dictū est aīas insequi
corpa/ qd expimēto quodiāo
cognitū. sic accipiēdū est/ vt nō
necessitat; vel coactiōis sit hec seq̄la/ sed in
clinatiōis. **I**uat aut miris modis ad opa
tiōes has vel illas/ cōformitat; inclinatio
naturalis sicut ex aduerso dissonās tñ ob
est/ q; vlt libertas animi/ vlt disciplinatio
vlt conatus assuefactiōis/ sufficit euincē.
Tradit b̄rius **B**reg. quē in arte cōtēpla
tionis sepe diūq; cōuersatū cōstat/ quosdā
hoīes inuenire nature tam inq̄re et varie/
vt ociū cōtēplatiōis vel nō possint vlt mo
lestissime possint ferre. ad qd alij nafetrans
quillioris aprissimi p̄ncip; sunt/ p̄mos ad
actiōem. scōs mittit ad cōtēplatiōem
Ceterū q̄s nesciat quosdā ex hoibus plus
vigere in irascibili v̄ute. quosdā in rōabi
li/ alios in cōcupiscibili. **D**uo circa vide
mus alios citius venire ad cōpunctionis
et cōsequēter cōtēplatiōis grām et confi
deratione/ detestatiōez vilitatis suoz fla
gitioz/ et hoc p vim irascibilem intentā ad
honestā. **A**lij magis ex iudicio rectorōnis
ad idipm puebūt q̄bus facilius suadet
veritatis amor cognitio splendorq; mirifi
cus vivere cōformiter ad eādem rationem
quā excolēdam susceperunt. **P**orro molle
cor et amicabile/ videns/ apud alios flexi
biles ad ea q̄ sunt cōpassionis vel amoris/
qualis vt plurimū describit aīa sc̄ta que to
ta liquefacta est vt dilectus ille suus totus
desiderabilis locutus est. **T**alem aīam fa
cilius ad cōtēplatiōis req̄em trahit cō
sideratio/ nūc dñice passionis/ nūc diuici
gnatiōis/ ac dilectionis ad seipam/ nūc cō
uersatiōis pie ac dolorose sc̄toz q̄ sc̄ta p
cedentiū. **I**n q̄ virtute sepius viget femine
us sexus q̄ p̄terea pius deuotusq; noīatur
Perspiciua aut cā est cur facilius h̄ isto
mō q̄s trahitur ad cōtēplatiōem/ cū acti
ones actiuoz sint in patiente bñ disposi
to. disposita p̄o est sensualitas obedire sp̄i
ritui sursum intento/ dñi h̄z symbolū hoc est
cōsuetudinē ad illud ipm q̄ rapit. **P**or
ro q̄tum ex gestis eoz cōtēcere mihi datur
est/ plus in **D**iero. et **A**mb. viguit irascibi
lis. **I**n **A**ug. et sc̄to **T**ho. rōalis. **I**n **B**re
go et **B**ern. cōcupiscibil. **Q**uāuis nō du
bitem in quolibet illoz potuisse repire vlt
cissim molle cor/ amicabile/ flexibile ad ea
que dilectiōem faciūt/ alioquin cor durum

Propriam cōplectōes agnoscere
 p̄biciū dicitur est aīas inferni
 corpa / qđ expimēto quondam
 cognitiū. sic accipiēdū est: vñ
 vel coactōis sūe bec seā. sed in
 iuuat aut miris modis ad oga
 vel illas / cōformitat / inclinatio
 sicut et aduerso dīsonas nō ob
 libertas animi. vñ dīsciplinatio
 nis assuetudinōis / sufficit tunc
 Greg. qui in arte cōtemplati
 de diuis cōuersatiū cōstat. quodā
 nēre nature tam indēc: vñ
 nēplatiōis vel nō possunt / mo
 dō sint ferre. ad qđ aīa nētrā
 aprisimi p̄nīs sunt / p̄nos ad
 dos mitti ad cōtemplatiōem
 nēciat quodā ex hōibos plus
 scibili vñre. quodā in rōbi
 cūpiscibili. Duo circa vide
 citius venire ad cōpunctionis
 et cōtemplatiōis grām ex cōnū
 detentatiōes vilitatis suoz: sū
 oc p̄ vim irascibilem inentā ad
 li magis et iudicio recerōnis
 uobūtur qđbus faciliē suadet
 mor cognitiō splendoroz miris
 cōformiter ad eādē ratiōem
 lam susceperunt. Porro molle
 bile videns / apud alios rēu
 ant cōpassionis vel amoris /
 rī mū describit aīa scāa q̄to
 est vñ dilectus ille suus roms
 locutus est. Talem aīam fā
 mplatiōis req̄em trahit con
 dūice passionis nūc dūiēpi
 allectionis ad scīpam nūc cō
 ac dolorose scāoz qđ scāa p̄
 q̄ virtute sepius viger femine
 circa p̄nos deuotiōis nō ianur
 aut cā est cur facilius b̄ lūb
 ur ad cōtemplatiōem / cū ac
 sint in patiente dñi dīspōsi
 vo est sensualitas obedire p̄
 nō ad illud ipm q̄ rapit. P̄
 gestis eoz cōgēre mibi dō
 vñro. et Amb. vīguit trāsi
 s̄. et scāo Lbo. rōalis. In lū
 cōcupiscibil. Quānis nō m
 solibet illoz potuēte rep̄nō
 e cor / amicabile scābile aīa
 em faciūt / alioquin cor vñra

quomodo nō male habebit in nouissimo:
 fuerit quoq; in quolibet studiū vehemens
 ad inquisitionem veritatis. zelusq; feruidus
 ad omnis inhonestatis p̄secutiōem. **P**o
 stre mo gaudeant bene nati / siue hoc habe
 ant a solo dei miraculo vt **J**ohes baptista
 siue ab inflyro supioz / corpoy / siue a pro
 pima radice pentum / vel ab educatiōe bo
 na que mores facit. grās agant vñdecūq;
 puenerunt. neq; grām talem in vacuū reci
 piant. **V**ideat autem quisq; vt ait **B**ern.
 qm̄ verbū qđ egreditur de ore dei nō reuer
 tetur ad eū vacuū. sed p̄spetur et faciet om
 nia ad que misit id vt dicere possit / et ipse.
Gratia dei in me vacua non fuit. Nam in
 iniuriam cedit donantis donū negligere /
 nec eo vti qđ donatū est / qđ esse constat in
 tolerabilis superbie displicentis et ingre.

Consideratio. III.

Stat^o et officium totius ecclesie breuiter
 et qđ vnicuiq; cōueniat oñdit. **I**ndu. iij

Officium proprium vel statum respici
 cere. **P**lurimā officioz statu
 umq; varietatē in republica qđ
 enumeret. **A**mirum iam dicitū
 est / qm̄ sicut in vero sic in mistico corpe di
 uersa mēbra non eundem actū hnt. **C**ū au
 tem ocium et vocatiōem ab exteriorib; cur
 ris cōtemplatio postulet / et plures inueni
 untur / quoz status et officia quiballigati
 tenent / nequeant exerceri sine multo strepi
 tu curarū / et exercitatione corpis et sensuū
 quid sup̄est nisi tales arcere a cōtemplatio
 nis inquirenda requirer. **A**liquin neutruz
 feliciter ager homo / quem mediū iter stre
 pitus versare necesse est / videbūt qđ eū ho
 stes / et deridebunt sabbata eius. **S**ilea
 mus interim opa mechanica mercaturas /
 rusticatōes laboriosas / m̄imoniale vincu
 lum / qđ impellit mulicrē cogitare que secu
 li sunt. quō placeat viro suo / et virū p̄uide
 re vxori et liberis. **A**tendamus etiā ipos p̄
 lato secēcie / quos licet **G**rego. dicat oportere
 re p̄ cunctis cōtemplatiōe esse suspēsos **A**t
 tñ si nūc p̄mū niti voluerit cōtemplatiōis
 adeptiōni studere dū deberēt subditoz ne
 cessitatib; corp̄alib; et sp̄ialib; intrēdere ipi
 semetipos irrident et fallunt tentationi qđ
 id est. curiositati potius ascribi tūc debet si
 curam plebis deferētes / q̄rant in suauitate
 ocij cōtemplatiui delectari. quippe deserūt
 p̄ceptū dei necessariū / volūtarijs et non ne

cessarijs intendentes. **S**ecus vero vbi cō
 templatio cessit alicui in talem familiarita
 tem / qđ ambidexter factus pōt imp̄turbar
 velut angelus dei cōtemplādo agere / et agē
 do cōtēplari / aut saltē p̄tinus absq; multa
 difficultate de hoc migrare / dare qđ se i alte
 rum / q̄lē esse cōuenit eū qđ in statu p̄fectiōis
 exercēde positus est. **E**st porro stat^o offi
 ciūq; ecciasticoz / p̄sertim religiosoz tēde
 re ad p̄fectiōem hanc inquirendā / qm̄ i sco
 la deuotionis et oratiōis ad hoc traditi sūt
 vt sint velut oculi / cetera mēbra corp̄is mi
 stici dirigētes tam ad scīpā qđ ad deum. **S**
Sunt autē nec ignoramus inter ecciasti
 cos / etates / statūq; varietates plurime at
 qđ aliter puerilis etas / aliter adolescētis. a
 liter iuuenilis / aliter virilis / et cōsequenter
 senilis sua requirit instituta totū nihilomi
 nus apud tales qđcqd agif docet. aut impo
 nitur / vt ad hūc q̄ere cōtemplatiōis finē vt
 sero capiendū ordinent / necesse est. **I**nfan
 tib; et pueris qđq; parū capacib; p̄uidēdū
 est solicite. ne pueris et obscenis verbis pi
 cturis aut exemplis inficiant. **I**mbuātur
 potius ad oppositū scz totius pudicie ac
 pie religionis s̄ba / picturas / et exēpla. **N**ā
 quo semel est imbuta recēs seruabit odorē
 testa diu. **V**e scandalisantiū pusillos hu
 iusmodi / aut nō debite docētib;. **A**dolscē
 tiores aut plus onerādi sunt exercitatiōib;
 etiā corpalib; rep̄ssiuis earū que tūc violē
 tiores insurgūt passionū. quib; p̄ assuefa
 ctionē et etatē moderatas. illud qđ superit
 vire / totū lagetur ad ocium cōtemplationis.
 libere capescendum.

Consideratio quarta

ta dicit qđ omnes tenent se extēdere ad p̄se
 ctiōem sub pena damni p̄sentis et futuri et
 qđtūq; p̄ferē vita cōtemplatiua actiue elo
 quitur. **I**ndustria quarta.

Emet ad p̄fectiōem extēdere.
Nox multoz est / suff. cit mibi vi
 ta cōis / si cū infimis saluari po
 tero / satis est. **N**olo merita aplo
 rū / nolo volare p̄ summa incedere p̄ plani
 ora cōtentus sum. **S**ed viderint hi qđ iam
 imp̄fectio est nolle esse p̄fectū. **I**n via enī
 dei nō p̄gredi regredi est. **D**amnatur insu
 per suus piger qđ talentū seruare cōtent^o / il
 lud in fenus nō tradidit. **F**acimus hoc
 p̄spiciū in exēplp familiari. **D**abet aliqđ
 p̄potēs nobilifq; p̄familias plures filios

De mystica theologia

quemlibet apertissimum ad ampliandū bonestem familiarem industria suam vult illo rum alijs laborantibus sedet in domo piger et iners/nihil curans/dummodo nihil fordidē viuat. nihil altū/nihil pclarū vel dignū in genio suo/aut p̄na nobilitate recogiterit. cit sufficere bona iam sibi habita/et quali cūq; vita vti. **E**uocat autē pater eū ad actū sublimiores/et arduos monet stimulat q̄s non facile viderit quō hic filius si obaudit nec obedit odiosus erit p̄ri. **S**ic sicut ponitur ap̄d p̄m celestē his quos trahit ad carismata meliora/ad actus diuiniōres/dū torpescunt herētes infimis nec ad p̄fectiōz semet extrēdentes. **N**ō t̄m̄ intelligi volumus de illis qui nullo statu vel officio hūi liori/sic alligati tenent/ q̄ absq; p̄cepti trāsgressione neq̄ant ad altiora cōscēdere hic iterim p̄fectio altissimū merito reputari conuenit/ q̄ obedientiā diuine iussionis operant. **A**niaduertendū est deniq; q̄ et si **M**aria poterat honorabiliter euz maritaba hospiti ep̄o ministrare/collaudat eaz nihilo minus diuina sapia/ q̄ vni intēta optimā prem elegerit. **I**taq; maledictus est q̄ p̄tem suam aliter (licet faceret) facit deteriorē. **E**x his vero palā deducit q̄ cū vita cōtemplatiua sicut oñdūt theologi p̄fectior sit q̄ actiua/ q̄libet ad cōreplatiōem idonea/ nō palligatus actionis necessitate p̄t ad illā licenter se tradere/dimissa actione. **N**ec in hec fides **A**uḡ. dicēti/ q̄ si negociū. i. actionem charitatis nemo imponit. **I**ntellige superioris iussione vel euidēti necessitate. studendū est cōtemplāde veritati. **N**ec op̄posuerit aliq; facultatē quā h̄et isto mōp̄ficiendi in vita actiua et cōdemnatiōem suam si talentū abscederit et in quo possit negociari p̄dicādo vel paupib; ministrando qm̄ abunde p̄ficit ecclie vir cōtemplatiuus obsequēs deo/de corde vel oculo vbi alijs d̄manib; ore vel pedib; subseruiūt. **P**orro multi sunt apud q̄s dānabilis iudicanda esset obmissio cōtemplatiōis inq̄rende quē admodū positi in schola religionis q̄ est schola deuotiōis orōis et fletuū/ q̄les in sup̄ esse conuenit ecciasticos/ qui labores pp̄loz in ocio possidēt vt custodiant iustificatiōes dñi/et legē et̄ exquirāt. **Q**uales demū plures inueniūt viri et femie de seculo/ q̄bus sufficiens ocium/instructio et ingeniū suppetunt. vt se totos in deū uerent. it et rapiāt. **A**ssint itaq; apud eos fides

spes et charitas **S**ubtilior institutio non magnope inq̄renda est vt toti transeant in affectum cordis bonum.

Consideratio quinta

ta docet fugere sup̄fluas occupationes et amorem in deū ferri delectatiōe psalmodie p̄cipue in claustralib; et cantū altū dicit et verū ē hui; eē impedimētū. **Q**uia indu.

Ocupatiōes effugere. **S**cribe sapientiam ait sapiens/ in tēpore ocij. naz qui minorat actu p̄cipiet eam. p̄pterea sint in paucis actus tui/ si studere vis bonementi qm̄ nemo occupatus. si **S**en. creditur inuenit/ nō dicit habuit. hoc enī falsum esse in iā p̄fectis cognitū est. **N**on potest auis alligatas hūs alas vel illitas visco/ vacuas se ferre p̄ auras. **E**t neq; hō pedib; implicatis enatare. **O**ccupatus nihilomagis ad serenū cōtemplatiōis ether p̄t semet euehere/ vacua sit optet latitudo pagie cordis nec impleta curis/ vel solitudinibus cōtracta/ nec offuscata tetr; passionib; vbi sapie tā immēsa doctrina scribi cōq̄rit. **A**piamus ex arborib; exemplū q̄rū hūoz nutritiuus q̄ ad p̄ceritatem ramoz sursum ducendus erat defluit inutiliter p̄ ima/ si cortex ex vulnere rimam habuit. **A**mor autē in aia nunq̄d nō apre dicit humor su; q̄ p̄fecto p̄ infima liquefit dū p̄ passionū carnaliū seu curariū terrestriū vulnera lacerat. **T**ūc nempe viā facit nocituram amor; sui nutritiōem/ p̄usq; sup̄ius ad celestīū desiderioz vegetatiōem deducat. **H**oc gemūt hi qui dū amoris sui pēnas vellent in alta cōtemplatiōis librare/ prius effluit amor; illius humor/ ea p̄te q̄ cor aptū inferius inuenit vel ad curā rei familiaris/ vel ad videte recogitatiōem/ vel ad aliquā h̄mōi solitudinē. **E**xperiunturq; q̄s deplorat p̄phadi. **Q**m̄ lūbi mei hoc est affectiōes impleti sunt illusionib;. **E**t reuera illusiones sunt q̄s alibi vocat vanitates et insanias falsas et cōfabulatiōes iniq;. **H**is obistere lircus voluit dū ait. **S**i nō intendis studiū vel reb; honestis inuidia vel amore vigil torquebere. **S**ed q̄s obsecro liberat; est ab istis vt nō aliq̄n molestet ab eis: puto quia nullus hō vinēs/ qui vtiq; est vniuersa vanitas. **V**erū aliud est tradere se sponte vel ex officio vel studio talibus occupationib; aliud est eas toto desiderio mēt; manu di;

secretionis solcite abigere, tāq̄ iportunos
strepidularū muscarū aculeos / velut aues
Abrae sacrificium vesperinū circūvolātes.

B Quereret aliquis de occupatiōe religio
soꝝ multoꝝ / in psalmodijs et canticis alti
sonis multiplicatis sup numerū. Obstant
ne cōtemplationi vel acquirēde vel exercē
de: vellem rīderent ip̄i qd sentiunt. Et qui
dem beatus Aug⁹. flebat yberrime in can
ticis suaue sonantibꝫ ecclesie / vocibus eius
alacriter cōmotus. et eliquabatur veritas
in cor eius. Sed an esset vnus ex cantanti
bus exp̄sum non inuenio. Quia vero ad
compendam ꝓtemplationis quietem ꝓ
gratia puebit q̄ industria. qz rursus inter
polatio fit in cantibꝫ / nō est incredibile q̄s
dam ex sic occupatis mentibꝫ tamē ad hoc
ip̄m sentire supmentales excessus / ꝓsertim
ybi quis satagit ex animali fieri rōnalis. z
tandē spūalis. post vtrūq̄. Et hec forte ml
tiplicatio / statuta est magis ꝓpter aialium
mētes interim occupandas / qui scz alio
ra nescirent quiete secū meditari / nec ocio
vri / q̄s ꝓpter spūales qui rari sunt. et q̄les be
ne instituta religio possz fortassis a iugo ta
li liberiores reddere ne vel semp araret bos
cū asino. vel ad pedes Jesu sedēs nūq̄ ma
ria reperiret ap̄d eos. sed sola martha. Qd
si te canētem in psalmis deducat victor de
us ac spūs suus / sup hec excelsa fluentorūz
supioꝝ nihil fortius / nihil beatius. Itaq̄
beatus ꝓplūs ille qui scit iubilationem. qui
psallit sapiēter iungēs verbo sensum cū af
fectu. Quā felix est Jesu bone talis anīa q̄
nō est velut terra sine aqua tibi. q̄salubri
ter agitur cū hac colūba tua. sponsa tua. a
mica tua. q̄saluberrime ꝓsus / q̄s beniuole
Naz et ꝓceptū religiose laudis implet i ho
ris dicēdis / nihilominus gaudet ꝓuilegio
alicuius in alti silentij solitudine cōreplan
tis. vtiq̄ fortior hec q̄s illa. beatiorq̄ dicen
da est. Prodest ad hoc ip̄m ꝓuenire tps
orōis / ea ꝓmeditādo que de ꝓmenda sunt /
vt liberius transeant in affectū. Prodest
et conari trahere illa que dicūtur nō taz ad
cognitionem subtilem. ac multiplices / q̄s ad
saporem z exultatiōem. Sepe enī ybi mi
nus cognitōis ibi plus affectuuz. Intra
quoq̄ dilectio ybi cognitio foris stat. Imi
temur gaudētes ad sonitū tympani vel cy
thare / qui carminis armoniam nō maḡpe
dijudicant / satis hūtes iocūdos exultātis
tripudij numeros exercere / q̄s ꝓuocat ipsa

modulatio. Tu similiter id qd legi. audis
vides. loqueris. aut cogitas. trabe cōfesti
in affectū / velut aspirans ex intimis / olfaci
ens aut gustans. vt si audieris pater n̄r. as
surgat ꝓtinus animus / ad reuerentiā siml
et dilectiōem. ad postulatiōem fidem ꝓ ne
cessitatibꝫ tuis fratribꝫ tuoꝝ / quoz ꝓr cō
munis est. Arripe generosum nobilem q̄s
cōtemptū omnis fedē rusticitatis / tu q̄ taz
regio patre gloriaris. displiceat tibi atz ge
mas exiliū / cui celestis hereditas filiatiōis
titulo / cuius pater in celis est / reseruat. Tales
quoq̄ affectus inuenire est sine nu
mero vel termino / de die in diem suaves et
nouos / velut in fauo vel in māna v̄l in nu
cleo recōditos / qui yberrim fluent. si contē
plationis dente comp̄sseris.

Consideratio sexta

Dei dispositiōem circa bonos z malos eo
q̄ abutunt suis beneficijs ponit. z breue q̄
iuste reddere vel ꝓmittitur. sedecim ostēdi
tur rationibus. **I**ndustria sexta.

Curiositatem deponere. **C**u
riositas est studium circa inuti
lia / aut vtilia magis q̄ liceat / de
ceat vel expediat. **N**oli ꝓcor
ad ocium cōtemplationis anhelare tanq̄
cogniturus aut alijs ostentaturus tūmo
do sublimitatem eius / qualem ex veracissi
mis scōꝝ attestatiōibꝫ fide quadā accepi
sti. Et non potius vt inde vilior sis z abie
ctior sis in oculis tuis / visa ꝓspicaci⁹ in di
gnitate tua in compatione recogitate diui
nitatis. Sis insup cōtra tentationūz tela
robustior. et feruētior quoq̄ in amorēz dei
et ꝓrimi. et vt demū currēdo viā mādatoꝝ
dei alacrior inueniaris. Tene z audies cō
tremisce qz sunt filij infideles z alieni sunt
serui neq̄ / quos aliquñ cibare sustinet ꝓr ce
lestis ex adipe frumētūz de petra melle satu
rauit eos. Quēadmodū apud aliq̄s ex ꝓla
tis z ꝓncipibus videre est / qui cōdemnan
dis paulo post ad mortem mittit aliquoti
ens in carcere de ꝓciosis mēse sue reliquijs
Propterea noli altū sapere sed time recogit
ans qz gratia cōtemplationis numeratur
inter grās gratis datas / q̄ sicut spes / fides /
et ꝓphetia. aut alie frutes. ꝓt in formis et
sine charitate haberi. Quis igit̄ secure nisi
in dño gloriabitur. Ne ve tibi humana ꝓ
sumptio / q̄n̄ has et siles grās spūales repe
rire est apud maledictiōis / repbationis q̄s

David ad filium. Sed quibus expensis? lacrimis pijs gemitibus. ieiunijs vigilijs. ceteris q; corpa grauantibus/ aut forte q; anima iunior non posset sustinere ebrietatem spiritus/ si iugiter introduceret rex eaz in cellaria vinaria sua/ p;pterea clauem gerit/ nunc claudens/ nunc aperiens. **S**it h; vt prouocet te deus/ sicut aquila pullos suos ad volandum/ z mater filium ad ambulandum. **V**ides quia deserit mater filium hac industria vt derelictus clamer ad eam. vtq; regredies cautior sit adheret sibi. **C**autior insuper/ ne cadat prospicere/ z quesita matrem letior suscipiat inuentam/ blandicias z oscula suauius addat. **S**it hoc ad exercendam patientiam que opus pfectuz habet. **H**az que est acerbior tribulatio que materia patientie copiosior apud animam/ que aut preguustatione deliciarum paradisi relabitur z corruit ad dolores inferni/ ad similitudinem vmbre mortis. ad erumnas huius exilij. **S**umitur postremo coniectura quante futura est amaritudinis separatio ppetua. **Q**uisquis es igitur qui ad cōtemplationem traditus es/ satage impiger ad eam. sed ita vt illam expectes ab alio/ paratus humiliter ea vti si venerit cum gratiarum actione/ paratus similiter ea carere bono animo/ si non aduenerit/ habentes ama. sed ne spernas aut iudices nō hñs/ tes/ recogitās assidue quia in sola charitate dei est regnum dei. **D**eniq; maledicta terra nostra spiritualis sicut et corporalis non germinat fructum sine spinis et tribulis/ nec absq; dolore/ anima pregnans/ veritatis plem parturit.

Consideratio septima

ma docet assumere longanimitatem volenti peruenire ad gustum internum. instanter querendo/ sepius q; repulsus pseuerat inceptis nec fatigetur quousq; mereat misericorditer exaudiri et admitti.

Industria septima: **O**nganimitatem assumere: **P**oterat fortassis ex premis/ sa conderatione deuotus animus saluberrimos z suauissimos cōtemplationis fructus quasi uegligere et dicere. vt quid fatigarer frustra. quid eniterer adquirere quod ignorat anima mea si proficuum fuerit aut damnationi imputadū?

Fiat itaq; voluntas dei. det si velit pguustationem sue dulcedinis hic sentire/ neget si voluerit. paratum cor meum ad vtrumq; **S**ed audi tu qui sic loqueris. **S**cis ne queso quoniam neq; qui plantat vt dicit apostolus. neq; qui rigat est aliquid. **N**ihilominus vult nos deus plantare solerter et rigare siue hoc carnaliter intelligat siue spiritualiter. **A**lioquin quomodo coadiutores dei sumus. qualiter implemus. **N**ō respicis dominum deum tuum. si laborem diligentiamq; datam humanitus deserentes solum diuinitus adiutorium prestolamur. **S**it igitur labor noster. sit industria sit conatus plantans et rigans. in cremētū vero quasi viuificam supinfusamq; virtutem/ donet christus/ a quo petatur humiliter et fiducialiter expectetur. **N**emo d ne gligentia et inertī corde sibi blandiatur/ si nolit ad cōtemplationis culmen anhelare. **C**onfundit prior vna ratio vna consideratio dicens ad perfectionem semetipm extēdere. **N**emo preterea deserat ceptum iter hoc perfectionis si senserit vt sentiet laqueos innumerabiles temptationum absconditos/ in via q̄ ambulat. sepe repulsus nō confundatur/ crebro desudās/ nec iudicio suo proficiens non conturbetur. **S**atagat enitatur inuētēs forti baculo protectionis altissimi/ non arundineo laboris sui. **Q**ui capit capiat. quoniam labore queritur. imo requiritur ad illā/ quam tamen dare nequit/ cōtemplationis gratiam. **S**z ita videmus in hominis formatione/ patres generant. matres alunt in vteris. **A**lioquin quando nasci puerum cōtingeret/ nihilominus quid virtutis habent hec omnia nisi desuper anima detur. solo creatis arbitrio viuificatur totum illud p;nis ifoz/ me ac veluti inutile. **H**omo scilz fenestras remouet. leuat caput. oculos aperit. **A**lioquin qua ratione videret? **Q**uod si sol absconderet radios/ frustra ad visionem hec omnia fierent. de sole iusticie idem existia. **P**ostremo si nihil absq; magno labore dedit deus mortalibus vt poeta loquitur. **S**i nemo coronabitur nisi qui legitime certauerit fm apostoli verba. **S**i deniq; minores artes quarum enumerationem psequi vacuum est/ cū tanta sollicitudine vigilijs anxietate discunt homines/ vel ad frugam paupertatis/ vel ad augmentum diuitiarum/ vel inanes laudum titulos/ aut

De mystica theologia

aliquod tale mortale/caducum/aut fluidū
si ppter hoc fuit inductus poeta dicere. La
bor omnia vincit impbus et duris venies
in rebus egestas. Pudeat pigeatq; p re pl
cerrima maxima/et diuina/minus esse soli
citos. minus lōganimes/et erectos. **F**or
tis ascensor montis huius/atringere para
tus ad cōtemplatiōes/alacer erumpe/exul
tans vt gigas ad currēdam viā/firma gres
sum nelabaris retro. sed et lapsus violenti
or erigere/abijce molā terrene cogitatiōis
a collo tuo. hoc te fabulosus Sisyph^o edo
ceat. **U**sq; placebit tibi regio hec egestas
in valle lacrimarum/in limo pfundi/7 lu
to fecis. **I**lluc fursū aspira/vbi diuitie par
gaudium spūs in ethere puro. **Q**uouisq;
rursus algido rigore torpescit anima tua/
q̄diu non exardescet ignis deuotionis in
ca: insuffla/eruffla. ne cessaueris legendo/
meditando/et orando/donec scintilla de
uotionis vel tenuis euolitet. **T**urbabit te
ab initio fumus temprationū simul erum
pens/fuliginosus et teter. punget hic ocu
los rationis/et faciem interiorē velut in
rugas cōtrahet. **I**ta vt tecum nūc q̄ antea
molestius aliquid agi videat. et felices di
cas qui forte cōmunis vite contenti sunt:
sed noli timere fumi impetum p̄sa sufflās
donec flamma vebementior. dehinc puri
or emicet/donec tandem serenissima tran
quilla q̄ lux velut in carbone viuo/supera
uerit omnem fumositatis inquiete caligi
nem. **A**līter accendi talis luce pfundi si
bi cupiebat qui dicebat. **A**re renes meos
et cor meū. **Q**uod si nitendo/si agendo/ta
le nihil inueneris/dolens doleas saltem in
felicitatem tuam. cōgelatiōem tuam. dicēs
et sentētia illud p̄beticum. **D**iser factus
sum et curuatus sum vsq; in finem toradie
cōtristatus ingrediebar. **C**rede mihi non
minus nō pdes laborem tuū/nō mercedē
apud illum qui laborem et dolorē conser
derat. **A**uero si desiderū anime tue tri
buerit tibi deus/pueniens te in benedicti
onibus dulcedinis. hoc vnū sūmope cura
ueris/vt deuotiōis ignem accēsum/multū
conatu tantoq; labore cōseruet cineres hu
militatis/cōtra flatum arrogātie/ne q̄si iā
aliq; tibi magnus videaris. cōtra gelicidi
um insup inertis negligentie/ne q̄si iā suf
ficienter attigeris qd̄ quesisti. **J**amq; lice
at hac illacq; verbis aut actib; supnacuis
effluere. vera siq̄dem est snia metro cōpre

hensa. Non minor est virtus q̄ q̄rere/par
ta tueri. **A**d qd̄ spectat illud vulgare. **B**o
nus cōseruator par est bono conquistori.
Sed ve ve stultis quoz gratie effundētur
Sic alio notatur puerbio. **D**ifero nō ob
uenit bona scutella quā non effundat.

Consideratō. VIII.

est passionū et affectionū origies aduertef
Et hec ars traditur sub triplici mō cogno
scēdi respectu diuini iudiciū put miseretur
mō incōprehēbili pctōrib; 7 pcedit in vi
res aie nre varias/exēplificādo fm q̄ incli
nant ad virtutū excellentiam vel vicioz e
normitatem. **I**ndustria octaua

Passionū vel affectionū origies
ad aduertere. **D**abet hāc pprie
tatem theologia mystica q̄ in af
fectu reponitur/oibus alijs sciē
tijs repositis in intellectu. **E**t qm̄ ois affe
ctio vel amor est. vel ab amore cōsurgit fm
philosophicā deductiōem. **N**ō ē rōnabili
ter ipa theologia mystica noiari debet ars
amoris. vel amandi scientia. **A**uero non
est sic solus amor quin origo sit ceteroz
affectū vel passionū. ita vt ipam etias odi
um pariat. **I**lla insup que hic confusa sunt
omnia. spes. metus. meror. gaudium inde
pueniunt **Q**uipe si diligitur deus super
omnia. cōsequens est vt odiatur quicquid
eius amori cōtrarium fuerit apprehensum
Rursus quia deus tanq̄ obiectum summe
cōueniens presentatur anime p cognitio
nem subsequitur gaudium de p̄sentia. **E**t
si absit. tristitia vel metus oriuntur. **L**e
terum de numero passionū multi mul
ta tradiderunt vt **A**ristotiles in rhetoric
Hugo in tractatu de oratione **H**uilm^o
parisiensis in suo penitentiali **E**t alij quis
dem nunc plures enumerant nunc pauci
ores. **D**emini m^o earum alio loco vsq; ad
vicenarium extendisse. **H**ugo in suo de o
ratione nouenario cōtentus est/quamuis
eas innumerabiles esse nō ambigat. **E**t
quoniam in paucioribus via maior. cōte
tabimur ad p̄s eas sub ternario pcludere
conformiter ad tria appropriata in diuis.
potentiam. sapientiam. et bonitatem. **S**ecū
dum qd̄ satis aperte potest recipi id q̄ ve
nerabilis **R**ichardus ait dū cōtemplatio
nis gratiam triplici rōziri commemorat.
fm tres exclam. **A**ssensu anime
in canticis/et abundantia deuote com

punctionis / quasi virgula fumi / et magnitudie admiratiōis / quasi auroza cōsurgēs ex plenitudie exultatiōis / quasi innixa sup di lectum suum. **C**Itaq; si considero pfundi us diuinam potentiam et opulentiam re / spectu mee infirmitatis ac indigentie / qua ratione nō potero cōpungi nō phorrescere nō timere meam miseriam indignitatez qz viuēdo sub hoc terribilissimo iudice in cō filijs sup filios hominū in quē deliqui / sb tali dño magno quē offendi / sub tali patre maiestatis quē cōtempsi. **C**Rursus si co / ram oculis eiusdē cōsideratiōis posuero qz mirabilis facta est scia sua valde qz cōforta ta et nō potero ad eam / prin^o oritur admi / ratio stupor et defectio. dum cape neq; qli ter hos ad glam. alios ad infelicitatem pre sciuit ppetuam. Quo pacto negat grat / et bene vsuris multa / que pstat ingrat. dein de pugnaturis cōtra eū. Qua cōditōe su / stinet plures saluandos pene p totam vitā in scelerib; abominandis / vt latronē i cru / ce / dū alijs eternaliter perituris / sicut iude variatū virtutū grām elargit / qz p̄reca ne / mo possit corrigere eū quez ip̄e despererit. Et qz cōclūdit oia sub peccato / et filia. sup quib; cōpulsus aplūs itupens exclamare. **D**altiludo diuinita; sapientie et scie dei zc. **C**Postremo venit in recogitatiōem men tis / torrens suauitatis diuine. et qz bonus deus israel his qui recto corde. Quid eni; totus exultabūdus p̄ficiet affectus meus **D** qz suavis est dñe spūs tuus. Et illud qz magna multitudo dulcedinis tue dñe / qm abscondisti timentib; te. **C**Habemus in his tres p̄ncipales affectus. **C**ōpunctiōez cū tremore. admiratiōez cū stupore. exulta tiōem cū iocūditate fm potentiam dei. fm sapiam. fm bonitatem. z fm tres vires aie irascibilem. rōnalem. et cōcupiscibilem. **P**orro nihil inuenies p oēm scripture seri em qd ex hac recognitiōe nō possit ad ora / tionem dei placatice accōmodū fieri. **O** b iiciatur tibi quippe potētia dei cōtra imbe cillitatem tuam / et aduersantiū tyrannidez dei sapia cōtra tuam insipientiam et hosti lem astutiam / dei beniuolētia cōtra tuaz et alienam nequiciam. **M**nevero qd in scri ptura legitur. imo omne qd cernit an non aliqd hoz videz resonare / aut nostram mi seriam / aut aduersantium improbitatem aut dei maiestatem. in potentia. sapientia et bonitate. **C**Atvero si cogitatiōes vane

fuerint ac de terra. **S**i fons amoris corru / ptus extiterit. surgent cōtinuo passiōes si / milis generis. sed puerse et repbe / vt ex sup ueniente. egestate vel ex repentino interitu p tyrannidem / vanus timor. et inutil com punctio. ex astutia deceptrice. admiratiō. ex feda voluptate / iocūditas falsa. et pessimis rebus. peior gloriatio. **H**is igitur omis affectiones gignere laudabiles / fontē amo ris purum habeto / simul obseruaus. qz ori go fontis huius z sincera bone fidei et san ctarum cogitantiū terra hauriat scaturi / ginem. **D**inc monet aplūs. **R**eformatos sensus habere mundatos scilz a corrupti a moris febre / quatinus oculus in summe pul chrum ac lucidum. **A**uditus in summe ar / moniacum ac sonorum. **S**ustus in summe lapidum. **O**lfactus in summe odoriferum. **T**actus in summe suaue ac iocūdum. mū / da quadam deiformitate feratur. **C**Pos / sumus hanc nostram consideratiōem in a liud transferre. vt dicamus passiōes vl af fectiōes oriri. nunc ab extrinsecorum am borum immutacione. nunc ab intrinseca fantasia vel imaginatione. nunc a ratione negociante. nunc a mente vel spiritu deo supillustrante. nunc a bonis angelis solici tantibus. nunc a malis. aduersus quos est nobis colluctatio magis qz aduersus car / nem et sanguinem / adeo / qz purissime san / ctitate qz anime molestissimos aliquando stimulos blasphemiarum sordidissimarū qz spurciarum pati coguntur. etiam in se nectute et solitudine sua. quales nesciebāt ip̄met dum in mundana conuersatione in ter medias temptaciones carnis et mundi adolescentiores versabantur. **P**oruerat demum non inepte consideratio nostra di latari / tradendo radices naturaliter gene / rativas huius vel illius passiōis / confor miter ad doctrinam philosophi in rethori cis. vbi de passionibus sermonibus cau sas reddit / vt vnde verecundia. vnde glori atio. vnde erubescencia. vnde desperatio. vnde stupor. vnde admiratio. vnde ira. vnde inuidia. vnde adulationis et detracti onis appetitus vnde reuerentialis tremor vnde abominatio et vniuersaliter vnde ge nerales quattuor passiōes **S**pes metus meror gaudium. **N**otauit acerrimus p / scrutator cogitationum. **A**ugustin^o in su / is sermonib;. qz viciū nullū cōmittit nisi qz volum^o (lzfle) diuiaz excellentiā imitari / ita

ogia
non minor est virtus qz sperare per
Ad qd spectat illud vulgare. No
eruator par est bono conquisitori.
e ve stultis quoz grane effundetur
io notatur puerbio. **D**icere nō ob
ona scutella quā non effundat.
Consideratiō. VIII.
onū et affectiōū origines adueni
tra dicitur sub triplici mō cogno
pectu diuini iudici pur miseretur
prehensibili p̄cōtib; z p̄cedit vi
e varias / cōp̄licatō fm qz in di
irtutū excellentiam vel viciōz ei
em. **C**Industria octua.
Allioni vel affectiōū origines
ai aduertere. **H**abet hāc p̄prie
tatem theologia mistica qz in
actu reponitur / oibus alijs scē
is in intellectu. Et qm ois affe
or est. vel ab amore cōiurgit fr
cā deducōem. **N**ō rōnabili
logia mistica notari debet ara
amandi scientia. **A**uero non
amor quin origo sit ceteroz
passiōū. ita vt ip̄am etiā odī
illa insup que bicōnfula sunt
s. metus. meror. gaudium inde
Quippe si diligitur deus super
quens est vt odiatur quicquid
cōtrarium fuerit apprehensum
videns tanqz obiectum summe
elentatur anime p cognitōi
tur gaudium de p̄sentia. Et
tia vel metus oriuntur. **L**e
mero passiōum mali mul
e vt Aristoteles in rethorice
tatu de oratione **H**uillhelm^o
suo penitentiali **E**t alijs quib;
res enumerant nunc pauci
im^o eorum alio loco vsqz ad
tendisse. **D**ugo in suo deo /
nario cōtentus est / quamuis
biles esse nō ambigat. **E**t
paucioribus via maior. **C**ō
uis eas sub ternario p̄cludit
ad tria appropriata in diuis
apientiam. et bonitatem. sed
s aperte potest recipi id qz
ichardus ait dū cōtemplati
tridici roziri commemorat
am...
qz abundantia deoz comi

De mystica theologia

profusus est qz initiū omnis peccati supbia
Quid aut peccatū nisi inordinata z intē
parās affectio. Est igit supbia radix cuius
liber improbe affectionis. sicut ex aduerso
prurit oēm affectiōem piā/humilitas
Quocirca breuissima hic tradit/ sed effica
cissima regula/distinguedi inter affectiōes
bonam et malam. ex hac duplici radice/qz
ru3 sp altera in fructibz affectionū si diligē
ter attrectaueris sapit. Inuidet aliqz. qre?
qz solus capit impunitus excellere. Trasci
tur aliqz. quare? qz vult impurbatus nec
punit⁹ excellere. Auarus est. qre? qz vult abs
qz indigētia z cū impunitate pcellere. Acci
diosus est. qre? qz vult siue fatigatiōe labo
ris impunitus excellere. Lururiat/ aut gu
losus est. qre? qz vult in delectatiōibz impu
nitus excellere. Pusillaminis est. arrogās
est. inobediens est. gratis male agit z nocz
quare? qz vult in iudicio ppro ac volunta
ris arbitrio manēs impune excellere. Zol
le hūc appetitū impunitate excellētie cupidū
confestim rami oēs fructus z folia vicioz
aruerūt. Et p inuidia charitas. et p ira mi
tas. p auaricia frugalitas. p accidia strēnu
tas. et ita de reliqz germinabūt. In his hō
rps/lucifer in alijs semp imitatur.

2 **Cōsideratō. ix. do**

cer tempus z locum idoneū in pficientibz
esse inquirendū ppter varias hominum di
spositiōes/eligitur qz et ostēdit eo qz ibidē
cum gratia abūdantior influit a dño/tum
qz in tribulationibz consequitur solacium
et cōsolatio spūalis.

Industria nona
Tempus idoneū et locū inquire
re. Locoꝝ alius publicus/a
lius secretus. alter in quiete. al
ter in strepitu. Quidam obscu
rus et artus/alius lucidus z amplius. z sb
diuo patens. Silr in tempe tpat deus rez
vices. Est vesprinum. est serotinum. est no
cturnuz. est gallicantus. est crepusculū ma
tutinū. est pma. tertia. sexta. nona. Ampli
us vero sunt in locis modi varij componē
di corpus vel aptandi ad cōtemplationez
Dic stat. ille genuflectit. ille toto corpe pro
sternitur. Dic pnus. hic supinus iacz. hic
faciem media inter genua locat. Alter eam
manu operit. sedet alter innix⁹ cubito vni
vel duobz. subleuat vnus oculos qstum va
let sursum. alius deorsum figit. alius bac il

lac circūducit. **S**istit alijs gressum /alter
ambulat. Proinde dicit aplus. quilibet a
bundat in suo sensu. suus vnicuiqz mos ē
ait comicus. **R**egulam hanc sup his om
nibus traditam inueni/ vt sequatur vnus
quisqz qd bonum in oculis suis visum fu
erit/ ad facilitatem cōtemplationis asseqn
de. **H**is exceptis quos regularis cōmunis
qz ligat disciplina ad obseruantia certū tē
poris loci et corpalis compositionis. Ali
oquin ve illi p quē p sua singularitate scā
dalum venit. Nam et vineam. dñicam qz
de partus est. Talis vtiqz singularis fera.
Sunt quos adiuvat locus abditus sb
obscurus. artus. bassus. et quodam alti sis
lentij horrore tremendus. habitant hi ve
lut in sepulchris z cauernis terre et spelun
cis. **S**unt quibus aprior est loc⁹ patēs
plucidus. amplius. altus. vndiqz celo vel e
there circūfusus. **H**abitauerūt tales in des
sertis et montibz vbi si Hieronimo credit/
nescio quid serenius emicat qz in fumosis
vrribus. **I**nuenies aliquos quos offēdit
omnis sonitus. alius vero quibz nihil ob
stat/ sed pficit locus strepidulos/ vel ex mur
mure labentis aque/ vel susurris volitant
um folioꝝ/ vel sonoris cantibus auiumyl
stridulo ventoz sibiloz/ vel fluminū vel ma
rium allisione confusa. vel maxime demuz
ex resonantia suauē sonantis ecclesie/ in ro
cibus modulantis. in campanis et orgāis
et choro. **E**t quod alijs ad lasciuia. his
ad modestie cedit grauitatem. **Q**uineti
am videre est in nonnullis/ sed paucis nec
passim imitandis/ quibz omnis ille nupri
alis apparatus in choreis et citharis/ i ge
sticulationibus. in venustate feminariū cū
vestitutu deaurato circūamictarum varie
tate/ vertitur in theozicos sincerissimos qz
mentis excessus/ vnde libidines suas inep
tissimas/ nec minus fedissimas/ improbi
consecrantur. **S**ic diligentibus deuz om
nia cooperantur in bonum. sic in omni re
vtilitatem suam. sic mel suum velut apes i
ueniūt. **E**xaltati quippe/ a terra. omnia tra
hunt ad seipos. **Q**uid subinde diffiniē
dum erit de tempoꝝ varietate/ quādo nūc
tempus est flendi nunc ridendi nūc ample
xandi. nunc fieri longe ab amplexibus. et
ita de reliquis. **Q**uin preterea gloriabun
tus in in domino. **P**sal. ait. **S**epries i die
laudem dixi tibi super iudicia iusticie tue.
Et alibi. **M**edia nocte surgebam ad cōsi

tendum tibi. Et rursus ait se in matutino interfuisse oēs peccatores terre. hoc est omnis temptationes ad peccatū inducentes/subieciisse. qd non nisi vigilans et orans fecisse credendus est. Rursus ad dñm. Exitus inquit matutini et vespere delectabis. Et qd est qui tempus audeat p̄finire deo et nō illud beneplaciti sui beneplacenter nec min⁹ vīgileret p̄stoleretur. Visitas eū diluculo/dicit afflicti Job. et subito p̄bas illum. Nihilominus q̄tum humanā respicit in dustriam/arbitramur horam cōuenientior rem illam esse ad hoc ip̄m/postq̄ cibum digestus est/et cure mūdi seposite dū insuper obseruator adest nemo. qui gemitum lugubrem/q̄ suspiria ex imo pectore eruta/q̄ rugitus amarus/qui plangores interruptos qui p̄strationes humiles. q̄ madentes oculos. qui faciem nūc rubore/nūc pallore suffusam/q̄ palmas vtraq̄ tenfas cū oculis ad celū/qui pectoris crebras tonsiones/qui fixas terre vel altarib⁹ oscula/q̄ supplices alios gestus/et signacula mēbris imp̄ssa/notare potuerit. Ad extremū vero corporalis illa situatio seu collocatio efficacior estimatur que quieti mentis aptior est. Ita q̄ sedendo et quiescendo fit aīa prudens. Nec valet animus in sua pace satis stabiliri/nisi corpus in eodem situ fixum manere didicerit. Addamus q̄ eligibilior est ceteris paribus locus sacer que virtuosissima cristipresentia. consecratio q̄ solennis et vota fidelium/et gesta sanctorū depicta v̄l sculpta/et sepulchra defunctorū reddūt aptiorē. Similiter sacris temporib⁹ artz celebribus/quis dubitauerit copiosiora solere in fundi gratie diuine fluentia/sup magnū hospitale viuentium/et carcerem purgandorum mortuorum. Tunc enim in die bonae venimus ad deū. tunc fiducialius ad aliquos sanctorū dicimus/p̄spira diem triumphalem tuū. Tunc copiosiores carismatum reliquie velut a mensa splēdidissima beatorū cōiunarū decidūt largiende paup̄ib⁹ et medicis petentib⁹. querentib⁹ et pulsantibus. An nō canit eccia p̄ cōiunctione et nuptiis Hester. hoc est humanitatis nostre cū diuinitate/hodie p̄ totū mūdum mellisui facti sunt celi. Doceant nos corporales medicabiles et infirmi sic tps obseruare. doceāt in carcere et tēbris clausi. sic a mensa iudicū aliq̄n suauiora ciboz fragmenta p̄mereri. Est insup qd de tempoz varietate dici pot

lit. Nam tempus est flendi et tempus ridendi. tempus sc̄ aduersitatis qd per noctem. et tempus p̄speritatis qd p̄ diem scriptura sepe significat. Sileam⁹ interim de perfectis qui vtroq̄ tempore sciunt vti per arma iusticie a dextris et a sinistris/velut ambidextri/dicentes cum ap̄lo. Scio abundare et scio penuriam pati/gaudere cū gaudentibus/et flere cum flentibus. Quāuis etiam inter lacrimas contingat eis illud virgilianū. Des immota manet lacrima me voluntur inanes. Mens q̄ppe talis manet fixa in vno eternitatis cetro/velut a pis circa quā decurrit volubilis rota t̄p̄alitatis. aut sicut acus affecta p̄ magnetez ad polum se dirigit. At vero de incipientibus et p̄ficiētib⁹ videtur experientia cū scripturarum auctoritate doctric esse q̄ pl⁹ eis p̄dest tempus aduersitatis. siquidem ipsa moderata sit/et talis que iudicium ratiois integrum custodiat/et in q̄ dei munere patientia puentū opetur. Aduersitas q̄ppe talis potētiōi quadā manu monet eos eripe se ab hoc limo p̄fundi/ut a terra se subleuent/dum illic tribulationem et dolorem inueniunt. agunt studiosius qd p̄pha subiungit. et nomen domini inuocant. Sentiant quippe quoniam p̄pe est dñs his qui tribulato sunt corde. et quia adiutor est in opportunitatibus/in tribulatione. Illud insup. Inuoca me in die tribulationis erua me et honorificabis me. Sic enī columba rationalis non habens vbi pes desiderij quiescat. reuertitur ad archam cōtemplationis/sic eadem archa crescentibus aquis tribulationū/subleuatur amplius. Sic ascendunt tribulati in superiora domus sue spiritualis. vt Anna et Petrus cū ceteris/dum vel opprobrium aliq̄d vel parentum mortem/vel patrie afflictionem/vel rerum inopiam accipiunt. Hec est anti paristasis quedam sp̄ualis que cōtrarium fortificat. hec est eos ferrum exacuens. hec absinthium pueros ablactans/auellensq̄ ab vberib⁹. hec malleus dilatans et extēdēs. In tribulatione inq̄t psal. Dilatasti mihi hec lima polliēs. mūdans eruginans. clarificans. hec fornat in q̄ aux purgat vt rutilet. hec virga qua p̄cussus eripitur ab inferno vt dicat tribulatus et snia. Dñe si sic uiuitur/et in talibus vita spiritus mei. corripiet me et viuificabis me. Acce in pace amaritudo mea amarissima. Et illud.

De mystica theologia

Ingradiatur putredo in ossibus meis / et subter me scateat ut equiescam in die tribulationis et ascendam secundum contemplationem ad populum accinctum nostrum secundum sumorum civium.

Consideratio. x.

Docet de somni et cibi moderatione variis utens exemplis. precipue tamen transmittit ad beatum Hieronymum quem lege ad rusticum Paulinum Furiam. Eustochium de seruanda uirginitate ad athletam. Decima industria

Omnino et cibo moderatè indulgere. An aduertendum est hic in primis indulgentia / iam dictorum dicendorumque / que alie sunt institutorum obseruationes in incipientibus contemplationem. alie in proficietibus. alie in perfectis / que per consuetudinem iam exercitatos habent sensum qui cum apostolo sciunt abundare / sciunt penuriam pati. Et in omni loco leuare puras manus. Secus apud incipientes quibus ut fragilioribus appodiacula querenda sunt / donec solidior structura surrexerit. per talibus fuit sermo de locorum vel temporum obseruatione. sicut hic de moderatione cibi et somni. Et quidem attento / que in hoc studio contemplationis inchoande / uehemens et quasi iugis labor animi requiritur / ac proinde uitalis aialesque spiritus consumuntur plurimi. pluri reparatione per cibum et somnum / vel saltem crebriori uti necesse est. Sed quatenus animus inquietus ligatur et inuiscat abundans refectio. Nam gustata carne desipit spiritus. Abundantes dicis nos loquimur et patam quibus abundans grauiusque per morula sumptuosus / haberi possit temperata si ad continuationis tenorem inspexeris. Fuerunt que per gratia contemplationis vel prophetie promerenda conati sunt imitari uel Helyam uel Iohannem baptistam uel Daniellem. uel aliquem de patribus egypti / in abstinentia et austeritate / qui non prophetici sed fantastici facti. Docuerunt suo exemplo que non cuiuslibet est uolare cum perfectis. quibus gratia quedam plus a posteris admiranda quam assequende concessa sunt. Quod si ad debilitationem corporis per ieiunia et somnia crebriora gemitu latina supaddat / et labor animi. spiritus ut diximus uitalis et aiales exhauriens. Quid nisi dissolutio breuis aut grauis egreditur uel fatise et cerebri conturbati lesio subsequetur. Nutriat corpus ad auxilium non obruat uel crassitudine uel macie. ueter quibus esurientes

sepe comedens si Hieronymus. creditur profertur biduanis ieiunijs. Si quem ergo professio regularis iam ligatum tenet sub auctoritate preceptoris indiscreti / que nec somno quatuor satis est nec cibo finit indulgere. Ille incipiens secundum meum consilium / reperbita uehementi meditatione et contritione simul cum lacrimis / ne pereat / per insipientem uero facit insipientes. ut propterea telesus in iudicio rois. Tali satis fuerit / si conuentum sequi possit. si asinum corporis quatuor erit habet / non penitus attriuerit. Nec melatet. que de somno et cibis illud uini parum est quod supabundaret in altero. Neque idcirco doctrinalis traditio determinare contemneret illam / sed experientia propria et longa uel discretio humilis / credens sapientiorum consilio / uel uinctio spiritualis edocebit. Plus itaque lederet ut dicunt medici et theologus indiscretum ieiunium quibus edulium intempans. illud quidem sanabile aliud sepe sine remedio / quatenus. natura paucis contenta est. nisi blandiat gula sibi. Accipe quoddam in platis exemplum similitudinis. Sunt quibus irrigatio et frequens et multa iuuat. Amarcescerent hinc alie. Sunt quibus ad augmentum et fructum / potest plantari secus decursus aquarum / aut etiam in limo palustri. petunt alie mores altos lapidosos et aridos. ut perpetuus eis uirorum decori sit. Sunt quibus ab initio plorationis tamen modo / ministranda est creberrima / sed paulatina et tenuis irroratio. ut adolescant / quibus postmodum rara sufficiat. In alijs per omne tempus exiget continua. Denique sicut uirtus superior plus habet uirtuositatis ex natura sua / uel ex assuefactione bona uel ex altera fortificatione desuper ueniente. tanto potest ipsa facilius regere vires inferiores et instrumentales. licet renitatur quodam suo pondere uel corruptione contraria. Sicut hec est sapientis uox. Corpus quod corrumpitur aggrauat animam. Et magis si crapula si ebrietas. si cure huius seculi coniunguntur. Quo fit ut spiritus hominis uirtuosi / qui fortitudinem contraxerit ex dei munere / et longa exercitatione non ita distrahitur si corpus proprium fuerit aggrauatum uel cibis uel curis huius seculi / quemadmodum alterius spiritus minus exercitatus. cuius omnis ratio funditus euerteretur. aut nimium turbaretur. sicut imperitus nauta se confundit si fluctuationibus percellis senserit nauim nunc ad celum ascendere / nunc descendere ad abyssos ubi perit et exercitatus rector maneret intrepidus

Consideratio. xli.

Docet de somni et cibi moderatione variis utens exemplis. precipue tamen transmittit ad beatum Hieronymum quem lege ad rusticum Paulinum Furiam. Eustochium de seruanda uirginitate ad athletam. Decima industria

Omnino et cibo moderatè indulgere. An aduertendum est hic in primis indulgentia / iam dictorum dicendorumque / que alie sunt institutorum obseruationes in incipientibus contemplationem. alie in proficietibus. alie in perfectis / que per consuetudinem iam exercitatos habent sensum qui cum apostolo sciunt abundare / sciunt penuriam pati. Et in omni loco leuare puras manus. Secus apud incipientes quibus ut fragilioribus appodiacula querenda sunt / donec solidior structura surrexerit. per talibus fuit sermo de locorum vel temporum obseruatione. sicut hic de moderatione cibi et somni. Et quidem attento / que in hoc studio contemplationis inchoande / uehemens et quasi iugis labor animi requiritur / ac proinde uitalis aialesque spiritus consumuntur plurimi. pluri reparatione per cibum et somnum / vel saltem crebriori uti necesse est. Sed quatenus animus inquietus ligatur et inuiscat abundans refectio. Nam gustata carne desipit spiritus. Abundantes dicis nos loquimur et patam quibus abundans grauiusque per morula sumptuosus / haberi possit temperata si ad continuationis tenorem inspexeris. Fuerunt que per gratia contemplationis vel prophetie promerenda conati sunt imitari uel Helyam uel Iohannem baptistam uel Daniellem. uel aliquem de patribus egypti / in abstinentia et austeritate / qui non prophetici sed fantastici facti. Docuerunt suo exemplo que non cuiuslibet est uolare cum perfectis. quibus gratia quedam plus a posteris admiranda quam assequende concessa sunt. Quod si ad debilitationem corporis per ieiunia et somnia crebriora gemitu latina supaddat / et labor animi. spiritus ut diximus uitalis et aiales exhauriens. Quid nisi dissolutio breuis aut grauis egreditur uel fatise et cerebri conturbati lesio subsequetur. Nutriat corpus ad auxilium non obruat uel crassitudine uel macie. ueter quibus esurientes

animoq̄ constanti artem navigationis ex-
erceret. Propterea bñ iubet apls. Qui nō
manducat/manducantem non spernat. et
ita de reliq̄s/que sicut male ita et bene pro
varietate circūstantiarū fieri p̄tingit intel-
lige.

Considerat. XI. do

cet pijs meditationibz affectuū generatis
silenter insistere. Decq̄z oñdit pbabili ratō
ne plus valere q̄ instantiam lectionis vel
collegij. Insup dat modum meditandi cō-
paratiuū p̄cipue ex p̄urbationibz surgen-
tem et plura alia bona ad hoc opus neces-
saria māifestat sua industria. **Indust. xi.**

D

Meditatiōibz pijs generatiuis af-
fectū silēter insistere. **Falluū**
qui volūt sēp vel legere vel orare
vocaliter/vel deuotōis v̄ba a lo-

quētibz accipe. si putāt exinde cōtēplatiōis
grām familiarē sibi cōmittere. Accessuro p̄-
sunt hec/ sed nō sufficiūt. **Esto** nanq̄z com-
pungārur interim tales ad lectiōem vel ser-
monem. abstuleris libzū/ aut verbū. abibit
illico comes cōp̄ictio. nō aliter q̄ cuz libro
aut verbo reuersura. Quāobzē optet cū si-
lentio p̄stolari salutare dei/ vt cōsuescat hō
orare spū. orare et mente/ dū etiā vocis stre-
pitus aut libzū deerit intuitus. sit ip̄a medi-
tatio silēs libet tuus. sit p̄dicatio alioq̄n vi-
deat/ ne sp̄ discēs nūq̄z ad sapiāz perueniat

Opponent scio nōnulli querulantes se
nec scire nec posse spūm suū ad se colligere
cū silentio z meditatione. **Euolat** inquit
cōtinuo nūc huc nūc illuc se diuidens. **As-**
fluit velociter nisi infra limites lectiōis aut
sermocinationis artatus teneat. **Hoc** plāc
ē q̄d dicim⁹ p̄pterea secū eē secū cū silēto cō-
tinere spūm. hoc opus hic labor est/ ad hoc
eniti totis affectuū neruis suademus/ **Se-**
de solitarius leuans te si potes sup te. q̄d si
diu multūq̄ conatus hec facere nequeris.
noli p̄pterea cito v̄l ad lectiōis l̄ ad colloca-
tionis solaciū effugere/ illo dūtaxat recto.

Tuero teder te silentij z factus es tibi q̄-
uis. z p̄pter hoc inutiliter quiescere te iudic-
cas. sed expecta. vincat hoc tediū mora pri-
narne cōsuetudo prius obzūpendi silen-
tium/ pabulū det fastidio/ nō leuamē. **Les-**
sabit forsan ad tps/ sed redibit acrius/ credō
mibi tanq̄z canis osse pingui foras pulsus
Et vñ proch dolor tanta raritas contēpla-
tium etiam apud litteratos/ ecciasticos /

ac religiosos. imo theologicos/ nisi q̄a vic
sustinet aliquis secum solus esse/ secuz diu
meditari. **Itaq̄z** p̄usq̄z vic incepit animus
in meditatione sua. repetitur aut lectio vel
colloquiū/ aut aliq̄d h̄mōi exercitiū/ quod
et sufficiat ad nō peccandū. et q̄damō lassī-
tudinem reficiat/ ne anim⁹ fatigē frustra/
nequaq̄z vt putas frustratur animus. quia
nō obliuiscetur tandē misereri deus/ te pse-
ueranter sic petente querente z pulsante.

P

Dicitū est de silentio. transeamus. nunc
ad meditationes pijs/ videamus q̄les sint
ad affectus gignēdos efficaciores. **Et** hoc
posse me vniuersaliter diffinire p̄sus nego
Flam quot capita tot sententie/ dicit comi-
cus/ nō minus tot meditatiōes/ nec votovi-
uitur vno. **Nihilominus** ex tanto aceruo
colligamus aliquas que ad affectum timo-
ris p̄uriendi iuuant. **Itaq̄z** vere diuicq̄z
dicitū est. **Initiū** sapiētie hoc est/ sapide sci-
eotie/ timor dñi. **Et** q̄z timor statim i despe-
ratiōem rueret vt spem sociemus necesse ē.

Sic Bern. sup cānica. **Sic** Richardū de
xij. p̄iarchis. **Sic** Hugonē de virtute o-
randi/ sic ceteros pene omnes videmus in-
choasse. **Aimirū** beneplacitum est deo sup
rimentes eum et in eis q̄ sperant sup mise-
ricordia eius. cātantes ei misericordiam z
iudiciū. **Obijciat** aut mor aliq̄s dicitū
esse supius q̄ amor est initium radicq̄z af-
fectiōis cuiuslibet alterius. si non p̄cesserit
igit amor/ timor et spes quō subintrabunt

Sed alius est amor inhiās imp̄fect⁹ q̄z
de deo/ quales sufficit fides de existētia di-
gignere. **Et** hic antecedit ceteros affectus
imo fidem/ quam p̄trea in certitudine sua
figit/ de quo amore disputauerūt aliq̄ q̄ si-
ne p̄cedenti vel cōcomitante cognitiōe fer-
ri potest in bonū. tanq̄z in obiectū p̄marū
obijciens se aie. sicut in ordine hierarchico
prior est seraphin q̄z cherubin. hoc in libro
cuius initiū est vie syon lugent cōtinetur.

Alius inuenit amor feruens extatic⁹ ac
p̄fectus/ qui pōt cōiungere a mantē cū ama-
to **Luius** adeptio nō nisi p̄cedentibz mul-
tis affectionibz alijs venit/ dū p̄us aia pu-
rificatos z sanos habz intimos sensus su-
os. **Hanc** purificatiōem a febrili languore
peccati inficientis/ quid magis operat q̄z
ip̄e timor domini/ q̄ expellit peccatum qui
cōfigit carnales affectiones/ q̄ nihil negli-
git/ qui beatos lugentes cōsolatōs reddit.
a quo concipit spūs salutis/ quas et alias

De mystica theologia

efficacias scriptura sibi tradit. Et hic solus timor magistraliter diuidi in timorem in itiale/mercenarium/et filialem. Initialis pe/nam incurere/mercenarius perdere penam filialis separationem a dilecto refugit.

His audire meditationem in timore. **Pe**ditabor inquit illerex vt coluba. **Me**ditationem colube qualem estimas/nisi plantum vel gemitu/quem ipse timor inducit? **Di**nc forte rec alias quis dabit mihi inqt pennas sicut colube/et volabo et requiesca

Pedibus timor addit alas inqt alius Fabricemus igitur sub typo colube meditationes ad timorem et spem comites idoneas. et dicamus colubam hanc mysticam aiam esse. Ita eni ipam noiare dignat de i canticis. hec binis alas/dextra spei/et sinistra timoris/volat sursum. et cauda discretionis dirigitur. pennas de argentatas argento sacri eloqui/ferat alae quilibet ad sui constitutionem numero decem/vt possit meditari has ad timorem/illas ad spem habitans. **I**ntegrat penna quilibet ex tot pennulis circumpositis/quot sub vnaquaque sumi possunt pticulares meditationes. **U**traque demum ala/velut quo libramine sustentat hanc colubam. vt nec ala timoris/nimis se primat p desperationem. nec ala spei sursum se plus attollat p presumptionem.

Ponantur hic ergo mo penna p ala sinistra timoris/cum pennulis aliquibus fm omem positionis differentia. **P**rima penna est diuina seueritas huius tot pennule qt diuine seueritatis exempla/vt casus angelorum ade et hoim in diluuiointeritus sodomorum/et gomorreorum calamitas. serui ingrati inde deinde crucis christi. **J**udicium seculi ubi pauci electi. **S**ecunda damnationis perpetuas. pennule tot qt spes varie tormentorum. **I**gnis. s. inextinguibilis/vermes/feroces/horrozef clamores/vlulatus et fletus/dentium stridor et frigora. **T**ortorum multitudo. pessima societates oia incoprehensibilia et indefessa. **S**uper omnia timenda ablatio ois spei/et carētia diuine visionis penalissima. **T**ertia peccatorum enormitas. pennule tot qt peccata commissa/cum circumstantiis aggravantibus ea. **Q**uarta propria fragilitas. pennule tot quot picula sunt casuum futuroz vsque ad mortem. **Q**uinta seductio pspitas. pennule tot quot occasiones peccatorum in pspiratione p superbiam atque luxuriam. **S**exta fragilis aduersitas. pennule tot qt occasiones

impatiente turbationis et vindicte. **S**eptima familiaris hostilitas/ pennule tot qt ex carne surgunt illecebrosa tentamenta.

Octava demonis pueritas/ pennule tot qt demoniorum fraudes et laquei. **N**ona ad viuos iniqtas/ pennule tot quot ingratitudine et scandala contra primos et marie domesticos et benefactores et subditos oritur.

Decima ad mortuos crudelitas/ pennule tot qt p negligentia suffragiorum manet in tormentis vel a gloria retardant. **S**ubditur ala spei dextra/ proportionabiliter ad timoris penas et pennulas. **P**rima pena diuina mia/ tot pennule qt diuine misericordie numera/ vt gloria angelorum/ saluatio a dno noe loth/ dauid/ petri/ pauli/ latronis/ magdalenę/ chananeę/ filij pdigiti/ adultere. saluatio christi electorum in super custodia p angelos sanctos.

Secunda incomprehensibilis gloria/ tot pennule qt dotes aiet corporis. **T**ertia penitentie gratia/ tot pennule qt penitentia actus precedentes p peccatis. **Q**uarta sustentatio dei continua/ tot pennule qt auxilia dei per virtutes dona p beatitudines/ penecharitate sacram ad hoc efficacissimu/ p penitentiam et filia.

Quinta confortans leticia/ tot pennule qt ex pspitate humiliter suscepta/ sumuntur occasiones benefaciendi. **S**exta erudiciens tristitia/ tot pennule qt beneficia prestat aduersitas fortiter tolerata. **S**eptima voluntas libera/ tot pennule qt modis potest ipsa voluntas carne subicere. **O**ctava angelorum sanctorumque benivolentia/ tot pennule qt modis iuuant nos sancti. sanctique omnes.

Nona viuorum auxilia/ tot pennule qt modis iuuamus viuos/ et iuuamur ab eis.

Decima mortuorum suffragia/ tot pennule qt modis iuuamur mortuos et iuuamur ab eis.

Exemplar hoc insecuti studiosi poterunt abundantate exerceri/ quotidie in meditationibus fm deductionem proximorum habitam spem per totum scripturę sanctę corpus. **P**oterunt insuper proportionabiles alas fabricare. p aliis affectibus vt p charitate dei et primi ponendo meditationes ad hoc ipsum inducentes. **P**ro odio peccati/ numerando casus/ p respectu ad deum et proximum cur odio debeamus habere peccatum/ super quibus oibus abundat summa illa de virtutibus et vicijs que est utiliter prorsus composita. **E**t sane meditationes pro timore satis inducunt ad odium peccati. sicut ad dei proximumque iuuant charitate.

Assume tibi pennas istas diluuiolo/ hoc

est vigilanter/mox vt senseris aurozam di
uine illustrationis irradiare super terram
anime tue/habita tūc in extremis maris tā
q̄ in littoze quodam stabili fluctuantium
cogitationū et estuantū desiderioꝝ. et enī
illuc deducet te mirabiliter/ non industria
tua/sed manus dñi/z tenebit te dextera sua
Et dices forsitan tenebre cōculcabūt me q̄
ad caliginosam aliquam inferiorū oim ob/
liuionez/z nor ista in infimis/illuminatio
mea in delictis intelligētie supuenientis
Laucto p̄inde ne pennas istas vel infide/
litas eucllat/vel desperatio frangat/vel in
ertia cōglutinet/vel auaricia circūliget/vel
vrat luxuria/vel gula p̄grauet.

Cōsidera. duodeci

ma docet spūm auertere a fantasmatibz qd
varijs modis posse fieri oñdit methaphisi
ce. insup remittit ad maiores q̄s exēpli gr̄a
introducūt in l̄ra

R Industria duodecima
spiritū a fantasmatibz auertere
oportet nos hic eoz memi
nisse/que d̄ q̄dditate mystice the
ologie tractauimus. Posuim⁹
itaq̄ mysticā theologīā eē amorē extaticū q̄
cōsequit ad intelligētiā purā ip̄i sp̄i
tus/que intelligētiā caret vtiq̄ nubibz fan
tasmatū p̄pterea necesse est eū q̄ vult mystice
theologie se tradere/conari ad hanc intelli
gentiā purā. Alioq̄n amorē inde se/
quentē q̄ rōne comparet. Rursus si ap̄d
exercitatos methaphicos hūidus hic fimo
esset/pficeret meditari/q̄ mō totus iste mū
dus sensibilis ad aiām rōnalē p̄ sensus cor
poris ingrediūt circulo quodā intelligibi
li ac pulcherrimo ip̄e mūdus deriuat⁹ a deo
reducat in eū. Unde res ab ip̄o egrediētes
q̄sto impfectiores distātiores q̄ p̄fluūt/ta
to amplius materiales/z q̄dam crassitudi
ne corpulētiores inueniūtur. p̄spiciuū est i
elemētis z mixtis. Videmus etiā in lumie
solari q̄ cōtinue plus grossescit vt sic loq̄/
mur/dū densioꝝ i medio sese miscet. dumq̄
coloribz quodā mō semetip̄m incorporat. Fit
autē in recursu ad deū cōuersa conditio abe
unt q̄ppe magis ac magis in sp̄ialitatē/ex
empligr̄a/lumē cū colorū sp̄ebz fertur ad o
culos. illic sp̄es ip̄e aggregātur z deferūtur
ad sensū cōez/ille q̄ eas dijudicās puri⁹ ac
sp̄ialius. easdē ad p̄tutem imaginatiuā
deducit. Aterū cū ratio negociat̄ circa fā/
tasinata elicit sp̄es intelligibiles/ quibz iaz

cōcipit rem sine illo qd p̄fuit fantasmate.
Postremo potētia intellectiua supior quā
spiritū vel mentē noiamus/post cognitio/
nem rōnis/deducit rem eandē ad lumē pu
re simplicis q̄s intelligētie/fm qd ordinem
habet immediatū ad angelicā cognitionē.

Amplius vero si diuinū dyonisiū edo/
ctum a cōscio secretorū celestū paulo pla
cet inspicere/vbi de mystica theologia disse
ruit cū expositoribz suis/inueniemus eum
tradere modū auertendi se a fantasmatibz
corporeis/z abnegatis oibus/que vel sen/
tiri vel imaginari vel intelligi p̄nt/ferat se
sp̄s p̄ amorē in diuinā caliginem vbi in
effabiliter/ac sup̄mēraliter cognoscitur de⁹
dat exemplū de statuifico sculptore/qui ex
ligno vel lapide pres abradens/formata/
galma pulcherrimū/hoc est simulacrū/z b
quidem p̄ ablationē solam. Conformiter
sp̄s remouens omnia p̄ abnegatiōem/q̄/
lia potest hic cognoscere quertiq̄ suam ge
runt secū impfectiōem vel potentialitatis
vel depēdētie/vel p̄uationis/vel mutabi
litatis. inuenit tandē his oibus ablatis/a/
galma dei/hoc est noticiā tanq̄ rei actu/
alūssime/sine potentialitate. sup̄me/sine de
pendētia. pure/sine p̄uatione. necessariā/
sine mutabilitate.

Auero si noticia illa
sit solū exp̄imentalis in affectu sup̄mo vni
to deo p̄ amorē/vel si possit dici intellectu
alis nō quidē intuitiua/sz abstractiua/seu
vespertina cognitione/nec cognoratiua cog
nitione/sed absoluta dignissimum esset cō
sideratione z inquisitione. Nam habet
pars quelibet/suos defensores eleuatis/
simos. Sunt nempe qui exponētes dy
onisiū p̄mū tenent. Sunt alij dicen
tes haberi posse vltra p̄dictā exp̄imenta
lem vel exp̄imentatiuā noticiā/intelle
ctiuū cōceptū p̄riū/et absolutū q̄uis nō
intuitiuū/diuini esse. Si ab esse remo
ueatur z abstrahatur/ois impfectio. Idē
de vita. idem de bonitate. idem de sapiētiā
idem de potentia. et cōsilibz p̄fectionalibz
p̄dicatis/vñ sicut facta abstractiōe a cōce/
ptu vago huius hoīs vñ de situ/motu z fi
gura et ceteris accidētalibz cōditionū inuo
lucris/refultat agalma. i. hominis imago/
fm grecū. hoc est cōceptus specificus z ab/
solutus hoīs. sic de esse iudicant/dū fit ab
stractio huius qd est esse/a potentialitate.
p̄riuatione. dependentia. et alia q̄uis imp
fectione. resultat tunc conceptus dei pro/
pp

De mystica theologia

pius et absolutus. **A**ddit argumentum quia deus hoc esse sibi nomen proprium respondit moysi dicens. dices inquit / qui est / misit me ad vos. **A**ffirmat ita sibi de conceptu bonitatis sicut in lege noua rudit xps solus deus bonus est. flecti vident in hac sententiam Aug⁹. pluries / notatim / in suo octauo de trinitate / ubi in bonum absolutum docet ferri. et sequat eius Bonaventura in suo itinerario secto. **S**ed ecce nescio quod pacto dum practica dare pfectus sum mysticam theologiam. relabor rursus ad speculatiuam. sed non supuacue. Est quippe tibi necessarium / o anima que in deum ferre queris te per anagogicos excessus / vt auerterediscas te. per innatam vim abstractiuam a fantasmatibus / sicut abstractiuam virtus inferior in brutis et speciebus sensatis elicit insensatas. **S**ciueris quoque imperfectiones discernere a perfectionibus / vt tandem pure aliquid perfectus tibi respicere in essentia et bonitate. **L**oquamur tamen minus eruditus in methaphisica seu theologia / et dicamus. si possumus / quo pacto quo ve obseruationis studio / poterit se spiritus a fantasmatibus auertere dum anagogicos aut supmentales querit excessus. **E**t fortassis hoc poterit fieri si in omni cognitione / et meditatione sua de deo. nequaquam sistat homo in cognitione. sed aspirat per vim affectiuam / quasi cordis ore inbiantem in sua potentiam / et in suam sapiam / in suam bonitatem / saporadam / et gustandam / tanquam eius / qui totus est terribilis in consiliis super filios hominum / per maiestatem potentie dominantis / iudicantisque / totus magnus et mirabilis in sapientia cuius non est numerus / totus denique suavis. totus desiderabilis. totus amabilis valde / in bonitate et torrente voluptatis sue. **O**curret tibi sic nitenti / sic intento plurima turba fantasmatum. credo equidem irruent importune fantasmata et irruent in utrosque oculos tuos interiores. **T**u pro fortiter abijce seorsum ea quantum potes manu meditationis et velut excusso capite spiritus libe euadere labora. aut tu quasi dissimulatis eis spreteis ve perge quo pergis. et per medium angmen illud impudenter alacer erupe. **S**itis te spiritualis extimulet. vt quemadmodum desiderat ceruus vndique canum morsibus patens et supcalescens ad gelidos tutos que fores a quarum. sic tu labora contra impediencia fantasmatum vt possis et tu dicere / rore sancti spiritus calefactus / desiderat anima mea ad te deus

Sitiuit anima mea ad deum fontem viuum / quem veni ad et apparebo ante faciem dei. **S**cito autem quod nisi te prius expurgauerit timoris lima / per integerrimam et non fictam penitentiam / nisi mens insuper eliminata peccati scoriam. clara refulserit per reformationem in nouitate spiritus / in duos actus hierarchicos primos qui sunt purgare et illuminare / vanum propositus erit tibi antelucem surgere. ad hoc perfectionis culmen. **S**urgite proinde postquam sederitis que manducatis panem doloris in timore seque sine quo iustificari nemo potest ante deum. **I**mpbe audes irruere in osculum oris / si nec pedibus cum lacrimis / nec manibus cum gratiarum actione prius illud clare curaueris. **A**uero dum eousque peruenerit bene conscia mens. et munda vt nec gaudia neque aliud oino vel seruile vel mercenarium anxia recogit. neque preterea de deo quicquam negociosum durum / asperum / vel turbulentum penset sicut de iudice retributore vel inflicto vindicte. **S**ed hoc unicum venerit in mentem / quod totus desiderabilis est / suavis et mitis / totus amari etiam si occiderit dignissimus. dum solum ita placuit amoris negocium / inuola tunc ad amplexus sponsi. strige peccus illud diuinum totum amicitie purissimum brachijs. fige oscula castissima pacis expiantis omnem sensum. vt et dicere subinde possis gratulabundam amorosa deuotione dilectus meus mihi et ego illi etc.

Finit.

Tractatus venerabilis magistri Johis de Seruo de elucidatione scholastica mystice theologie sub duodecim considerationibus traditus.

De elucidatione scholastica mystice theologie sub duodecim considerationibus traditus.

Dobis datum est nosse mysterium regni celorum. dicebat ihesus discipulis suis. **P**ropter quod et in alio loco exultauit in spiritu dicens. **C**onfiteor tibi pater rex celi et terre quod abscondisti hec a sapientibus et reuelasti ea puulis. **H**ec mysteria sunt que loquebatur apertius perfectis / et in quibus excedebat deo. que tradidit et reuelatione sua diuini dionysius / in de mystica theologia. et de diuinitis nominibus presertim ca. vii. vocans hanc sapientiam irrationalem stultam et amentem. **Q**ua super sapientia dudum opuscula duo scripsimus. **S**cripserunt et alij notatim **H**ugo de balma in tractatu de triplici via in deum / ubi de terminat finaliter et ex intentione que ab ex